

Missionær i det 21. århundrede

Redaktør Harald Nielsen

Ny Mission 8

Dansk Missionsråd
i samarbejde med
Unitas Forlag
2005

Missionær i det 21. århundrede

Ny Mission nr. 8 – 2005

Redigeret af Harald Nielsen

© Unitas Forlag
Peter Bangs Vej 1 D
2000 Frederiksberg
Telefon: 36 16 64 81
Fax.: 38 11 64 81
www.unitasforlag.dk
E-mail: info@unitasforlag.dk

Udgivet i samarbejde med Dansk Missionsråd

1. udgave 1. oplag

Omslag: Pedersen & Pedersen, Århus
Omslagsfoto: Danmission

Tryk og layout: Rødding Bogtrykkeri ApS

ISBN: 87-7517-700-5

ISSN: 1399-5588

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af indholdet eller dele heraf er kun tilladt i overensstemmelse med overenskomst mellem Undervisningsministeriet og CopyDan eller med forlagets skriftlige samtykke.

Indhold

Missionær i det 21. århundrede <i>Ved missionssekretær Harald Nielsen, Danmission</i>	side 4
Kristne billede av misjonæren gjennom tidene <i>Ved professor, dr.theol. Aasulv Lande, Lunds Universitet</i>	side 9
Missionæren identitet: Holdninger og opgaver <i>Ved PhD-studerende Olle Kristenson, Svenska Kyrkan</i>	side 18
Er alle missionselskabernes tværkulturelle udsendige missionærer <i>Ved universitetslektor Hans Raun Iversen, Københavns Universitet</i>	side 31
Missionæren mellem kald og arbejde <i>Ved pastor Sophie Nordentoft, missionær i Madagaskar</i>	side 50
Missionærens rolle i det 21. århundrede - set fra en afrikansk synsvinkel <i>Ved ærkebiskop Nemuel A. Balba, Kristi Lutherske Kirke, Nigeria</i>	side 64
Missionærens rolle i de muslimske lande <i>Ved pastor, dr. Andrea Zaki Stephanous, direktør for Dar Taqafa, Cairo</i>	side 72
Mission i tiden <i>Ved missionær Tore Eklund, SudanMissionen</i>	side 78
Kirken efter missionærene <i>Ved biskop Gideon Devanesan, Arcot Lutheran Church, Indien</i>	side 86
Syd til syd: En ny missionsstrategi <i>Ved dr. Thomas Batong, Filippinerne</i>	side 88
I missionens tjeneste <i>Ved cand. scient. soc. Anne Margrethe Roesen</i>	side 95

Missionær i det 21. århundrede

Ved missionssekretær Harald Nielsen, Danmission

To tusinde år efter Peter og Paulus, to af kirkens første missionærer, er der stadig missionærer, der sendes fra en kirke, menighed eller et missions-selskab, for at være vidner om Jesus Kristus som Herre og Frelser. Tværs over de mange århundrede er centrum stadig det samme som blandt de første kristne: at gøre Jesus kendt og troet, så vidt det står til os menne-sker. Vidnesbyrd og følgeskab med mennesker på vejen, som det skete den første påskedags aften, da nogle desillustrerede disciple flygtede bort fra Jerusalem med kurs mod hjembyen Emmaus. Under deres vandring var der en ukendt, der slog følge med dem og vidnede for dem om, at det var nødvendigt, at Jesus døde og opstod for at forlige verden med Gud. Under aftensmåltidet (nadvermåltidet) åbenbarede den fremmede sig for dem, at han Kristus, der havde aflagt selvvidnesbyrd for dem.

Eller vidnesbyrd og følgeskab, som vi hører om i Apostlenes Ger-ninger, da Filip af Helligånden blev sendt til egnen omkring Gaza, hvor han slog følge med den etiopiske hofmand, som var i færd med at læse profeten Esajas. "Forstår du, hvad du læser?" - spurgte Filip, og hofman-den inviterede ham op i vognen hos sig, så han kunne udlægge og for-klare skrifternes Kristusvidnesbyrd.

Vidnesbyrd og følgeskab er også det, der er opgaven for en moder-ne missionær. At bo sammen med mennesker og vidne for dem, om Ordet, der blev kød og tog bolig iblandt os.

Men selv om centrum i missionærtjenesten er det samme som for to tusinde år siden, er der sket så mange forandringer på grund af de ydre forhold, så det er svært at tale om ligheder iøvrigt. Paulus var teltmager, der via sit håndværk sørgede for sig selv. Moderne missionærer er ud-sendt af en kirke eller et missions-selskab på en kontrakt i henhold til arbejdsmarkedsloven og får en løn, som man kan leve af. Paulus færdes på "apostlenes heste" - moderne missionærer bruger de mest moderne kommunikationsmidler som fly og internet. Paulus var kaldet af Gud til sin tjeneste - moderne missionærer er ansat på grundlag af faglige kvali-fikationer.

Dette nummer af Ny Mission har valgt at sætte fokus på missionærrollen ved indgangen til det 21. århundrede. Det sker ved en række bidrag fra Norden og fra repræsentanter for nogle af de samarbejdspartnere, som danske missionselskaber har i Afrika, Mellemøsten og Asien.

Baggrund for de tre første artikler i denne bog er foredrag holdt på et seminar, som Danmission holdt på Den Apostolske Højskole i Kolding, november 2004, med titlen: Missionæren - partnerskabets levende symbol.

Professor Aasulv Lande, Lunds Universitet, der selv har en baggrund som missionær i Japan, giver i sin artikel et historisk rids over missionæren gennem tiderne. Det sker over treklangen: *Kaldet, eksistensen, historien*. I sin artikel understreger han bl.a., "...at den absolutte eskatologi om Guds sejr over dødskræfterne og opfyldelsen af Gudsriget får forskellige former. Til hvert projekt - evangelisering, kirkelig katekese med dåb, socialt eller økologisk engagement - svarer dele af et mangfoldigt "eskaton". I overensstemmelse med postmoderne lederstillinger træder her de absolutte eskatologiske mål tilbage for pragmatiske delmål: fred i Irak, omvendelse af bybefolkningen i Birmingham, religionssamtale i Madurai, for at nævne nogle eksempler. Dette betyder, at det traditionelle missionærbillede er på vej ud. Missionærbegrebet er nu blevet projektorienteret. Missionskaldet er relativiseret. Det gælder ikke hele livet og bliver et samspil af mange faktorer, hvor den enkelte fører forhandlinger om at deltage..."

Har professor Lande ret i, at missionærbegrebet er blevet relativiseret?

Tilsyneladende er missionær Sophie Nordentoft, der er udsendt til Madagaskar, ikke ganske enig heri. Selv om hun ser problemerne i den projektorienterede missionsstrategi, hvor donorer som f.eks. Danida kan være med til at sætte en begrænsende dagsorden for missionærerne, så fastholder hun i sin artikel om missionærens identitet mellem kald og arbejde, at det er vigtigt, at missionæren bliver ét med den kirke og det folk han/hun tjener i. Derved bliver missionæren ikke blot brobygger mellem partnere, men selve broen, som partnerne kan færdes frem og tilbage på. "Vi er ikke alene brobyggere, men vi er selve broen, som vores respektive kirker kan betræde. Vi er dem, der hører til i begge verdener, kan begge sprog, og som ønsker, at de to skal være stadigt forbundne i Kristus, som vi selv er forbundne med de to fædrelande, vi har. Måske det at være bro.... er både den mest påtrængende opgave for os i fremtiden og samtidig den opgave, der rummer størst overbevisningskraft i et moderne globaliseret samfund...." Nærvær og bro. Trofasthed. Kald det bare kald.

I Svenska Kyrkan har man gennem nogle år ført en debat om missionærens identitet - holdninger og opgaver. Det beretter PhD-studerende Olle Kristenson, der selv tidligere har været missionær i Sydamerika, om. Også han slår på nærværet med en henvisning til den afskedshilsen han fik med sig hjem, efter sin tjeneste i Sydamerika: "Glem ikke, at nu er du en af vore!"

For Olle Kristenson er der ingen tvivl: vi skal fortsætte med at sende missionærer af tre grunde:

- Han tror ikke på en mission uden missionærer
- Svenska Kyrkan sender missionærer for sin egen skyld
- Mission må være præget af gensidighed.

Og han citerer en medarbejder fra Middle East Council of Churches for følgende: "Du kan ikke være en rigtig samarbejdspartner, hvis du ikke er villig til at komme og dele det virkelige liv et stykke tid." Altså endnu en gang nærvær. Og han understreger: "*De faglige kompetencer for de medarbejdere, der rejser udenlands, er vigtige, men det er også andre erfaringer og karaktertræk. Evnen til at analysere teologiske strømninger og de politiske forhold, ønsket om at deltage i en udvikling og modet til at lade sig påvirke af den, bliver hele tiden mere og mere vigtig. .... Nærvær er vigtig som et udtryk for solidaritet med søstre og brødre, der lever under vanskelige kår, hvor mennesker mishandles, og menneskerettighederne ikke respekteres.*"

Dette sættes i relief af pastor, dr. Andrea Zaki Stephanous fra Coptic Evangelical Organization for Social Services i Cairo, Egypten, der i sin artikel beskæftiger sig med problemer og udfordringer for missionærer i de muslimske lande. Problemerne kæder han sammen med missionens historie i Mellemøsten, hvor man har dækket sig ind under kolonimagtens undertrykkelse af de lokale befolkninger og fratagelse af deres frihed. Derfor er mission blevet et sensitivt begreb i Mellemøsten, fordi mission let bliver kædet sammen med overgreb og vestlig intervention. Men samtidig siger dr. Zaki, at "*..vi har brug for missionærer, der er veluddannede, for eksperter, som er kulturelt følsomme og er visionære....*" En vigtig pointe hos dr. Zaki er solidaritet og advocacy hos missionæren overfor de sendende kirker.

Er alle missionsselskabernes tværkulturelle udsendige missionærer? - spørger universitetslektor Hans Raun Iversen i sit bidrag til en missionærteologi. Han bekender sig som én, der for 30 år siden slog til lyd for, at man skulle finde en anden stillingsbetegnelse for missionærerne - dengang foreslog han "kirkelige gæstearbejdere". Men i dag fastholder

han "missionær" selv om han indser, at det kan have sine vanskeligheder i visse lande. I ti teser peger han på missionæren som den privilegerede kristne, der er sat fri til primært at være kristen - ikke kun i fritiden, men hele døgnet. Og han slutter sine teser med at pege på, at missionærer må altid både præsentere og repræsentere evangeliet om Jesus Kristus. I ham viste Gud os, at hvad der er sandt kristeligt, som Jesus er det, også er sandt menneskeligt, ligesom det, der er sandt menneskeligt, som Jesus er det, også er sandt kristeligt.

Men gør Hans Raun Iversen sig ikke med disse påstande sig skyld i, at missionær er noget særligt? Luther talte om et almindeligt præstedømme og sagde, at enhver, der er krøbet gennem dåbens vand er en præst for sin næste. På den baggrund siger Luther, at "for ordenens skyld i kirken" er det nødvendigt, at der findes et særligt præstedømme - men princippielt er alle døbt præster for sin næste. Det samme gælder om missionærer. Enhver kristen er kaldet til at præsentere og repræsentere det kristne budskab over for sin næste. Vi kan altså med Luther tale om et almindeligt missionærdrømme. Hvad Hans Ravn Iversen således argumenterer for er det særlige missionærdrømme, altså de der under bøn og håndspålæggelse udsendes til en tjeneste i en anden sammenhæng, end deres egen - indenlands eller udenlands.

Som repræsentant for en af de kirker, der modtager missionærer, er valgt ærkebiskoppen i Kristi Lutherske Kirke i Nigeria, Nemuel A. Balba, der er partner med SudanMissionen. Han slår fast, at den rolle, som en missionær kan forventes at spille i det 21. århundrede set ud fra en afrikansk synsvinkel, er ikke forskellig fra den rolle, som hvilken som helst missionær plejede at spille i de forgangne århundreder. Den vigtigste rolle er udbredelsen af evangeliet om frelsen ved Kristi kors. Men da frelsen er holistisk, så omfatter den menneskets åndelige såvel som legemlige udfrielse. Denne holdning ser ud til at svare til Hans Raun Iversens missionærteologi, og underbygges af de synspunkter, som Tore Eklund, missionær for SudanMissionen med base i Danmark og tjeneste i Cameroun. Han peger på nødvendigheden af, at missionærerne tilpasser sig de givne aktuelle vilkår. Hermed peger han på de fundamentalt ændrede vilkår for kommunikation, som gør det muligt at bo i Danmark og arbejde i Cameroun med seks årlige besøg af tre ugers varighed. Pendler-missionær eller yoyo-missionær har man kaldt denne missionærtype, som er blevet en teknisk mulighed inden for de seneste få år.

Endelig skriver biskop Gideon Devanesan, Arcot Lutheran Church

om, hvordan det er at være kirke efter at have haft danske missionærer i 140 år, og han sammenfatter situationen med et ord fra Jesu ypperste-præstelige bøn: "Men jeg siger jer sandheden: Det er det bedste for jer, at jeg går bort!"

Dr. Thomas P. Batong, Filippinerne, orienterer om en ny missionær-type: Syd-Syd missionæren - altså en missionær fra Syd, som rekrutteres i et samarbejde mellem en kirke i Syd og et dansk missionselskab til tjeneste i Syd. Modellen har gennem nogle år været afprøvet af Danmission i Cambodja, Bangladesh og Nepal, med gode erfaringer.

Bogen rundes af med en undersøgelse af Danmissions tidligere missionærer og volontører. Igen understreges nærværs-motivet, som noget af det vigtigste i deres tjeneste.

Det er redaktionens håb, at denne bog må blive brugt i missionskredse og i missionselskabernes ledelser og bestyrelser som oplæg til videre drøftelser af dette vigtige spørgsmål om missionærens rolle i det 21. århundrede.

Hellerup, den 7. februar 2005

Harald Nielsen
Redaktør

Kristne bilde av misjonæren gjennom tidene

Ved professor, dr.theol. Aasulv Lande, Lunds Universitet

Treklangen i denne artikkel er "kaldet-eksistensen-historien" hvorunder professor Aasulv Lande ser det historiske syn på missionærtjenesten. I sit historiske rids tages Ansgar frem som et fælles udgangspunkt for den kristne mission i Norden. Herfra tages et stort skridt frem mod 1960-ernes økumeniske forståelse af missionæren i en postkollonial tid. Endelig ses på den engelske kirkes missionsprogram i en postmoderne tid.

Kallet - eksistensen - historia

I denne artikkelen vil eg sette lyset på tre sider ved misjonæren: kallet, eksistensen og historia. Det gir eit skiftande men også sammanhengande bilde av misjonæren i tre ulike epokar, hovudsakeleg i den vestlege kyrkjas historie. La meg streke under at misjonærbilde med asiatiske, afrikanske og latinamerikanske utgangspunkt vil ta andre former – og faktisk vere svært interessante å ta opp. Kanskje kan undanståande refleksjonar inspirere til å beskjeftige seg med ei rekke misjonærbilde.

Kallet

Bibeltekstene tar det opp på ulike måtar. Kallet møter oss som eit Jesu kall i Matt 28,16-20: Gå derfor ut i all verda og gjer alle folk til disiplar. Det får eit meir teologisk reflektert uttrykk i Joh 20,21-23. Også her er det eit Jesu kall men det er meir teologisk reflektert. Her lyder det ikkje eit "Gå!" men heller ei beskriving av ein kosmisk prosess som siktar på frelse. Misjonæren blir tatt inn i denne prosessen som har sine røtter i Gud og er vidareført av Kristus - "Som Faderen har sendt meg sender eg dykk!" Kallet tar disippelen inn i ein omfattande prosess, ein flaum av liv som spring ut frå Guds kjærleiks kjelde: "Kjærlyhet fra Gud springer like ut som en kilde klar og ren".

Eksistensen

Den kjende japanske misjonæren Kosuke Koyama (f. 1927) – som ikkje er vestleg - har beskrive misjonæren i denne kjærleikens prosess på føl-

gjande måte: “misjonær er kvar den som konkret bidrar til å auke Guds kjærleik i historia” (Foredrag ved East Asia Christian Conference i Kuala Lumpur, Malaysia 1971; referert i “What Makes a Missionary? Towards a Crucified Mind not Crusading Mind”, Andersen & Stransky (ed) *Mission Trends No 1* Paulist Fathers and Eerdmans, N.Y & Grand Rapids 1974 side 117-132). Koyama med sin terminologi løfter fram ein guddommeleg prosess. Er denne prosessen eit smilande vårregn over tørre marker - eller møter han motstand?

Historia

Eit tredje drag i misjonærbildet er historie – som ofte blir radikalt eskatologisk. Er misjonæren ein rollefigur som fører Guds sak til endeleg siger? “Misjonæren må aldri gi opp”, fortalde ein misjonsvenn meg. “Misjonæren må gå vidare til han eller ho møter den gjenkommande Kristus” Men tenker kyrkja alltid så radikalt eskatologisk? Pregar også andre historiske rammer synet på misjonæren?

Ansgar

I den kristne historie finn vi varierte misjonærbilde. Eg vil først ta for meg Ansgar (d. 865) frå den tidlege kristningsperioden i Norden. Han har fått sitt portrett i boka *Vita Ansgarii*, skriven av Rimbart som var Ansgars etterfølgjar på erkebispesetolen i Bremen fram til sin død i 888. (*Boken om Ansgar Rimbart: Ansgars liv*. Proprius Förlag, Stockholm 1986) Misjonæren er her sett av ein framstående kyrkjeleg person i det nordtyske erkestiftet i det 9. hundreåret.

Kallet

Ansgar hadde alt i tidlege barndoms- og ungdomsår visjonar av apostelen Peter og døyparen Johannes. Visjonane kan minne om shamanistiske reiser til det hinsidige (himmel og dødsrike). Seinare kjem han til Corbieklosteret der han har ein visjon av Kristus. Dette fører fram til den store sendingsvisjonen. Ansgar skal sjølv ha opplevd ei bortrykking med eit himmelsk lys og ei stemme som fører tankane tilbake til Esaias-visjonen med syndstilgiving og utsending (Es 6.7). Heilt tydeleg er det Jesus som talar og tilseier Ansgar forlating for syndene. Ansgar spør kva han skal gjere og stemma svarar: “Gå og forkynn Guds ord for heidningane.” Nå er det nødvendig å vere klar over at sendingsvisjonen og dermed sjølve

kallet for Rimbert også har stått i ein kyrkjepolitisk kontekst. Det hadde nemleg etter det han fortel (Rimbert 1986:26) komme eit sendebod frå svenskane til keisar Ludvig og desse framførte at mange svenskar nå ønskte å ta mot den nye trua. Etter Rimberts framstilling ønskte faktisk kongen å få prestar - rettnok "lempelege" prestar. Gjennom abboten i Corbieklosteret blir så Ansgar anbefalt til dette oppdraget. Det guddommelege kall, formidla i visjonære møte får altså kyrkjeleg, politisk legitimitet. Og kallet blir dessutan understreka gjennom kallet frå misjonslandet.

Eksistensen

Misjonsprosjektet blir tolka som ein kamp mot djevelens makt. Biskop Gautbert i Birka blir såleis forfølgd og endar som martyr og i 852 blir bispestaden Hamburg raida og brend av vikingar. Gjennom alle konfliktar går det imidlertid ei styrkeprøve om kven som er den sterkaste: Kristus eller dei lokale gudar. Det fortelst mellom anna korleis dei gamle gudar svikta ein svensk angrepshær (mot folkegruppa *kurarane* i Baltikum; Rimbert 1986: 58ff). Men etter loddkasting skjønnte faktisk svenskane at Kristus kunne hjelpe. Kampmotet vende tilbake og hæren samla seg til angrep. Interessant nok kom det til forsoning mellom baltarane og svenskane. Dermed begynte svenskehæren i følgje Rimbert "å lovprise vår Herre Kristi allmakt og av all makt forkynne hans herlegdom, ettersom han sanneleg var større enn alle andre gudar" (Rimbert 1986: 60). Denne åndelege vekkinga gav framgang for den kristne misjonen. Men Rimbert får eit tolkingsproblem: Ansgar døydde ikkje som martyr. Martyrskapen ville ha krona hans livsverk på ein enda gjevare måte. I følgje Rimbert nådde Ansgar ein "åndeleg" martyrskap. Han hadde gjennomgått store trengsler, i eigenskap av Kristi sendebod. Dagleg ofra han seg til Gud på sitt hjartas altar gjennom tårer, vake og faste; samt gjennom å tukte sin kropp og kue dei kjøtlege lyster. Dermed vann han den einaste martyrskap som er mogeleg å vinne i fredstid. Han hadde rikeleg av mot - men sakna forfølgjarar. Dermed vart hans liv og vitnemål så jamgodt med martyrens som det kunne bli. Ansgar fekk aldri muligheten til å døy i strid (Rimbert 1986: 76)

Historia

Kva med det eskatologiske draget - inngjekk det i bildet av Ansgar? Misjonen var tydeleg tenkt ut frå bibelske kategoriar som ei universell frelsehistorisk utvikling. Evangeliet gjekk fram mot "ultima Thule" -

“verdens ende”. Den bibelske koloritten frå profetane fram til Apostelgjerningane er tydeleg. Eskatologien var likevel ikkje ein radikal historisk slutt. Den uttrykte seg i ein åndeleg-kyrkjeleg-politisk syntese innanfor historiske rammer. Martyriets fråver understrekar syntesen mellom historie og frelse. Saknet av den radikale konflikten var problematisk for Rimberts misjonærbilde. Når dødskonflikten ikkje var der, betydde det at Ansgar ikkje var legitimt Jesus-vitne, som Stefanus og martyrane? Kunne verkeleg Guds rikes nye dimensjonar bryte gjennom utan den kvasse kampen? Ansgars stille og fredelege bortgang avradikaliserte eskatologien: Kunne Ansgars harmoniske avferd representere den nye, gudskapte historie som føddest da Jesus vandra frå valdsdød til triumf? Misjonærar hadde tidlegare gjennomgått martyriet Kristi etterfølgjarar i ein vond verden. Men Ansgars harmoniske avferd pekte ikkje med kraft mot Kristi gjenkomst i skya som dommar og konge. Dermed understreka Ansgars avferd at radikal endetidstenking var svekka i mellomalderens sterke, institusjonelle religion. Rimbert levde med ein kyrkjeleg eskatologi. Misjonæren var meir “kyrkjeleg” enn “kristeleg”. Gudsrikets siger var transformert til Kyrkjas universelle vekst.

Rimberts misjonærbilde har sin fokus i kallet. Misjonærek sistensen balanserer mellom konflikt og syntese. Misjonærens (Ansgars) rolle i historia er tilsvarande i ferd med å få ein kyrkjeleg aksent. Han legitimerer kyrkjas posisjon som Guds representant i ei historie som er i ferd med å omspenne heile den kjende verden. Men han har lite med Jesu gjenkomst å gjere.

Misjonæren i 1960-talets økumenikk

Frå Rimbert gjer eg eit langt sprang og nærmar meg slutten på den perioden som David Bosch *Transforming Mission* (Orbis, N.Y. 1991) kallar “Opplysningsparadigmets misjon”. Den type misjon dominerte protestantismens misjonspraksis i nesten eit par hundreår etterat misjonsselskapa oppstod mot slutten av 18de hundreåret. 1960-talet var slutten på den lange perioden da protestantisk kristendom kom inn i kolonialiserte område i Asia, Afrika og Latinamerika. I 1968 heldt Kyrkjevevdrådet (KV) sitt skjellsettande møte i Uppsala. Her stod talsfolk for tredje verdens kyrkjer fram i rampelyset og talte for frigjering og råderett i eige hus. Misjonæren stod som representant for Vestens dominans og kolonialisme. Boka “The Missionary between the Times” som kom ut året 1968

avspeglar brytninga mellom eit eldre misjonærbilde og eit nytt. Misjonæren stod "between the times"; mellom koloniseringstida og den nye, frie tid. "The Ugly Missionary" og "Missionary Go Home!" var typiske titlar i samtidas misjonskritikk (Beaver 1968: 1) Forfattaren Pierce Beaver hadde høg kyrkjeleg posisjon og respektabel akademisk standard. Han arbeidde ved Union Theological Seminary i New York og ved andre reformerte seminar. Han hadde arbeidd ved missiologiske forskningssentra og var i 1968 knytta til det prestisjetunge Chicago Divinity School. Som den ovannemnde boktitelen viser hadde han klart oppfatta at misjonærbildet var modent for revisjon. Ei ny tid stod for døra.

Kallet

Beaver ser misjonsoppdraget "between the times" som basert på utsending – apostolatet går vidare. Hans misjonærbilde er med andre ord nær opptil Rimberts i så måte. I samtida fanst ei viss "demokratisering" av misjonskallet. Ved møtet i Mexico 1963 uttalte Kommissjonen for verdensmisjon og evangelisering at misjon var nødvendig også i den nye tid. "Vi bekreftar at misjonsrørsla (this missionary movement) nå omfattar kristne på alle seks kontinent og i alle land. Det må vere eit felles vitnesbyrd frå heile kyrkja å bringe heile evangeliet til heile verden" (Beaver 1968: 16). Beaver formidlar imidlertid også eit anna synspunkt. "Kven skal gå ut?" spør han. Og han aksepterer både eit omfattande misjonærbegrep som gjer alle kristne til misjonærar og ei spesiell sending av noen få. I utgangspunktet gir han uttrykk for at det finns ei "kallskrise", delvis på grunn av poltiske forhold i aktuelle land og dels på grunn av at unge kyrkjer er i ferd med å bli sjølvstendige og ikkje lenger ser behov for misjonæren. Ikkje desto mindre hevdar han at det eksisterer eit misjonærkall som går tilbake til Gud sjølv. "Gud oppreiser og sender ut misjonærar" (Beaver 1968:30). Men i tillegg talar Beaver om misjonærens kvalifikasjonar. Det trengs "deep love for Christ". Dette betyr tydelegvis ikkje at alle med brennande kjærleik til Kristus automatisk blir utrusta med tilstrekkelege åndsgåver og kvalifikasjonar. Kvalifikasjonane blir tvertimot eit vilkår for kallets legitimitet. "Heilaganden vil knapt kalle den notorisk ukvalifiserte!". Beaver er også ein tidleg talsperson for kvinners rolle i misjonen. Han peker på korleis kyrkjer og misjonsselskap ikkje har vist interesse for kvinneleg innsats og at det derfor er ein tydeleg kvinnefrustrasjon i misjonen - som leiinga og mannssamfunnet må rette opp. Til mennene seier han: "Let the wife be a missionary!" (Beaver 1968:79)

Kallet frå mottakarlandet spelar ei viktig rolle for misjonærens legitimitet. I Ansgarbiografien står både kristne grupper og politiske makter bak ønsket om kristne misjonærar. Hos Beaver er ingen politisk invitasjon aktuell; ingen statlege representantar blandar seg i kallet. Ikkje ein-gong dei unge kyrkjer møter misjonæren med entusiasme. Misjonens success er i ferd med å bli misjonærens problem. Kyrkjer frå den tredje verden klagar over misjonærens usympatiske arroganse, mangel på samkjensle og ekte vennskap. For Beaver blir dette eit viktig utgangspunkt for å bestemme kvalifikasjonar for ein misjonær. Misjonæren er ikkje kalla til herre men til tenar; "servanthood" blir det nye fokus. Gjennom tenarsinnet kan misjonæren med Guds kall og brennande kristuskjærleik møte statens likesæle og den mottakande kyrkjes motvilje.

Eksistensen

Går Beavers misjonær inn i kampen mellom Gud og Satan? Ligg det noen konflikt i utøvinga av misjonærkallet? Etter Pierce Beaver handlar misjonæren om å gjere folk kristne - heilt særleg ser han utfordringar frå det urbana og avsakraliserte miljø. Det handlar om spesielle innatsar retta mot grupper som er marginaliserte. Det pågår med andre ord ein konflikt med kreftene bak avsakralisering og marginalisering. I denne kampen går misjonæren inn; men det verkar overdrive å bruke kampen mellom Gud og Satan som ord for denne konflikten. Beaver legg dessutan vekt på dialogen som del av misjonsoppdraget. Han refererer til både teologen Paul Tillich, historikaren Arnold Toynbee, religionshistorikaren Joseph Kitagawa og andre som arbeider med dialog mellom religionar. Han sluttar seg til kriterier som Paul Tillich har stilt opp for dialogdeltakaren: "repekte samtalepartnarens alvorlege overbevisningar, seriøs og velfundert tilknytning til sin tradisjon, evne til å legge felles grunn for diskusjon og åpenhet for andres kritikk". Vidare hevdar Beaver at deltakarane i ein dialog må avstå frå alle former for omvendingspress. Han ser likevel Heilaganden som verksam i dialogen. "Dialogen kan vere ein form for vitnesbyrd om evangeliet som tilsvarer Kristi ånd betre enn mange tidlegare misjonsmetodar". (Beaver 1968: 124).

Historia

Beavers misjonærbylde har sin fokus i historia. Den absolutte eskatologiske dimensjon er i viss grad nærværande i talen om at Gud oppreiser og kallar misjonærar til det store oppdrag: Å vinne verden for Kristus. Når

Gud kallar misjonærar til denne spesielle tenesta ligg det nær å tenke at Guds rike fullbyrdar kallet. Men desse førestillingane er ikkje sterkt framme hos Beaver. Misjonæren står mellom gammal og ny tid. Ein ny tidsalder, eit "eskaton", skal renne opp. Det som særmerker den nye tid er imidlertid ikkje Jesu gjenkomst eller Guds rikes endelege siger. Framtidsperspektivet er ekklesiastisk - dei unge kyrkjer i Asia, Afrika og Latinamerika representerer den nye tid i historia. Beaver ser fram mot ein økumenisk situasjon der unge kyrkjer har nått fridom og sjølvstende til å leve ut eit kristent nærvær i sine nye miljø. I forhold til dette sekundære "eskaton" finn misjonæren si rolle. Misjonens eskatologiske rolle er der - men den er blitt relativ og pragmatisert i ei historie der politisk og religiøs frigjerings smeltar saman.

Kallet er ikkje så sterkt knytta til misjonærens kallskjensle og subjektive opplevingar og visjonar. Det religiøse behov i mottakarlandet blir ein avgjerande faktor som gjer "tenarsinn" til ein viktig kvalifikasjon hos misjonæren. Kampen mot Satan dominerer ikkje lenger misjonærens eksistens. Satan er blitt avpersonalisert. Konflikt og konfrontasjon i misjonsprosessen skifter til kritisk dialog. Eskatologien er kyrkjeorientert som hos Rimbart, men misjonærens historiske rolle blir å formidle den unge kyrkjens framvekst. I denne formidling ligg aksenten i 60-talets økumeniske misjonsbilde.

Eit misjonsprogram i den engelske kyrkje

Avslutningsvis vil eg ta opp dagens sending av kyrkjeleg personell, eksemplifisert med den episkopale kyrkje, "Church of England". Inspirert av Lambeth-konferansen i 1988 har den engelske episkopale kyrkje arbeidd med å formulere nye misjonskonsept.

Kallet

Nytt er at den har forsøkt å sprengje den ein-sidede fokus på eit bestemt bibelord. Kallet er eksempelvis ikkje spesielt fundert i Matteus 28,16-20 med dets store oppdrag "Gå ut i alle verden" eller med Guds sending slik det framgår av Joh 20,21-23. Det "spesielle" kallet er omforma til eit "demokratisk" kall for den kristne kyrkje til å delta i den frelseprosess som kallast misjon. (Lande, "Contemporary Missiology in the Church of England" i Lande & Ustorf *Mission in a Pluralist World*, Lang Frankfurt 1996, pp 25-64). Den demokratisering av kallet som vi såg bryte gjennom på

1960-talet er dermed blitt ennå sterkare ein generasjon seinare. Kallet er mest forstått som å delta, "participate", i ein prosess. Misjonen er definert gjennom å eksempel som illustrerer misjon: "misjonens målestokk" (The measure of mission) eller "misjonen kjennemerke", (The marks of mission). Den aktuelle spesialutsende misjonær omfattar dermed "korttidsmisjonæren" som inngår for kort eller lenger tid i ei kyrkjes spesielle prosjekt. Kallsvilkåra er pragmatiskerte. Grensene mellom spesialmisjonæren og den vanlege kristne blir nedbygde. Misjonæren må først og fremst passe til prosjektet.

Eksistensen

Samtidig kan ein også tenke seg misjon utanfor tradisjonelle, kyrkjeleg legitimerede saker og oppdrag. Det kan illustrerast gjennom den pedagogiske og kortfatta "Misjonens kjennemerke". I eksistensen, "misjonærprosessen" ligg tyngdepunktet for det aktuelle, episkopale misjonærbilde.

- (1) *Å forkynne budskapet om Riket*
- (2) *Å undervise, døype og fostre nye truande*
- (3) *Å møte menneskeleg nød med tenande kjærleik*
- (4) *Å forsøke å omforme urettferdige samfunnsstrukturar*
- (5) *Å bekrefte skaparverkets integritet, bevare og fornye vår jord*

Den konflikt som bestemmer denne nye misjonsprosessen fører vidare ansatsane hos Pierce Beaver. Den absolutte konflikt mellom Gud og Satan er med i bildet også her. Mot bakgrunn av dei to første punkt, som korresponderer med Matt 28,16-20 er det rimeleg å tenke seg ein skarp konflikt mellom Gud og Satan etter nytestamentlege mønster. Men i denne vår samtidsfase i misjon er konflikten med marginaliserande og dehumaniserande krefter aktuell: punkt tre og fire. Det mest tidsaktuelle punkt i katalogen er engasjementet for økologisk arbeid, som tydeleg avspeglar den sterke interesse for økologi i kjølvatnet av den økumeniske fokus på dette emnet omkring 1990. (Sml WCC World Convocation on Justice, Peace and Integrity of Creation, Seoul 1990)

Historia

Den eskatologiske horisont for denne nye misjonsforståinga har samme pragmatisk karakter. Den absolutte eskatologi om Guds siger over dødskreftene og fullføringa av Gudsriket får varierte former. Til kvart prosjekt - evangelisering, kyrkjeleg katekese med dåp, sosialt eller økologisk

engasjement - tilsvarer deler av eit mangfaldig "eskaton". I samsvar med postmoderne førestillingar trer her dei absolutte eskatologiske mål tilbake for pragmatiske delmål: fred i Irak, omvending av bybefolkning i Birmingham, religionssamtale i Madurai, for å nemne eksempel.

Dette betyr i klartekst at det tradisjonelle misjonærbilde er på veg ut. Misjonsbegrepet er nå blitt prosjektorientert. Misjonskallet er relativisert, den gjeld ikkje heile livet og blir eit samspel av mange faktorar der en enkelte misjonær fører forhandlingar om å delta. Misjonæreksistensen har også skift karakter: Kampen med det vonde og dehumaniserande er pragmatisert. Misjonærens rolle i historia er prega av at eskatologien har fått ein fragmentarisk karakter med mange delmål. Førestillinga om at Jesus kjem igjen er blitt forskyvd og dessutan utvida til relative "gjenkomstar" av Jesus sosialt, personleg, religiøst. Misjonæren går inn i mange historieløp

Sluttkommentar

Det finst mange fleire kyrkjeleg definerte misjonærbilde enn dei eg har berørt ovanfor. Det stig likevel fram særmerkte trekk som kan sammanfattast i ein overgang frå misjonæren som soldat (Rimbert), som aktør (Beaver) og som prosjektdeltakar (Church of England i dagens situasjon) Dei tre utgangspunkt for denne artikkelen: kallet, eksistensen og historia avspeglar sider av dette skiftet. Kallet blir pragmatisert og demokratisert over ein tusenårsperiode eller så, misjonær-eksistensen forandrar seg frå konflikt mot dialog på same tid og historie rammene skifter frå kyrkjeleg basert eskatologi mot relativ og pragmatisk eskatologisk variasjon.

Det fragmentariske, postmoderne misjonærbildet er eit barn av vår pluralistiske samtid, som tidlegare misjonærroller var barn av tidlegare tiders kontekstar. Men det betyr vel ikkje at misjon er blitt mindre fascinerande eller mindre viktig gjennom desse siste 1000-1200 år? Kanskje gir dagens situasjon større muligheter enn noensinne for å gå inn i samtida med våre - hennes eller hans kall? For å konkretisere og auke Guds kjærleik i verden.

Aasulv Lande, norsk, har været missionær i Japan og sidst professor i missiologi ved Lunds Universitet indtil 2004.

Missionærens identitet: Holdninger og opgaver

Ved PhD-studerende Olle Kristenson, Svenska Kyrkan

Svenska Kyrkan har i flere år arbejdet med missionærrollen. Derfor har redaktionen bedt PhD-studerende Olle Kristenson, der har en fortid som missionær i Sydamerika, og som nu er ansvarlig for missionæruddannelsen om at redegøre for den svenske model og de erfaringer, man har gjort sig i vort broderfolk. De svenske erfaringer går i retning af, at nærværsprincippet er vigtigt også i den fremtidige missionsstrategi. En vigtig pointe er desuden, at Svenska Kyrkan sender missionærer for sin egen skyld. Og endelig, at mission må være præget af gensidighed.

Indledning

I den svenske kirke har vi i de sidste tre-fire år været meget optaget af at finde måder, hvorpå vi kan beskrive den rolle og identitet, som missionæren har i dag. Ud af dette er kommet *Retningslinier for Svenska Kyrkans medarbejdere, der tjener den Universelle Kirke*, som i marts sidste år blev vedtaget af vores Internationale Kommission for Mission og Diakoni. Under arbejdet på denne rapport rådspurgte vi os hos vore samarbejdspartnere, vore missionærer, stiftskomiteerne og kollegerne i vores hovedkontor, Kirkens Hus. Vi bad endog nogle ikke-kirkelige NGOer om at kommentere teksten. Desuden inviterede vi i august 2001 nogle repræsentanter fra vore samarbejdspartnere til en lille konference om missionærernes fremtidige rolle.¹ Jeg skal senere henviser både til retningslinierne og til konferencen.

Jeg tror, vi har nået, hvad man kan kalde et paradigmeskifte, når det drejer sig om, hvordan vi ser på missionærernes rolle, funktion og identitet. Missionærerne blev tidligere sendt ud til særlige opgaver, som i begyndelsen var bestemt af det sendende missionselskab og senere af den modtagende samarbejdspartner. Identiteten var i høj grad knyttet til en sådan opgave.

---

¹ En rapport om konferencen *Mission – en uafsluttet rejse* blev publiceret kort tid efter.

I dag ser jeg og håber på en udvikling, hvor opgaverne snarere afspejler missionærens identitet eller missionærrollen i dag, at missionærens rolle eller identitet former opgaverne. Fremover skal vi lede efter missionæropgaver, der svarer til den opfattelse, vi har af missionærrollen i dag. Det må selvfølgelig komme som et resultat af den gensidige forståelse mellem missionsselskabet og dens samarbejdspartnere af, hvad samarbejdet betyder.

Nu er du en af vore

Jeg vil gerne begynde med en personlig oplevelse. "Glem ikke, at nu er du en af vore!" Det var afskedsordene fra en af vore venner kun et par dage, før jeg forlod Peru for at vende tilbage til Sverige i maj 1995 efter at have arbejdet i otte år som missionær i Peru. Udfordrende ord, men samtidig en anerkendelse af den måde, vi havde forsøgt at arbejde på i Peru.

Det kunne måske siges, at det er en naturlig følge af en lang tids virke som missionær, at man blev en del af to verdener, to slags kontekst. For mig er det en nøgle til succesfuld engagement som missionær at blive bevidst om at tilhøre to sammenhænge, to virkeligheder og at være parat til at leve eller virke ud fra en sådan bevidsthed. Det er et faktum, at det ikke gør livet lettere, især ikke efter at være kommet tilbage til Sverige, men det gør livet så meget desto rigere at leve.

Skal vi fortsætte med at sende missionærer?

De forhold, missionærerne tjener under, har forandret sig i tidens løb. Mange missionsselskaber er i færd med at bedømme og revidere missionærernes rolle. Og det er ikke kun en proces, der foregår i missionsselskaberne; mange ikke-kirkelige NGO'er gennemgår den samme proces. At sende folk til syden er ikke bare noget, der er en selvfølge. I syden er det oplagt, at de fleste af de ting, som missionærerne gav sig af med, nu er overtaget af landets egne. Den filippinske repræsentant² på vores konference var helt klar over dette, når han sagde, at Den Uafhængige Filippinske Kirke ønskede at berige Svenska Kyrkan ved at modtage missionærer – men missionærer er næppe uundværlige i dag³

Når udgifterne og kontorarbejdet, som arbejdslovgivningen i dag kræver ved missionæransættelse, tages i betragtning, så er det ganske na-

---

² Repræsentant for Den Uafhængige Filippinske Kirke (Iglesia Filipina Independiente, IFI).

³ *Mission – en uafsluttet rejse*, s. 7.

turligt at stille spørgsmålet, om vi skal fortsætte eller ej med at sende missionærer. Det er et legitimt spørgsmål, der er blevet stillet, og hvordan det besvares, afhænger af, hvordan man ser på tingene.

Mit svar på dette spørgsmål er et klart "ja"; ellers ville jeg nok ikke være blevet inviteret til at holde dette foredrag. Og jeg vil begrunde dette ja med tre korte teser:

1. *Jeg tror ikke på mission uden missionærer*

Vi siger ofte, at mission har noget at gøre med at mødes, og selv om mission er meget mere, så er et sådant møde meget vigtigt, et møde mellem mennesker, mellem kirker og kulturer. I dette møde mellem kristne med forskellig kulturel baggrund vil der foregå noget vigtigt, som ikke altid kan forudsiges. "Mødet og dialogen mellem mennesker, der deler deres tro og erfaringer med hinanden er en vigtig vej til sammen at erfare Guds befriende nærvær i verden."⁴

Og vi finder missionæren lige her i dette møde. For mig er missionæren den bærer af missionen, som gør den virkelighedsnær. I hans eller hendes person forkortes afstanden mellem kirker og kulturer.

2) *Svenska Kyrkan sender missionærer for sin egen skyld*

For Svenska Kyrkan er det et vigtigt perspektiv, at vi er en del af den universelle kirke. Erfaringer fra andre kirker i den verdensomspændende kirke kan medvirke til at udvikle troen og livet i vor egen kirke, men også til, at vi forstår kirkens rolle i samfundet. Missionærerne kan overføre den slags impulser, både mens de er i arbejde som missionærer, og efter at de er vendt hjem.

3) *Mission må være præget af gensidighed.*

Der er gået lang tid, siden mission var noget, der bevægede sig fra nord til syd, i hvert fald i teorien. "Enhver kirke, der ønsker at tage del i den verdensomspændende kirkes missionsopgave, må være parat til at dele erfaringer i gensidighed ved f.eks. at udsende og modtage medarbejdere", fastslog vi i vore retningslinier. At dette perspektiv er vigtigt for vore samarbejdspartnere, blev indlysende på vores konference i 2001. Alle samarbejdspartnerne delegerede, undtagen én, valgte at deltage i den gruppe, som behandlede spørgsmål angående at

---

⁴ Citat fra *Retningslinier for Svenska Kyrkans medarbejdere, der tjener den Universelle Kirke.*

sende missionærer fra syd til Sverige. I mere radikale cirkler er det et spørgsmål om magt. Jeg hørte engang en, der kom fra syden, give den kommentar, at det var i vores del af verden, at beslutningerne blev taget. Derfor vil mennesker i syden gerne deltage i dette.

Sidste år skrev den lutherske biskop i Swaziland, Jeremiah Magagula, en artikel i *Kyrkans Tidning*⁵, der også kunne illustrere dette ønske om partnerskab. Han giver den overskriften: "Lad os udvikle vort samarbejde", og han skriver om partnerskab. Han skriver også om missionens centrale rolle og om missionærernes rolle. Han kalder dem medarbejdere:

I vores forhold til andre kirker kan vi stadig opleve elementer fra den for-gangne tid, da missionsselskaberne og missionskirkerne satte betingelserne... Men i dag er vi samarbejdspartnere og må derfor deles om arbejdet og respektere hinanden. Problemerne ved samarbejdet viser sig klart, når det kommer til at dreje sig om økonomiske problemer. Her kan vore brødre og søstre, der har de økonomiske ressourcer stadig ...vise eksempler på den mentalitet, der dikterer lande i den såkaldte tredje verden, hvad de bør gøre...For mig er det indbegrebet af partnerskab at dele...Vi deler vore erfaringer, vi deler vore ideologier...vi deler vore sorger, vi deler vor glæde.

Og han fortsætter:

Vi har brug for at mødes for at vedligeholde og styrke vort samarbejde. At mødes i kortere og længere tid...Vi behøver ikke alene svenske medarbejdere i det sydlige Afrika, men også at medarbejdere fra ELSCA kan blive sendt for at arbejde som præster i nogle år udenlands. Måske som sognepræster i et sogn i Sverige.

En anden kommentar, som blev samlet op af en kollega fra vores hovedkontor under et besøg i MECC i Libanon for nogle år siden:

Du kan ikke være en rigtig samarbejdspartner, hvis du ikke er villig til at komme og dele det virkelige liv et stykke tid.

---

⁵ Nr. 35/2003

Nærværs-motivet

Hvis vi går med på ideen om at sende (og modtage) missionærer, er det selvfølgelig umuligt at tro, at tingene ikke har forandret sig. Det 21. århundrede fordrer en ny slags missionærer. Under overskriften *Nærvær*, forsøger vi at beskrive det sådan her:

De faglige kompetencer for de medarbejdere, der rejser udenlands, er vigtige, men det er også andre erfaringer og karaktertræk. Evnen til at analysere teologiske strømninger og de politiske forhold, ønsket om at deltage i en udvikling og modet til at lade sig påvirke af den bliver hele tiden mere og mere vigtigt. Den udstationerede medarbejders evne til at dele dagligdagen med de mennesker, som han eller hun møder, er lige så vigtig som den professionelle baggrund og de faglige kompetencer.

Ordet nærvær bruges også for at beskrive deres opgave, som er sendt udenlands for at tjene den verdensomspændende kirke. Nærvær er vigtig som et udtryk for solidaritet med søstre og brødre, der lever under vanskelige kår, hvor mennesker mishandles, og menneskerettighederne ikke respekteres. Den udstationerede medarbejder bliver her et udtryk for solidaritet og et vidnesbyrd om den eksisterende ulighed mellem fattig og rig. I mødet med den fattige vil medarbejderen fra Sverige lære nye ansigter på den kristne tro at kende. Gennem dette nærvær kan Svenska Kyrkan få inspiration til at forny og udnytte sin egen tro og sit eget liv

Den udsendte medarbejder må engagere sig og opfylde ønsket om at indgå i en ny sammenhæng og at betragte denne sammenhæng ikke bare som arbejdssted, men som et hjem. Den vigtige opgave at leve i nær kontakt med omgivelserne skal få lov til at tage sin tid. At få lejlighed til at lære kulturen og sproget at kende, og hvordan kirken og dens arbejde fungerer i det land, som hun eller han skal til, skal derfor have høj prioritet. At være nærværende betyder bl.a. at deltage aktivt i gudstjenesten og kirkens liv i menigheden, men det er også vigtigt at komme i kontakt med naboerne og deltage i andre sociale begivenheder, som ikke er direkte forbundet med arbejdet. Muligheden for at opfylde opgaven med at være lokalt nærværende afhænger af den tid, som medarbejderen har til rådighed for at være nærværende.⁶

Diskussionen om vores indre proces, hvad angik nærværs-motivet, var intens. For mange var det en tåget måde at tale på, og nogle, der kom

---

⁶ ibid.

fra afrikanske forhold syntes, at det for meget var en sydamerikansk måde at tale på. Jeg følte, at her lyttede vi ikke rigtigt til hinanden. Da jeg senere læste den endelige rapport fra en af vore Tanzania-missionærer, fandt jeg de følgende linier, der for mig beskrev nærværs-motivet, set fra en afrikansk sammenhæng:

Jeg er tandlæge og derfor tæt på folk, men måske regner de det ikke altid for noget positivt. Jeg taler dog ofte med patienten, mens denne venter på at blive bedøvet. Ofte taler jeg med mødre om deres situation. Det er for mig en måde at lære om forholdene her i Tanzania. Jeg taler med børnene om deres skole. Her i Tanzania taler du normalt ikke med børnene, om hvordan de har det, for de er skræmte og sky. Hver dag siger en af forældrene til sit barn, at det vil få bank, hvis det ikke åbner munden. Derfor er det en del af min mission som missionær, bortset fra mit professionelle arbejde, at vise medfølelse med mennesker. At være rar i en ubehagelig situation. Det koster ikke ekstra, men betyder en masse.

Tidsfaktoren

Tidsfaktoren er vigtig. Fra at være et livslangt kald med faste tjenesteperioder på ca. fem år, så blev missionæransættelserne i 1960erne til treårige kontrakter. I 1980erne blev dette forandret, og tiden blev forandret til fire år med toårige forlængelser. Dette blev delvis gjort som en reaktion på, at vore samarbejdspartnere sagde: *Vi ønsker ikke at have missionærer, som det støver fra*". Billedet var taget fra en mand, der vandrer gennem en ørken og rejser en støvsky. Han sidder i baren og drikker, og ligesom støvet har lagt sig, går han ud igen og laver en ny støvsky.

Det tager tid for missionæren at lære landets og kirkens situation at kende og at vide, hvordan liv og aktiviteter forholder sig til denne situation. Derefter forventer samarbejdspartneren, at missionæren virkelig kan bidrage til kirkens liv og vidnesbyrd, før han eller hun vender hjem til Sverige. I vores diskussion var tidsfaktoren meget kontroversiel. Kvalitet er vigtigere end kvantitet, blev det sagt. Vi var enige, men vi ser også en sammenhæng mellem kvalitet og kvantitet i denne sammenhæng. Kvaliteten af en missionærs arbejde afhænger nøje af, hvor godt hun eller han er blevet rodfæstet i det lokale miljø, og længere tid i dette miljø betyder normalt en bedre forståelse. Vi forsøgte at opsummere dette således i vore retningslinier: *Mulighederne for at udføre opgaven med at være lokalt nærværende afhænger af længden af den tid, som medarbejderen er til stede.*

Ved vores konference understregede vore samarbejdspartnere klart betydningen af tidsfaktoren:

Solidaritet er ikke desto mindre det valg at leve og dø sammen med folket; det er en dybt integreret del af et menneskes liv. Når det tages i betragtning, så varer behovet for langtidsmissionærer ved.⁷

En fortsat dialog med arbejdsparterne om missionærerne

Det er min opfattelse, at vi står i en ny situation, når det drejer sig om, hvordan kirken skal forholde sig til andre kirker inden for den verdensomspændende kirke. Missionæerspørgsmålet er et vigtigt punkt på denne dagsorden. Før tog den sendende kirke ensidigt beslutninger angående missionærerne, mer eller mindre som biskop Magagula udtrykte det. I dag er gensidighed den eneste mulighed for en fortsat udveksling. Denne gensidighed kan kun bygge på ligeværdigt partnerskab og en fortsat dialog om, hvordan man skal prioritere. Vi må selvkritisk indrømme, at der mangler en masse, der skal gøres på dette område.

Jeg må indrømme, at jeg havde håbet på, at udfordringer ville blive bragt stærkere frem på konferencen af vore samarbejdspartnere. Uden at overdrive det kunne jeg pege på regionale forskelle, som kunne skyldes historiske forhold. Samarbejdspartnere i Afrika er mere forsigtige med at kritisere os og forsøger at føle sig frem til, hvordan vi i Norden ønsker, at de skal svare, mens vore samarbejdspartnere i Latinamerika er mere åbne og kritisk udfordrende. Det skyldes til dels, at kun få latinamerikanske samarbejdspartnere er historisk og økonomisk afhængige af os. Noget lignende kunne siges om den uafhængige filippinske kirke. Dette afspejlede sig i konferencen. Men konferencen gav os imidlertid nogle vigtige signaler. Jeg har peget på tre af dem:

- Tidsfaktoren
- Deltagelse i beslutningsprocessen om det fremtidige missionærarbejde
- Missionærer fra syden til Sverige

Et fjerde punkt havde at gøre med, hvad vi skal kalde dem, der er sendt for at tjene i den universelle kirke. Nogle følte, at der var negative bibetydninger ved begrebet *missionær*, mens det for andre var neutralt eller endog positivt. Nogle talte om *medarbejder* som et alternativt begreb.

---

⁷ *Mission – en uafsluttet rejse*, s.7.

Det havde ikke så meget at gøre med negative associationer ved ordet missionær, men fordi det mere understregede en modtagende kirke.

I løbet af vor egen udvikling har vi drøftet dette tema omhyggeligt, og diskussionen er endnu ikke forbi. Vi er blevet bedt om at udvide perspektivet, når vi nedskriver retningslinierne, til også at inkludere andre slags personale, der bliver sendt ud af Svenska Kyrkan. Således blev udtrykket *Medarbejder, sendt til den Verdensomspændende Kirke* skabt. Vi overvejer stadig, hvordan vi skal indbefatte alle dimensionerne i denne tjeneste, så det bliver teologisk rigtigt og forståeligt for mennesker såvel inden for som uden for kirken.

Et bidrag fra Lima

Vi havde bedt Rosa Alayza, leder af Bartolomé de Las Casas-instituttet i Lima, om at komme med nogle indledende bemærkninger ved åbningen af konferencen. Hendes fire punkter er det værd at tænke nærmere over:

- For missionærerne er der i deres mission en chance for at møde virkelige mennesker, forskellige mennesker. At have den rigtige holdning er vigtig, men ikke nok. Missionærerne må lære, hvordan disse mennesker lever for at være i stand til virkeligt at møde dem. Dette møde giver missionærerne en lejlighed til at opdage nye aspekter og nye sammenhænge i menneskers liv.
- Missionsarbejdet er ligesom en rejse. Det er ikke noget, der kan planlægges fra ende til anden, og man kan ikke kontrollere alt.
- Hvordan kan missionsarbejdet være med til at bringe forandring i det land, der sender missionærer? Det drejer sig ikke blot om personlige erfaringer. Måske vil det få konsekvenser i større sammenhænge.
- Missionen foregår nu i en globaliseret verden. Hvad har begreber som solidaritet og frihed at gøre med globalisering?⁸

Grundlæggende holdninger

Hvad jeg hidtil har sagt, peger på, at det at arbejde med missionærer er en opgave, der kræver takt. Det kræver både personel og penge. Derfor er det vigtigt med en god forberedelse og planlægning i hvert enkelt tilfælde af, hvad missionsarbejde skal gå ud på. Hvad den vordende missi-

---

⁸ ibid.

onær angår, så er det vigtigt at forstå, hvordan han eller hun har rod i vores kirke, og at kende hans eller hendes værdier og holdninger.

Vi har i vore retningslinier prøvet at beskrive de tilgange og holdninger, som vi tror vil få en voksende betydning for kirkens fremtid i vor del af verden, og som derfor vil være afgørende for vore nuværende missionærer. Hvad der står på spil er at finde mennesker, der har de kvalifikationer, som vi mener svarer til missionærernes rolle i det 21. århundrede:

- *At kunne tyde tidens tegn*

I den komplekse virkelighed vokser kravene til, at man overvejer kirkens rolle i samfundet. Det er vigtigt, at missionæren forsøger at tyde tidens tegn og gør sig umage for at lære de etniske, sociale, religiøse, politiske og økonomiske forhold, som folk lever under, at kende. Så bliver sådanne emner som menneskerettigheder, HIV/AIDS, virkningerne af globaliseringen og forureningen vigtige. Hvordan kan kirken, globalt såvel som lokalt, forstå og tolke omverdenen og kirkens mission og opgave i en sådan verden?

- *At arbejde for kirkens enhed*

For Svenska Kyrkan er arbejdet for kirkens enhed en central del af dens missionsarbejde. Derfor vil Svenska Kyrkan fortsætte med at styrke det økumeniske samarbejde mellem kirkerne, både inden for og uden for det lutherske fællesskab, og at bidrage, inden for det lutherske fællesskab, med økumeniske perspektiver. Missionæren må være parat til at leve på en åben og økumenisk måde og at søge at komme i forbindelse med mennesker og miljøer uden for det snævre arbejdsområde.

- *At møde mennesker af anden tro*

Den grundlæggende antagelse, når det drejer sig om mødet med mennesker af anden tro, er, at der kun er én Gud, og at vi skal vise respekt for alle menneskers religiøse erfaringer. Som kristne er vi bundet til Kristi åbenbaring og kaldet til at vidne om ham. På den anden side kan vi ikke sætte grænser for Guds handlinger. Gud er større end alle menneskelige opfattelser og lader sig ikke begrænse af de grænser, mennesker sætter mellem religiøse traditioner. Dermed er ikke sagt, at alle religioner er lige værdifulde. Der sker megen misbrug i religionens navn.

Kirken kan aldrig acceptere undertrykkelse – ikke engang det, som bærer religionens stempel. I samarbejdet for en bedre verden er der ikke noget i vejen for, at kristne arbejder sammen med alle mennesker af god vilje. Missionærene behøver en dybere forståelse for og kendskab til, hvad der angår religionsmødet. De erfaringer, som samarbejdspartnere og medarbejdere, der har været sendt ud, har gjort, kan få en stor indflydelse på, hvordan Kirken formår at møde udfordringerne fra et multikulturelt Sverige.

- *At leve tæt inde på livet af folk*

For at forstå, hvad det er for nogle forhold, vore samarbejdspartnere lever under, er det vigtigt, at vores missionærer ser sig selv som en Kristi medarbejder og som en tjener for sit medmennesker, og som derfor, hvad angår livsstil og levestandard, prøver at leve så tæt inde på livet af folk, som det er muligt. Missionæren skal ikke alene deltage aktivt i det daglige arbejde, men også være villig til at tage del i de lokale forhold, i problemer så vel som glædelige begivenheder. Ved at leve tæt inde på livet af folk vil missionæren blive i stand til at identificere sig med naboernes situation, især med de fattiges og undertrykte. Missionæren bør være ydmyg og respektfuld, hvad angår de fattige liv og åndelige erfaringer, og hun eller han bør forstå, at den kristne tro i en anden kultur vil udtrykke sig på anden vis end i vor del af verden.

- *At arbejde for at alle kan deltage*

Overbevisningen om, at alle mennesker er lige, bør gennemsyre alt kirkens arbejde. Svenska Kyrkans internationale medarbejdere bør derfor være opmærksom på den ulige magtfordeling, som ofte findes i det samfund og i den kirke, hvor de arbejder. Deres arbejde bør være præget af deres anstrengelse for at korrigere denne ubalance, f.eks. ved aktivt at arbejde for, at kvinder deltager på lige fod, når der skal træffes afgørelser. Unge menneskers rolle i kirken og i samfundet bør også styrkes. Missionæren bør spille en vigtig rolle i at ændre beslutningsprocesserne, der ofte er hierarkiske. Det er derfor vigtigt at kende noget til organisationer, menneskerettigheder og demokratiske beslutningsprocesser.⁹

---

⁹ Citat fra *Retningslinier*

Særlige kompetencer

For at kunne fungere effektivt i mødet med vor tids udfordringer behøver Svenska Kyrkan at forsyne dens missionærer med kompetencer inden for følgende områder:

Konfliktløsning og forsoning

Et område, som vil spille en stadig vigtigere rolle i fremtiden, bliver det, der har at gøre med konfliktløsning og forsoning. Antallet af lokale konflikter og borgerkrige verden over vil sikkert vokse; derfor vil et voksende antal af Svenska Kyrkans medarbejdere, der sendes udenlands, opleve, at de selv påvirkes af det. Konfliktløsning og forsoningsarbejde vil blive mere og mere vigtigt for den universelle kirke. Da forsoning spiller en central rolle i kirkens tro, så er det nødvendigt at der sker en kvalificeret eftertanke af denne del af missionsarbejdet.

Folkeoplysning

Missionærens rolle som lærer og kundskabsformidler har fået mindre betydning, men behovet for pædagogiske færdigheder er stadig stort. Det er nødvendigt med pædagogisk kompetence for at flytte fokus fra undervisning til folkeoplysning og udvikling af kundskab og læring. Denne forestilling er i tråd med de svenske traditioner for folkeoplysning og med det arbejde, som er udviklet mange steder i syden for at styrke fattige i deres kamp for et værdigt liv og social indflydelse. Her kan der findes en frugtbart udveksling sted, når missionæren deler sine erfaringer om liv og lære med sine samarbejdspartnere.

Færdigheder i kommunikation

Det er vigtigt at styrke de fattiges stemme i de nuværende magtstrukturer. Dette kan både gøres gennem utraditionelle former for kommunikation og ved at give dem adgang til de allerede eksisterende medier. De medarbejdere, som er udsendt af Svenska Kyrkan, kan her spille en rolle, og derfor er kommunikationsmotivet vigtigt, både i tjenesteperioden og efter hjemkomsten til Sverige – noget, som både medarbejderen og Svenska Kyrkan vil have gavn af. Kendskab til teorier om kommunikation, mediepraksis og kommunikationsteknikker, så vel som indsigt i ”kommunikation på tværs af kulturer” er en forudsætning for dette.¹⁰

Vor opgave med at praktisere disse ideer er kun lige begyndt.

---

¹⁰ Ibid.

Slutbemærkninger

Med nogle enkelte ændringer så er det dette, som jeg sagde på sidste års konference på Liselund, der var arrangeret af Det Nordiske Institut for Missions- og Økumeniske Studier og Nordisk Økumenisk Råd. Men processen er siden fortsat. De sidste tre-fire måneder har vi været i gang med at føre disse retningslinier ud i livet, og jeg vil i al korthed omtale dette.

Men først vil jeg godt nævne to andre udviklinger, som kunne være af interesse. Vi tager del i den ene af disse, et Sida-program* til evaluering af "personel i internationalt udviklingsamarbejde", hvor alle de sendende organisationer i Sverige har taget del. Det andet er et forskningsprojekt om, hvordan den svenske pinsebevægelses samarbejdspartnere ser på missionærrollen. Begge disse projekter er enige om, at der er behov for svensk personel fremover. Konklusionen af pinsevækkelsens undersøgelse kan udtrykkes således:

"Er der stadig behov for missionærer til at bidrage til udviklingen i Syden? Ja, i mange tilfælde er de stadig nødvendige. Men ikke enhver missionær og ikke blot i enhver situation. Og ikke altid og overalt."

Sida-projektet inkluderede samarbejdspartnere fra syden, og når man ser på, hvad syden prøver at sige, så er der overensstemmelse. To vigtige budskaber fra syden:

- Syden beder om mere end bare professionel ekspertise. Det drejer sig om holdninger og opførsel. Pinsebevægelses samarbejdspartnere ønsker ikke en missionær med patroniserende holdninger.
- Samarbejdspartnere i Syden ønsker at blive draget mere ind i at sætte betingelserne for personel, for deres rekruttering og forberedelse. "Intet om os uden med os."

I vores egen proces med at føre dette ud i livet har vi peget på seks områder, der skal videreudvikles:

1. En fortsat dialog om gensidig udveksling af personel
2. Rekruttering
3. Forberedelse og træning

---

* Sida er den svenske stats afdeling for udviklingsarbejde svarende til Danida i Danmark.

4. Selve arbejdet i felten
5. Videreførelsen af dette i Sverige
6. Hjemkomsten

(Oversat fra engelsk ved Knud Ochsner)

Olle Kristenson, svensk cand. theol., har arbejdet 1987-95 som missionær i Peru udsendt for Svenska Kyrkan, nu PhD-studerende og ansvarlig for missionæruddannelsen i Svenska Kyrkan.

Er alle missionselskabernes tværkulturelle udsendinge missionærer?

Bidrag til en missionærteologi

Af lektor Hans Raun Iversen, Københavns Universitet

Ser vi med historiens briller på missionærrollen, så var situationen ved begyndelsen af den danske mission, at missionærer blev udsendt for livstid, de fleste var teologer eller havde en teologisk funderet missionæruddannelse, og de var i høj grad forpligtet på at medvirke til at indsamle deres egen løn. Der er i årenes løb indtruffet et paradigmeskifte. Få missionærer er udsendt på livslang kontrakt. En stor del af missionærerne har en anden faglig baggrund end teologien. Man arbejder i lande, hvor man slet ikke kan anvende missionærtitlen. Og alle er ansat i missionselskaber, der står inde for aflønningen. Redaktionen har bedt lektor Hans Raun Iversen om at give et bud på en missionærteologi, der reflekterer de faktiske forhold i det 21. århundrede.

En debat og dens baggrund

Der er mange sider i debatten om missionærens identitet og om, hvem der kan og bør kaldes missionær i dag. Der er mindst følgende tre afgørende elementer:

1. Vi står med en arv og en tradition, som nogle finder tyngende og omklamrende, mens andre har øje for, at den fuldt så vel kan opleves som inspirerende og frigørende, jvf. Aasulv Landes indlæg i denne bog.
2. Situationerne, arbejdsbetingelserne, ansættelses- og aflønningsvilkårene og de udsendte "missionærer" er så forskellige, at det kan være svært og somme tider direkte umuligt at bruge den samme terminologi om udsendte fra samme missionselskab til forskellige lande – og somme tider endog til samme land, jvf. Olle Kristensons indlæg om diskussionen i Svenska Kyrkan.
3. Endelig afhænger sagen i meget høj grad af, om vi har teologi og missionsforståelse til at blive enige om, hvad og hvem det giver mening at kalde mission og missionær.

Fristelsen til at opgive missionærbetegnelsen og blot kalde misionsselskabernes udsendte for "udsendte" er stor. Det er ikke nogen helt ny situation. Vi diskuterede også emnet i forbindelse med udarbejdelsen af Danmissions missionsdokument "På vej sammen – følgeskab i vidnesbyrd og tjeneste" fra 2003. Her enedes vi om, at missionærer altid bør være fagfolk, som kan og bør betegnes med deres faglige stillingsbetegnelse, mens vi som samlebetegnelse, som fortsat kan bruges om alle udsendte, stadigvæk taler om "missionærer". Samtidig slås det fast, at missionssekretærer og andre korttidsudsendte, der f.eks. fungerer som konsulenter og sparringspartnere for samarbejdskirker, i disse funktioner skal betragtes som missionærer på linie med dem, der er udsendt for længere perioder. Ingen af os forestillede os, at vi dermed var færdige med den debat, selv om vi satte det foreløbige punktum sådan i 2003.

Mit første indlæg i Dansk Missionsblad i 1973 (efter min første tur til Tanzania) bestod i et forslag om, at missionærene skulle ændre stillingsbetegnelse til "kirkelige gæstearbejdere". Det var allerede den gang, hvad de fleste var – og dem, der ikke var det, kunne sikkert uden skade pilles lidt ned af missionær piedestalen, tænkte jeg vel. Når jeg tænker anderledes i dag, skyldes det, at situationen er anderledes. Skyggen fra kolonitiden er trådt længere i baggrunden, selv om den økonomiske ulighed ofte er ligeså stor og sommetider større end for 30 år siden. Der er ingen i samarbejdskirkerne, der forventer og meget få, der vil finde sig i det, hvis missionæren kravler op på den høje hest som kirkefyrste eller overordnet autoritet. De nye årgange af udsendinge end ikke drømmer om det. Som jeg kender dem fra Danmission, er de forskellige i mange henseender, også i missions- og kristendomsforståelse, men de allerfleste af dem er helt fokuserede på at få lov til at tjene i den sammenhæng, som de sendes til. Bliver de spurgt til råds om videregående ting, søger de vel at svare, men det er kun de få, der er glade for at påtage sig et større åndeligt og ledelsesmæssigt ansvar end det, der er omtalt i deres jobbeskrivelse og ansættelseskontrakt. Faren for, at vore dages missionærer skal misbruge missionærtitlen, er meget lille. Faren for, at de ikke klart får sat deres kald og opdrag for øje, er langt større.

Da andre som nævnt tager sig af henholdsvis den historiske mangfoldighed og det brogede i det aktuelle billede, skal jeg her søge at udrede den teologiske forståelse, som for mig at se gør det muligt og direkte nødvendigt at fastholde, at missionselskabernes tværkulturelle udsendte er og fortsat skal være missionærer. At der er brug for teologisk efter-

tanke og måske især det, mener jeg at have fået bekræftet i de sidste par års debat. Det begyndte med, at Nordisk Institut for Missions- og Økumenisk Forskning (NIME) arrangerede en konference om "Missionærens person og tjeneste" den 3.-5. oktober 2003 på Liselund. Indlæggende herfra, inkl. mine egne 10 teser om den tværkulturelle missionær, blev trykt på engelsk i Svensk Missions Tidsskrift (SMT). Næste runde skulle så være Danmissions temamøde "Missionæren - partnerskabets levende symbol" den 19.-20. november 2004 på Den Apostolske Højskole i Kolding. Forud udkom bladet Danmission 2004/6 i oktober 2004 med et temanummer om "Missionæren". Hertil skrev jeg mine teser fra SMT ned til mindre end det halve i omfang - men med bibeholdelse af det helhedssyn, som jeg mener, at de ti teser tilsammen udtrykker. Reaktionen har især samlet sig om den - skarpt formulerede, det skal indrømmes - tese 1. For nu også her at fastholde mit helhedssyn på missionæren, bringes den korte danske udgave af tesoerne nedenfor, før jeg går til den teologiske eftertænkning.

Ti teser om den tværkulturelle missionærs diakontjeneste

1. *Missionærer er privilegerede kristne, som er sat fri til primært at være kristne.*
De fleste af os er lønarbejdere eller erhvervsdrivende, forsørgere og meget mere, før vi er kristne. Når man kender missionærernes arbejdsforhold, kan man godt forstå det, hvis de synes, at de har det ligesom os andre. Samtidig med, at de er missionærer, er missionærer også altid fagfolk, som kan og skal noget med et bestemt fag. I en hel del af Danmissions samarbejdslande er det endog sådan, at man kun kan få opholdstilladelse, fordi man skal lave et bestemt fagligt arbejde. Når vi sender nogle ud som missionærer, er det overordnede sigte alligevel, at de skal koncentrere sig om at leve som kristne mennesker, der hvor de bliver sendt hen. Det er flot, når noget af det faglige arbejde lykkes for missionærerne. Det kan måske endog være til hjælp for både kirken og folket i det land, hvor de arbejder. Men det vigtigste er, at missionærer tager sig tid til at leve som kristne, så de kan kendes på deres frugter og måske medvirke til, at Jesus Kristus gøres kendt og troet, så vidt mennesker nu kan det.
2. *Ligesom diakonen Jesus Kristus er enhver kristen kaldet til at være en Guds diakon over for mennesker på vores vej.*
Det centrale nytestamentlige ord for mission er det græske *diakonia*, der

normalt oversættes med tjeneste. En diakon er én, der går imellem for at udføre en andens gerning over for en tredje. Også tro, håb og kærlighed er *diakonia* i Det Nye Testamente. Det samme gælder kollekten til Jerusalem og aposteltjenesten. Alle kristne har en "diakonia", en betroet opgave som Guds udsendinge, hvor de færdes. Med missionærenes opgave er det ligesom med kvinderne i Sangforeningen Morgenrøden: at de skal gå foran – og i det hele taget holde sig i baggrunden! Det skal de i høj grad i deres arbejde i samarbejdskirkerne, hvor de ikke sidder på lederposter, men hvor der alligevel i høj grad er brug for "ledelse" – f.eks. den ledelse, der ligger i det gode eksempel. Men det gælder også i forhold til medkristne: Præsterne har i praksis mange steder sat sig på forkyndelsens opgave, så det almindelige præsteskab glemmer, at vi også skal forkynde Guds guddomsmagt (1 Pet 2,9). Når vi sender nogle ud som missionærer, gør vi det, fordi alle ikke kan rejse alle steder hen – og fordi nogle er bedre udrustet til at overskride kulturelle grænser end andre. Men vi gør det ikke, fordi missionærene skal klare "vores mission". Tværtimod skal missionærene gerne inspirere os andre til at komme vores missionærkald i hu i dagligdagen.

3. *Missionæren lever hele tiden i dialog og diapraksis med lokale medkristne og ikke-kristne.*

Alle missionærer lever i dagligdagens medmenneskelige og indimellem dybtgående samtale eller dialog med lokale medkristne og ofte fuldt så meget med ikke-kristne. Somme tider fører samtalen til konkrete samarbejdsforløb, diapraksis. Andre gange er det diapraksis, der fører til samtale og måske religionsdialog. Forstavelserne "dia" i dialog og diapraksis er de samme som "dia" i diakon! Vi kender det også fra diameter og diagonal. "Dia" betyder, at man går fra den ene til den anden. I Det Nye Testamente betyder det, at man sendes fra Gud til medmennesket. Ligesom drengen, der skal gå til købmanden for sin mor, skal missionæren gå til sit medmenneske for Gud. Og når man så kommer der, er det dialog og diapraksis, samtale og samarbejde, der skal finde sted. Sådan "kommer Gud til sine børn" (DDS 370,3)! Om missionæren i praksis først og fremmest er med til at styrke kristne søstre og brødre til deres dagligdag sammen med hinanden og deres ikke-kristne naboer, eller missionærer selv lever tæt på ikke-kristne, er ikke det afgørende. Det afgørende er, at den kristne sendelse med Guds kærlighed i lige grad når alle mennesker på Guds jord.

4. *En missionær er en gæste-medborger, der solidariserer sig med værtsborgernes sag – hele vejen op til spørgsmålet om internationale handelsregler.*

Som diakoner kommer missionærer så tæt på mennesker i værtslandet, at de kommer til at forstå deres livsvilkår inde fra. Det skærper kravene til de etiske standarder, som i forvejen er meget høje for missionærer, jvf. Dansk Missionsråds etiske regelsæt. Men det gør også, at missionærerne ofte må gå ind som fortalere for de svage og mest urimeligt stillede mennesker i værtslandet. Det er en vanskelig balancegang, da missionæren som gæst har begrænset adgang til at kritisere f.eks. en kirkes eller et lands ledelse. Missionæren kommer heller ikke på det område uden om at bære med på nogle af de byrder og lidelser, som deres naboer lever med. Frelses mennesker aldrig så meget af Guds nåde ved tro alene (hvordan skulle vi ellers frelses?), så er tro uden gerninger en død ting, som Jakob siger det (Jak 2,15-17). Det gælder hele vejen til og med kampen for en mere retfærdig økonomisk verdensorden, der kan give mennesker i de to tredjedele verden en ærlig chance for at leve af det, de selv dyrker og fremstiller. En missionær må altid være en solidarisk fortaler for menneskene i værtslandet.

5. *Missionæren er en medvandrer for sine naboer og en medarbejder på deres glæde i den kristne tro.*

I praksis er en missionær altid på vej sammen med lokale kristne såvel som med ikke-kristne medmennesker. Når medvandringen lykkes, er den lige så smuk som den gode musik, der akkompagnerer salmesangen, så den bliver meget bedre, end den ellers ville blive, fordi vi tør synge igennem, når musikken ledsager os. Det er ikke organisten, der skal bestemme hverken melodien eller tonelejet. Det er nemlig menigheden, der skal synge, og organisten skal blot give menigheden mere mod. På samme måde er det med missionæren som medvandrer. Missionæren kan ledsage og akkompagnere - og måske også spille op og spille ud. Men missionæren er ikke herre over menneskers tro. Missionæren er kun, hvor det lykkes, medarbejder på troens glæde. Her findes den største lykke, men måske også ofte den største smerte. For hvordan kan missionæren fuldt ud være medarbejder på menneskers glæde, når den vestlige missionær alligevel i praksis langt fra deler menneskers livsvilkår? Kan Gud bruge diakoner, som alligevel ikke er

parat til at sætte sig selv helt ind for det mandat, de er sendt med, når de skal være for mennesker som i Guds sted? Det spørgsmål må enhver tværkulturel missionær, og ikke mindst én fra den rige verden, altid leve med.

6. *En missionær er en grænsegænger, der hele tiden husker*

på kirkens udfordring til at omvende sig og møde "den udenfor".

Den ghanesiske missionsteolog, Lamin Sanneh, har præget udsagnet, at *kristendommen er en oversættelsesbevægelse*. Kirkens missionsopgave er den at få evangeliet helt oversat ind i ethvert folks liv. På det punkt indlagde de gamle missionærer sig ofte stor fortjeneste med deres bibeloversættelser til alverdens sprog, så mennesker i de fjerneste egne nu pludselig kunne høre Gud tale deres sprog – og dermed kalde og acceptere dem som Hans disciple. Men ofte stivner oversættelsen i et bestemt gammeldags sprog – og kirken i en bestemt form. Det var derfor Martin Luther slog fast, at *kirken altid skal reformeres*. Der er altid nogle, der er udenfor, måske endda fordi kirken har lukket dem ude. Der er altid brug for, at kirken vender om og vender sig mod dem, der er udenfor. Måske er det endog dem, der – som Guds sendebud til kirken – kan få kirken til at høre det afgørende i evangeliet, som kirken har lukket af for. Kirken – og særligt den tværkulturelle missionær, der selv som fremmed i en vis forstand er udenfor – må hele tiden leve med udfordringen til at blive omvendt til og af dem, der er udenfor.

7. *Missionæren er en fodnote i den lokale kirkes liv, men samtidig en levende ambassadør for partnerskabet mellem den sendende og den modtagende kirke.*

Blandt andet Bengt Sundkler har fremhævet, at kristendommen er en folkebevægelse. Hvis lokale mennesker, udflyttere, handelsfolk, unge "på valsen" osv., ikke fører kristendommen med rundt, kommer den ikke langt. De lokale skal stå i teksten og missionærerne i fodnoterne, når missionens historie skal skrives. Missionærerne er vigtige som forbindelseslinier til gamle, kristne traditioner, som kan være med til at give nye kristne fornemmelse for, at de står i samme tro som alle Kristustroende i historien. Det er ikke mindst på den måde, missionærer traditionelt har været med til at styrke nye kirker. Også i dag spørges der efter missionærer, som kan være med til at diskutere teologi, når nye kirker selv skal udvikle deres teologi, liturgi og forkyn-

delse. Samtidig – og i dag mere og mere – er missionæren også en ambassadør, der melder tilbage til hjemkirken, som har hårdt brug for at modtage kraft og inspiration fra de nye kirker.

8. *Missionæren er menneskeligt såvel som kristeligt en international brobygger for tro, håb og kærlighed.*

En missionær må lade sig bevæge af tro, håb og kærlighed, lade sin arbejdsform bestemmes af tro, håb og kærlighed – og sigte mod, at tro, håb og kærlighed må blomstre mellem mennesker. Mission foregår, hvor mennesker møder hinanden så dybt, at tro, håb og kærlighed møder tro, håb og kærlighed. Så tæt må missionæren leve på mennesker i det fremmede land, at missionæren sanser menneskenes dybe gudskabte menneskelighed, som betyder, at de lever på tro, håb og kærlighed. Skabes der på tværs af kulturer, kirker og kontinenter en dyb fornemmelse for, at menneskers gudskabte tro, håb og kærlighed i lige grad – om end på forskellig vis – findes hos mennesker af enhver slags, bliver det meget sværere at opstille fjendebilleder og dæmonisere "de andre". Missionærer med lang tids tjeneste i et fremmed land har i kraft af deres personlige relationer til andre mennesker bedre end nogen anden gruppe mulighed for at være ambassadører for forsoning, fred og venskab mellem mennesker.

9. *Missionærer knytter et forbønnens netværk mellem mennesker rundt om hele kloden.*

Da biskop Tutu prædikede for en fuld domkirke i København et af de sidste år før apartheidstyrets fald, fortalte han entusiastisk om et brev, han lige havde fået fra en ældre dame oppe i Canadas nordligste skove. Hun skrev, at hun hver dag bad for apartheidens ophævelse i Sydafrika. Hvordan kan vi tvivle om, at "we shall overcome", spurgte Tutu? Når en gammel dame helt oppe i Canadas nordlige skove beder for os, hvad har vi da at frygte? Forbønnens tjeneste har altid været vigtig i missionens sammenhæng. Missionærerne knytter via deres personlige relationer til andre mennesker, som de fortæller venner og bekendte om både i det fremmede og i det hjemlige, et omfattende netværk af forbøn mellem mennesker. Forbønnens centrale indhold er bøn til Gud om, at der må skabes forsoning mellem mennesker og mellem Gud og mennesker. Forligelsens tjeneste er missionærtjenestens hjerteslag (2 Kor 5,17-21).

10. *Missionærer må altid både præsentere og repræsentere evangeliet om Jesus Kristus. I ham viste Gud os, at hvad der er sandt kristeligt, som Jesus er det, også er sandt menneskeligt, ligesom det, der er sandt menneskeligt, som Jesus er det, også er sandt kristeligt.*

Evangeliet er fra Gud. Ingen uden Gud kan udgrunde evangeliet, end-sige få det under til at ske, at Guds søn bliver et menneske, der lever, dør og opstår for menneskers skyld. På den måde er evangeliet noget objektivt og noget kollektivt og offentligt, som er uendeligt meget større end vores personlige tanker og følelser om det. Det er det evangelium, vi er sat til at *præsentere*. Mennesker tager imidlertid ofte fuldt så meget eller endnu mere bestik af budbringeren end af budskabet. Derfor må vi også *repræsentere* evangeliet. Vi kan ikke aflevere evangeliet som en remse og så færdig med det. Vi må leve med det og dagligt lade det få skikkelse i vores liv. Det må vi alle gøre – og missionærerne sammen med os andre – ved at lytte os ind til alle menneskers dybe, af Gud skabte menneskelighed, som aldrig er langt fra Gud. Og det må vi gøre ved at forkynde den Guds søn, Jesus af Nazareth, som midt i sin guddommelighed viste os, hvad det sandt menneskelige er.

Bidrag til en missionærteologi

Hvorfor skal missionsselskabernes udsendte kaldes missionærer?

Går det an at sige, at missionsselskabernes tværkulturelle udsendinge, er privilegerede kristne, som er sat fri til primært at være kristne, og at det altså er i den forstand de kan og bør kaldes missionærer? Kan missionsselskabernes udsendinge sammenlignes med kirkeligt ansatte, f.eks. præster og sognemedhjælpere i Danmark, for hvem det gælder om at være fagligt og menneskeligt dygtige, mens det mest afgørende dog er, at de står i tjeneste for evangeliet? Jeg mener, at det går an at sige det samme om missionærerne, som mennesker både i afsender- og modtagerkirkerne generelt møder med samme forventninger, som kirkeligt ansatte mødes med i folkekirken. Missionærer skal først og fremmest være fuldtidskristne, men det må vel at mærke ikke bruges som en dårlig undskyldning.

Før det første er der ingen undskyldninger for at slække på de faglige uddannelseskra- og de samlede personlige kvalifikationer, som en missionær skal have. Ingen, hverken afsender, modtager eller udsending, er tjent med det, hvis ikke missionæren er fagligt velkvalificeret og men-

neskeligt og tværkulturelt udrustet til at klare det arbejde, som er beskrevet i jobbeskrivelsen. Somme tider – det gælder også i tværkulturel mission – kan ild i sjælen, udholdenhed og evne til indlevelse i praksis være lige så vigtig som de rent faglige kvalifikationer. Men det hele skal helst være der i en god blanding.

For det andet bør missionærer sendes ud til arbejdsopgaver, der er så klare og velbeskrevne som muligt. Der er ingen gode undskyldninger, hvis missionssekretæren ikke har gjort sit arbejde godt – og samarbejdskirkerne bør også fastholdes på, at aftaler omkring missionærernes arbejdsforhold er forpligtende. Er der noget, der svigter, som der ofte er det, kan det ikke fejles til side med den begrundelse, at der blot er tale om en missionær, som man kan byde lidt af hvert.

Når det er sagt, mener jeg stadigvæk, at missionæren må tænke på sig selv som en udsendt kristen, før han/hun tænker på sig selv som en udsendt fagperson. Det er der tre grunde til:

1. Den ene grund er pragmatisk, men vigtig nok: I praksis går det sjældent helt og måske knapt nok halvt så godt med det faglige arbejde, som jobbeskrivelsen syntes at love det. Det skyldes den omstændighed, at tværkulturel mission altid har karakter af at være en slags pionerarbejde. Det er undtagelsen, der bekræfter reglen, hvis missionselskaberne udsender en missionær til en sammenhæng, hvor alting bare fungerer. Vil man først og fremmest realisere sig selv som fagperson og lægge sikre alen på sin karrierevej, bør man ikke rejse ud som missionær. Det må siges klart. Og samtidig kan det så også siges klart, at der er en anden sammenhæng, som næsten altid fungerer, hvis man er indstillet på det: Man udfordres til at leve med sine medmennesker som et kristent medmenneske. Det er der lejlighed til – og brug for – overalt.
2. Den anden grund er, at alle kirker har brug for både at udsende og at modtage økumeniske ambassadører, der kan være med til at fastholde forbindelseslinierne til andre kirker med deres særlige erfaringer og trosudtryk. Det har måske, når alt kommer til alt, været de gamle missionærers vigtigste bidrag, at de har fungeret som forbindelsesofficerer, der har kunnet pege på kristendommens mange kilder midt i de fremvoksende, nye kirker, som dermed er blevet indlemmet i det store fællesskab af "alle de Kristustroende fra Kristus forsvandt i skyen

til han kommer igen i skyen”, som Grundtvig udtrykker det. I dag er det tydeligvis ikke mindst os i Vestens stærkt marginaliserede mindretalskristendom, der har brug for at holde forbindelse til de 2/3 af verdens over to milliarder kristne, som bor i den sydlige verden, som vi før kaldte den 3. verden.

3. Den tredje grund til at kalde missionsselskabernes udsendinge missionærer er teologisk: Et missionsselskab er et stykke kirke. Kirke betyder dem eller det, der hører Herren, Kristus til. Selv om missionsselskaber laver masser af udviklingsarbejde, gør de det primært som led i kirkens arbejde, ikke som udviklingsagenter. Der findes mange gode udviklingsorganisationer, sågar i kirkeligt regi, f.eks. Folkekirkens Nødhjælp. Herfra kan man blive udsendt, med eller uden kristelig motivation, men i hvert fald uden at skulle kaldes missionær. Men missionsselskaberne har en anden opgave. Uanset om de som Svenska Kyrkans Mission er en missionsafdeling, der er integreret i kirken, eller de som de folkekirkelige, danske missionsselskaber er frie organisationer, så er deres opgave at gå foran i kirkens mission, herunder særligt i den klassiske, tværkulturelle mission, der i dag foregår på seks kontinenter gennem samarbejde og udsendte medarbejdere, missionærer, der rejser fra Nord til Syd eller fra Syd til Nord og oftest i dag fra Syd til Syd for at fungere som levende symboler på partnerskabet i den kristne kirkes mission.

At missionsselskaber laver masser af diakoni, f.eks. sundhedsarbejde og uddannelse, er der intet nyt i. Selv om meget er ændret i dansk mission gennem det 20. århundrede (f.eks. i synet på religionerne og de nye kirker), så er der ikke sket noget afgørende nyt i balancen mellem praktisk indsats og forkyndelse – eller i sammenhængen mellem de to dele. Udviklingsindsats og forkyndelse hænger sammen i kirkens forkyndelse, som krop og sjæl gør det i et menneske. Derfor er missionsselskaber optaget af udviklingsarbejde. Og af akkurat samme grund er der ingen, der ved noget om mission, der for alvor kan sige, at forkyndelse er finere eller vigtigere end udviklingsarbejde i mission. De to sider af arbejdet er side-stillede og ofte dybt forbundne på kryds og tværs. Når jeg siger, at en missionær primært må tænke på sig selv som en fuldtidskristen, ligger der altså på ingen måde deri en nedvurdering af hverken faglighed eller udviklingsarbejde. Det hører med i kirkens mission akkurat som ildhu og

forkyndelse gør det. Forkyndelsen kan slå fejl, akkurat som udviklingsindsatsen kan det. Men missionæren har sin primære identitet i det at skulle leve som et kristent menneske i den fremmede sammenhæng, ikke ensidigt i hverken forkyndelsen eller udviklingsarbejdet. Hvis vi skal forstå, hvorfor det er sådan, må vi tænke teologisk. Vi må se på Gud – og på os selv, som vi tager os ud i Guds øjne.

Hvad skal vi med Gud?

Hvad skal Gud med os?

Disse to gode spørgsmål blev jeg bedt om at svare på i et foredrag i Unitarernes Kirke på Lille Triangel i København den 11. november 2000. Da forsamlingen bestod af gudstroende modstandere af den kristne trinitetsforståelse, gav det næsten sig selv, at jeg måtte tale om det fællesskab i den treenige Gud, som Gud kalder os ind i. Det gjorde jeg så længe og godt, jeg nu kunne. Bagefter takkede de mig meget for det gode foredrag – og især fordi jeg ikke havde ”drevet mission”! Det er i sig selv et lærestykke: Når man taler mest personligt om, hvad der er vigtigt for én selv, opfattes det sjældent som ”at drive mission”, skønt netop det måske er missionens kernested. Her er i korthed, hvad jeg svarede på spørgsmålet.

Det smukkeste billede af treenigheden, jeg kender, er russeren Andrej Rublevs treenighedsikon fra omkring år 1400. Man ser tre personer omkring et bord. De har engleagtige skikkelser, så måske er det de tre, der er kommet på besøg hos Abraham i Mamrelund for at overbringe budskabet om, at Sarah skal føde en søn i sin høje alderdom (1 Mos 18). Men der er ikke nogen slagtekalv på bordet, kun et bæger, en kalk. Så måske er det snarere de to disciple, der er kommet til Emmaus, hvor de nu har sat sig til aftensbordet med den opstandne Jesus, der har slået følge med dem på vejen (Luk 24,28-35). Personen i midten peger på kalken på bordet mellem dem. Han gør det med to fingre som et udtryk for, at han er Jesus med de to naturer, sand Gud og sandt menneske, der her peger på sit eget offer, som udgydes for os i nadveren. Men de tre personer er fremstillet påfaldende ligedannede – lige store, lige kvindeagtigt milde og alle med samme slags glorie om hovedet. Tilsammen danner deres hoveder, kroppe og fødder en næsten perfekt cirkel. Personen i midten, Kristus, vender sig ligesom personen til højre, som åbenbart er Helligånden, mod personen til venstre, som må være Faderen. Sønnen og Helligånden udgår begge fra Faderen, og derfor har de samme relation til Faderen, mens Faderen og Helligånden har deres fælles mødepunkt, deres fælles udtryk

i Kristus, som derfor er placeret i midten. På den måde er ikonen et for-
nemmt udtryk for, hvordan de tre personer i Gud har forskellige funktioner
samtidig med, at Gud deler med sig selv i treenhedens fuldkommen-
hed. Stærkere end Rublev gør det, kan det ikke siges, at Gud deler eksis-
stens og væren såvel som relationer og fællesskab med sig selv i treenig-
heden.

Andrej Rublev: Den hellige treenighed, 1411 (Moskva).

Hvad skal Gud så med os? Det fremgår her, som næsten altid, af en rigtig østkirkelig ikon: Billedet har et omvendt perspektiv! De bagerste fødder er mindre end de forreste, så personerne ligesom træder ud af billedet og mødes i betragteren. Fra billedet træder Guds virkelighed frem og giver sig til kende hos den, der betragter billedet, sådan som en ikon skal betragtes. Gud har brug for os, vil dele sin eksistens og sit fællesskab med os. Det er den kristne missions centrale grundmotiv.

Stærkt og bibelsk er Guds behov for at dele eksistens og fællesskab med mennesker fremstillet i det lille hæfte af John V. Taylor, *Det fortsatte mandat*, som Danmission udsendte efter fusionen i år 2000. Det er et grundtræk i den bibelske historie, at Gud vil dele sin eksistens og sine relationer i treenigheden med mennesker. Gud har det lige så dårligt med at være alene som det menneske, Han skaber i sit billede. Gud skaber netop mennesket for at leve i kommunikation med mennesket. Gud søger respons fra mennesket, som Taylor udtrykker det. "Adam, hvor er du?" spørger Gud. Og selv efter udelukkelsen af Paradisets Have spørger Han: "Kain, hvor er din bror?" Fællesskabet og samvirket går sin skæve gang: "Går du til venstre, så går jeg til højre", siger Abraham til Lot. Samarbejde bliver til den form for arbejdsdeling, hvor vi hver gør vores uden at have med hinanden at gøre, hvis vi ellers kan slippe for det. Ellers kan man jo sælge sin bror til Egypten, sådan som Josefs brødre gør det. Eller man kan helt opgive at tale sammen, sådan som resultatet bliver, da menneskene vil erobre himlen via Babelstårnet.

Gud sender sin søn for at få respons, for at kalde os ind i treenighedens fællesskab igen. Jeg og Faderen vi er et, måtte også I være ét, siger Jesus (Joh 17,21). Og så foretager han verdenshistoriens største virksomhedsoverdragelse ved at fremsætte alle tiders tillids erklæring og fuldmagtsudrustning: "Som Faderen har sendt mig, sender jeg jer" (Joh 20,21). Som Mads Skjern i *Matador* er Jesus rystet over at skulle se sin død i øjnene, at skulle sige farvel til alle, han har elsket. Men modsat Mads Skjern har han ingen problemer med virksomhedsoverdragelsen: I er mine venner, derfor har jeg fortalt jer alt, men talsmanden skal komme og lede jer til hele sandheden, siger han (Joh 15,14; 14,26 og 16,13).

Her ser vi, hvad Gud skal bruge os til. Til at få sit fællesskab udbredt, til at få treenighedens praksis sat i værk blandt mennesker. Det drejer sig ikke så meget om at spekulere og filosofere over det. Det drejer sig om at gøre det. Det afgørende skridt, det næste skridt, der skal tages på

fællesskabsoprettelsens vej, må vi på sin vis altid tage på egen risiko. Korset er den eneste færdige manual, vi har fået, når det gælder fortsættelsen af Jesu mission. Som en flok trænedede Shakespeare-skuespillere må vi kunne spille videre, selv om manuskriptet til næste ark endnu ikke er skrevet. Som Shakespeare-skuespillerne kender vi vores Mesters intention og måde at arbejde på. Vi ved, som Anselm af Centerbury udtrykker det: "Uden Gud kan mennesker ikke". Men samtidigt: "Uden mennesker vil Gud ikke". På den baggrund må vi gå videre.

Kirken er Guds medarbejder

Det er en grundsag i lutherdommen, at Gud alene er den, der kan frelse os. Af nåde, ved tro og for Kristi skyld. Vores syndige natur kan ikke samvirke eller lave synergi med Guds nåde i det stykke. Så langt så godt! Men så heller ikke længere! For det betyder sidst af alt, at Gud ikke kan og vil bruge os som sine medarbejdere eller *synergister*, som det hedder på græsk. "Vil du være rask?" spørger Jesus den lamme ved Bethesda Dam (Joh 5,6). Aldrig handler han hen over hovedet på et menneske, men altid sammen med de mennesker, han møder. Sådan må man læse beretningerne om Jesus. Og kan man ikke straks se det, kan man få god læsehjælp hos John V. Taylor. Kan man græsk, kan man selv slå efter og se, hvordan ordet *synergi* bruges i Det Nye Testamente. Her er der ingen angst for samarbejde. Mennesker kan samarbejde, *synergere*, med Gud, eller Gud kan samvirke, *synergere*, med mennesker, som det hedder i Markus evangeliets sidste vers. Det er i samvirket med Gud omkring forsoning og fællesskabsoprettelse, kirken og dens mission har sin plads:

"I den glade gensidige accept af hinanden blandt mennesker, som kun har lidt til fælles bort set fra Kristus, i deres villighed til at tale ærligt og at arbejde sammen, fordi de tilhører Kristus, - rige og fattige, fornemme og mindre fornemme, sorte, brune og hvide, lægfolk og ordinerede, katolikker og protestanter, overbeviste og skeptiske - dér står Guds tempel, som er Kristi legeme, og drager alle folkeslag ind i Guds favntag" (Det fortsatte mandat, side 47).

Kirken er ikke en klub for vindere, men et fællesskab mellem dem, der accepterer hinanden, fordi de oplever, at Kristus har accepteret dem hver især. "Vores teologi ville nyde godt af det, hvis vi tænkte mere på, at kirken skal gives til Ånden, end at Ånden skal gives til kirken", siger John V. Taylor i sin måske mest banebrydende bog, den om Helligånden som "Gud-der-går-imellem", *Kærlighed og sandheds ånd* (side 120), som DMS-

forlag udsendte i 1979. Taylors Helligåndsbog er fortsat én af de allervigtigste bøger om mission på dansk. Kirke er ikke noget, vi kan lave. Det at være kirke er en eksistensform, vi må modtage for først dernæst at handle som kirke, siger Taylor. Kirken er ikke overalt, hvor to eller tre er forsamlede, men just hvor to eller tre er forsamlede i Jesu navn. Kirken skal ikke ud og erobre verden, men den skal midt i verden, hvor den selv er placeret, vidne om Jesus Kristus og den forsoning, han sætter ind i verden:

"...vi kaldes ikke til at arbejde frem mod en ny menneskehed. Vi arbejder for en mere retfærdig, mere human samfundsorden, fordi vi er den nye menneskehed, eftersom Budbringer-Ånden gør os til ét med Kristus" (Kærligheds og sandheds ånd side 128)

Kun ved at leve ud af tro, håb og kærlighed med Kristusorientering kan vi gøre os håb om at kunne virke med tro, håb og kærlighed som grundstruktur i såvel faglighed som vidnesbyrd. Og kun sådan kan vi tro på, at vi får lov at fremme tro, håb og kærlighed mellem mennesker. Det betyder bestemt ikke, at vi skal være dummere eller dårligere end de mange slags udviklingsfolk, men det betyder, at vi har en anden forankring, så vi ikke behøver at konkurrere med dem, selv om vi naturligvis må lære alt, hvad der måtte være at lære af dem.

"...jeg siger ikke, at kirken skulle træde op mod dem, der organiserer sig for at løse samfundsproblemerne; men den skulle ikke give sig til at konkurrere med dem. Den har en anden opgave. I dens fremtræden som et fællesskab, der er en forsamling af kristne eller som en af de organiserede strukturer i samfundet, er kirken ikke kaldet til at løse menneskelige problemer, men til at gøre mennesker mere følsomme over for den virkelighed, som andre mennesker udgør. Det er ikke de politiske taler af offentlige personligheder inden for kirken, ej heller de skrappe udfald fra prædikanter af det sociale evangelium, der sender kristne ud i kamp; men det gør derimod den levendegørelse af medfølelse og den intensivering af agtsomhed, der sker ved Jesu Ånd gennem de hellige skrifter, gennem kirkens gudstjeneste og fællesskab" (Kærligheds og sandheds ånd, side 132).

Kirken er her ikke for at drive politik eller lave udviklingsarbejde. Men der er altid en politisk dimension og måske også et afgørende bidrag til udviklingsarbejdet i kirkens virksomhed.

Kirkens magt og magtesløshed

Kirken er midt i verden. Der skal den virke, for det er her Gud lader sin ånd virke i dag, akkurat som han lod Jesus Kristus gøre det for 2000 år siden i Palæstina. Kirken er stærk i kraft af den tro, det håb og den kærlighed, den har fået at leve af og på. Men den er svag, fordi dens mål – Gudsriget – ikke på nogen måde er i dens hånd. Kirken skal arbejde for at gøre Kristus kendt og troet, så vidt det nu står til mennesker. Den skal – som Jesus gjorde – søge at bidrage til, at der kan oprettes tro og tegn på Guds Rige mellem mennesker. Fælles med sin herre har den sin sendelse, sit opdrag, sit mandat, sin befuldmægtigede virksomhed, som Herren selv har overdraget den (jvf. Joh 20,21). Det er denne sendelse fra Gud til mennesker for at søge at gøre Guds gerning blandt mennesker, Det Nye Testamente kalder *diakonia*. sådan som jeg har peget på det i kort form ovenfor i tese 2, 3 og 4.

I forskellige sammenhænge, jvf. litteraturlisten, har jeg prøvet at få det gjort klart, at det bærende ord for mission, dvs. alle kristnes sendelse, opdrag og mandat er *diakonia* i Det Nye Testamente. Definitivt klart skulle det gerne blive i mit indlæg til festskriftet til Johannes Nissen, *Bibel, formidling og dialog*, der udkommer i foråret 2005. *Diakonia* betyder altså ikke at gå rundt og være en ydmyg tjener for alle, men at være Guds sendebud til nogle bestemte, som man er sendt til. Det er just, hvad vi forstår ved mission. I den sendelse er vi henvist til at følge Jesu mønster, Han, som sender os, som Faderen sendte ham. Om den sammenhæng skriver Kjell Nordstokke:

"I Jesu myndighed er der en paradoksal samtidighed af magt og magtesløshed. Paulus bekræfter i sit brev til kolossenserne, at Jesus har "afvæbnet magterne og myndighederne" (2,15), men han gør det også klart, at det skete på korset, akkurat på nederlagets og magtesløshedens sted. Det synes oplagt at tolke denne samtidighed som noget, der er central for Jesu missions hele natur, som et udtryk for hans diakonia. Vi skal også lægge mærke til, at Jesu tjeneste ikke er udtryk for en passiv overgivelse til andres vilje. Hans tjeneste er et bevidst valg og en magtfuld handling. Det kan være, at det græske ord tapeinein alt for let er blevet tolket som noget blot individuelt og moralsk – som det at "ydmyge sig selv". Det kan imidlertid også oversættes "at være blandt de små", som en bevidst solidaritetshandling og en vilje til at give afkald på privilegerede positioner. Det er sammenhængen i Fil 2,8, hvor Jesu messianske tjeneste prises. På samme tid tolkes den som en model for kirken og dens livsstil (Fil 2,1-5)" (Nordstokke, side 119f.).

Det er midt mellem magt og magtesløshed, kirken har sit kald.

Missionærens diakonia

Alle skal ikke gøre alt i kirken. Der er forskel på nådegaver, der er forskel på tjenester (*diakonia*'er på græsk), og der er forskel på evnen til at gøre kraftige gerninger, siger Paulus i 1 Kor 12,4-6. Om det så er i den nye danske salmebog, så finder vi også her omsider denne indsigt udtrykt: Flammerne, grenene, gaverne, kaldene og lemmerne er mange (DDS 2002 nr. 335). Der findes ingen kristne, som ikke har fået en nådegave. Den Gud tager fat i, udruster Han også. Men nådegaverne er forskellige. Det er ikke alle, der har fået f.eks. den nådegave at kunne og skulle virke som tværkulturelle sendebud. Nogle *diakonia*'er kræver en særligt nådegave og et særligt kald. Alle har del i kirkens fælles og den enkelte kristnes missionstjeneste, når det gælder om at aflægge regnskab for det håb, der er i os (1 Pet 3,15). Men ikke alle har udrustning og kald til at virke som tværkulturelle missionærer. Det er ikke alle, der har kald til at gå ud over kirkens og den hjemlige kulturs grænser. Men at der er et kald og en sendelse til grænseoverskridende tjeneste, har kirken altid vidst. Ofte har det været kirkens diakoner, der er gået foran i denne tjeneste. Ikke for at de skulle påtage sig den tjeneste alene, men for at de skulle bane vejen og søge at fastholde hele kirken på, at den har og må have en grænseoverskridende og tjenende struktur. Om denne form for diakontjeneste skriver Kjell Nordstokke i et indlæg sammen med John Collins:

"Diakoner lever tæt sammen med såvel kirken som med det miljø, hvor både troende og ikke-troende lever. Ved at være sensitive over for tro og kærlighed som livsopbyggende kræfter er de bevidste om deres egen identitet som repræsentanter for Jesus og hans menighed, når de hjælper andre til at være modtagelige over for disse kræfter. Ved at bevæge sig ind i cirkler og liv, hvor menighederne ikke når, afslører de for kirken den sande natur af dens egen mission, de inspirerer kirken til at fremelske flere tjenere, og de minder kirken om, at den må elske, lytte til og støtte sine diakoner. Diakoner er kirkens profeter i det 21. århundrede, de udfordrer alle til at høre, hvad evangeliet udfordrer dem til, og de inviterer alle til at leve sandt som lemmer på den ene krop – at leve kirkeligt. De er stifindere" (Nordstokke og Collins, side 111).

Her beskrives den form for sendelse, som jeg mener, at missionsselskabernes udsendte må holde sig for øje – og som vi skal støtte dem i at søge at leve ud. Ganske vist er missionærerne ikke ene om denne mission. I vore egne kirker mener Nordstokke, at det er diakonerne eller sogne-

medhjælperne, der skal gå foran med at nå derud, hvor kirken (og præsterne?) ikke når. I mange af vore samarbejdskirker, er det ikke mindst de lokale evangelister, der går dette ekstra stykke vej. Allerede i den tværkulturelle sendelse fra én kirke til en anden ligger det imidlertid, at også missionærene er og skal være pionerer og stifindere, når det gælder om at få kontakt med dem, som vi andre i kirkens hverdag vender ryggen til, når vi samles om Herrens bord, uden tanke for, at Herren netop nu måske har mest travlt blandt de udstødte. Det er på den måde, missionærene skal være Guds medarbejdere, Hans *synergister*, ikke ved at være herrer over menneskers tro, men ved at være medarbejdere på deres glæde (jvf. 2 Kor 1,24).

Kan man nu også det, hvis man også skal så meget andet – alt det med ens faglige job? Ja, det kan man, og ofte kan man det allerbedst netop dér – og i særdeleshed, hvis man ved, at det er det, man er sendt til. At man er købt fri fra den normaldanske trummerum for at være opmærksomt til stede midt i en helt anden sammenhæng, hvor der også skal leves et jævnt og virksomt, muntert liv på jord, men blot på en helt anden måde end i det hjemlige. Det er her, hvor den udsendte ved siden af alle sine medbragte kompetencer pludselig får forærende fremmedhedens nådegave, at den udsendte kan opdage, at han eller hun nu er – missionær.

Som pastor Nahana Njema fra Tanzania sagde det i Kolding: "En missionær er ikke en superkristen, men én, der er glad for at fortælle, at det er super at være kristen". Eller med den dansk-indiske yoyo-missionær Mogens Milands mere danske udtryksform: "Som missionær skal man søge at gøre det job, som man er udsendt til, og så skal man være parat til at aflægge regnskab for ens kristne håb".

Litteratur

- Bonk, Jonathan J. 1992: *Mission and Money. Affluence as a Western Missionary Problem*. New York: Orbis Books.
- Collins, John N. 1990: *Diaconia. Re-interpreting the Ancient Sources*. Oxford: Oxford University Press
- Iversen, Hans Raun 2001: Hvad er diakoni og diakonat egentlig?, i: Nissen, Karsten (red.): *Diakoni – en integreret dimension i folkekirkens liv*, København: Aros, s. 16-48
- Iversen, Hans Raun: Sendt af Gud med opdrag for Guds Rige i verden. *Diakonia* som grundbegreb i Det Nye Testamente, i: *Bibel, formidling og dialog*. Festskrift til Johannes Nissen, udkommer foråret 2005
- Iversen, Hans Raun: Ten Thesis on the Diaconia of the Cross-Cultural Missionary, *Swedish Missiological Themes*, 4/2003, s. 533-551.
- Iversen, Hans Raun og Tranholm-Mikkelsen, Verner (red.) 1989: *Under bøn og håndspålæggelse. Indvielse af missionærer, diakoner og præster*. København: Anis
- Nordstokke, Kjell 2000: Ministry of Prophecy and Transformation, i: Borgegaard, Gunnel, Famuelson, Olav and Hall, Christine (eds.): *The Ministry of the Deacon*. 2. *Ecclesiological Explorations*. Uppsala: Nordic Ecumenical Council
- Nordstokke, Kjell og Collins, John 2000: Diakoni – teoria – praxis, *Svensk Kyrkotidning* 11, 17 March, s. 107-111.
- På vej sammen – følgeskab i vidnesbyrd og tjeneste. Missionssyn og målsætninger for Danmissions indsats i Afrika, Asien, Mellemøsten og Danmark*, Danmission 2003
- Sanneh, Lamin 1989: *Translating the Message. The Missionary Impact on Culture*, New York: Orbis Books.
- Sundkler, Bent og Steed Christopher 2000: *A History of the Church in Africa*, Cambridge: Cambridge University Press
- Taylor, John V 1979. *Kærligheds og Sandheds Ånd. Den Hellige Ånd og den Kristne Mission*, København: DMS-forlag.
- Taylor, John V. 2000: *Det fortsatte mandat. Fire bibelstudier om kristen mission i det nye årtusinde*, 2000, København: Damission/Unitas
- Temanumre af *Nyt Synspunkt*, udgivet af DMS-forlag: Missionæren – funktion og forventninger 6/1977, Kristen Blandt fremmede 14/1982 og Missionæren – menighedens udsending 26/1987.

Hans Raun Iversen, f. 1948, cand. theol. 1976 fra Århus Universitet, stipendiat ved Århus Universitet indtil 1982, herefter lektor i Praktisk Teologi ved Københavns Universitet. Medlem af en del kirkelige organisationers bestyrelser - siden 1997 af Danmissions (DMS') bestyrelse. Forfatter til en lang række artikler og bøger, bl.a. en lærerbog i Praktisk Teologi.

Missionæren mellem kald og arbejde

Ved pastor Sophie Nordentoft, missionær i Madagaskar
udsendt af Danmission

Engang var det standard i enhver missionæransøgning, at man omtalte sit kald fra Gud til at gå ud som missionær for at være med til at udbrede evangeliet og omvende hedninger. Den formulering ser man sjældent i dag. I stedet gøres der rede for de faglige kvalifikationer. Redaktionen har bedt Sophie Nordentoft om at reflektere over missionæren i spændingsfeltet mellem kald og arbejde. Kan man betragte sin tjeneste som et regulært arbejde, der er baseret på gode kvalifikationer, samtidig med at man ser sin tjeneste som et kald? I artiklen gør Sophie Nordentoft sig til talsmand for en genindførelse af at bruge ordet kald og siger om sig selv, at hun kunne ikke lade være med at søge stillingen som missionær i Madagaskar, og lader det stå åbent om ikke der var tale om et kald.

Missionærrollen er inde i en omstillingsfase, som vi endnu ikke kender resultatet af. Alle i missionskredse vil dog som udgangspunkt være enige om, at mission er et imperativ. Som levende kirke og menighed er missionsforpligtelsen en afgørende dimension i vores selvforståelse og i kirkens liv. Selv i kredse i dansk kirkeliv, hvor ydre mission tidligere stod meget svagt eller helt blev afskrevet, er der en vågnede bevidsthed om, at mission hører til kernepunkterne i kirkens identitet. Vi kan tage det nærmeste eksempel som bevis herpå, nemlig undertegnede, forfatteren af denne artikel: min bedstefar var ren tidehvervsmand, som nok ville have undret sig over at have et barnebarn, der er missionær, havde han oplevet det i live. Min far var som yngre også ret præget af tidehverv, men gled mere over i en ret akademisk og ukirkelig form for grundtvigianisme, hvor jeg i sin tid som stud.theol. også havde mit udgangspunkt. Meget er sket siden da. For mit vedkommende blev en udsendelse som volontør til Indien og Nepal for Dialogcenteret efter studiets 1.del en slags vendepunkt og anledning til en bredere kirkelig horisont – og jeg er nok ikke den eneste af de teologiske kandidater årgang 1990, der har været ude i den udvikling, omend kun få af os er endt som missionærer – det er nærmere en generel tendens, at mission har fået ny vægt indefor kirken, hvilket kan bekræftes af, at grundtvigsk valgte biskopper i vore dage

også interesserer sig for livet på missionsmarken som en naturlig ting.

Hvis mission for tiden er blevet et "stuerent" emne indenfor brede kirkelige kredse, så er tendensen til gengæld ikke slået igennem på det almene samfundsplan. Er der noget danskere kan blive fortørnede over, er det, hvis nogen prøver at missionere for dem, især mission af religiøs art ved fordøren vækker modstand. Omend i udvisket skikkelse, så lever tidligere aversioner mod missionsfolk og missionærer videre i form af vage fordomme i befolkningen. Derfor kan man som dansker heller ikke tage et ord som "hedning" i sin mund, uden det vækker mindelser om tidligere tiders imperialism og diskriminerende synspunkter. Her i Madagaskar, hvor vi bor og arbejder, tales der i kirken hele tiden om "hedningerne", som vi jo bor dør om dør med, men det opfattes uden disse kulturelt betingede undertoner.

Desuden har jeg i adskillige samtaler med "helt almindelige danskere" været vidne til det besynderlige argument, at mission er forargeligt, fordi det jo er at ødelægge en eksotisk og oprindelig kultur at indføre kristendommen på et fremmed "uspuleret" sted - en rousseau'sk tanke, som åbenbart lever i visse lag af befolkningen, og som jo gør mission illegitim, ja til en slags kulturimperialistisk overgreb.

I hvert fald må vi konstatere, at det under hjemmeophold kræver et mere forsigtigt ordvalg, når det skal beskrives, hvad mission går ud på, for at vi ikke bliver misforstået.

Den samme tendens går igen i alle offentlige og halvprivate organisationers sprogbrug, hvor man har en ikke-religiøs, neutral og humanistisk indgangsvinkel til arbejdet i u-lande, selv om man i praksis lader kirkelige missionsselskaber udføre nogle af opgaverne indenfor rammerne af en kristen kirke. Det gælder f.eks. en stor del af det projektarbejde, Danmission udfører, at det gøres for "verdslige" skatte kroner i form af Danida-midler. Det præger naturligvis missionæren af i dag, at han i mange tilfælde må arbejde på det moderne samfunds agnostiske vilkår midt i en kristen kirke, fordi de projekter han forvalter i princippet er for både muslimer, "hedninger" og kristne. Det er blevet problematisk at være bekendende missionær i arbejdstiden fra 8-16, da donoren og projektets statutter ikke tillader det. Missionsselskabet forventer dog en vis grad af kristent engagement, som derfor må henlægges til en anden sfære, henhørende under privatlivet. I sig selv en ny foretelse, at der skelnes mellem offentlig og privat i missionærtilværelsen - om det er en holdbar løsning, kan der stilles spørgsmålstegn ved.

Hvor vil missionærrollen mon bevæge sig hen i løbet af de kommende ti år? For at gisne om det må vi forstå, at missionærrollen hænger nøje sammen med kirkens rolle i det danske (og vestlige-internationale) samfund som helhed. Kirken er for tiden inde i smult vande, forlyder det fra mange sider, så det er legalt igen at gå i kirke og bede bordbøn osv. uden, at det stemples som "missionsk". Viser denne kirkelige interesse sig at være mere end en flygtig modetendens i vores globaliserede, omskiftelige og pluralistiske samfund, så bliver der nok fortsat god plads til missionærkaldet i fremtiden.

En anden side af sagen er, at de modtagende kirker også er med til at definere, hvad missionærer bør beskæftige sig med, og hvor de har deres plads i de pågældende landes kirker. Jeg vil i det følgende komme lidt ind på den identitetskrise, som den lokale madagassiske lutherske kirke også kan medvirke til at påføre deres missionærer, da denne kirke også er i bevægelse mod en forstærket selvbevidsthed og uafhængighed, omend stadig stærkt økonomisk afhængig af vores hjælp.

Undervejs vil vi kaste et sideblik på det mest berømte forbillede for missionærkaldet til alle tider, nemlig apostlen Paulus, for at se om der i hans arbejdsmetoder dengang er inspiration at hente for nutidens og fremtidens missionærer, nu de er nødt til at ny-definere deres opgaver og identitet.

Jeg vil slutte af med at skitsere, hvad der efter min opfattelse og ud fra min erfaringsbaggrund, bør kendetegne fremtidens missionær, så han/hun både er genkendelig som et menneske, der er kaldet til en forkyndende opgave i en kristen kirke og samtidig en moderne professionel fagperson på fremtidens vilkår. Mit bud er kort fortalt, at vi vil se mange slags typer missionærer, og at det vil blive et livslangt engagement at være med i kristen mission omend den reelle arbejdsperiode kommer til at falde i begrænsede livsfaser, tilpasset den enkeltes behov.

Synet på mission før og nu og konsekvenserne for missionærens selvforståelse

Alene det faktum, at jeg er blevet bedt om i denne artikel at reflektere over missionærrollen mellem kald og arbejde vidner om, at den selvfølgelighed, hvormed tidligere missionærer opfattede deres identitet, er gået tabt, helt eller delvist. I vore dage er intet selvfølgeligt længere, alt står til diskussion og er på vej imod forandring – på godt og ondt. I hvert fald var det nok nemmere at gå ind i missionsarbejde dengang "før ver-

den gik af lave”, omend det også var forbundet med store afsavn at være langtidsmisionær samt mange praktiske vanskeligheder m.h.t. rejser, helbred og forsyninger. Men missionærene var ikke i tvivl om deres berettigelse eller om vigtigheden af deres kald, og det var de udsendende organisationer og det kirkelige bagland heller ikke.

Vi har lige haft besøg af grundlæggeren af de madagassiske, lutherske døveskoler, frk. Ingebjørg Finstad, som nu er over 80 år, og som kom til landet i 1951, og hvis første udsendelsesperiode varede i syv år. Hvilken missionær i dag ville acceptere at være adskilt fra familie og fædreland gennem syv år? Jeg tror ikke, vi finder vedkommende og det af to grunde: Dels er afstanden blevet tidsmæssigt kortere. Det tager tre dage i bil, fra hvor vi bor i Nord-Madagaskar til hovedstaden. Derfra kan rejsen til Paris gøres på ti timer! Dels er der nok kun meget få nutidige missionærer, der vil acceptere, at kaldet fylder hele tilværelsen, og dermed ofre kontakten til hjemlandet, til deres familier, til deres børn, som må sendes på kostskole etc. Ifølge repræsentanterne for de norske og amerikanske missioner i Madagaskar er det en tendens, der er blevet kraftigt forstærket i de seneste fem til ti år, at familie og børn har førsteprioritet i missionærenes liv, og at hvis ikke der er skolemuligheder, job til ægtefælle, fritidstilbud og gode ferieordninger, så har tilbuddet ingen interesse. Som repræsentanten fortvivlet bemærkede: “Hvem skal vi egentlig sende ud i marken, derude hvor der endnu ikke er kirker? – de vil alle sammen være her i hovedstaden”. Svaret kunne være, at det er madagassiske “indremissionærer” eller evangelister, der må bære kaldet videre, for den unge, vestlige missionærgeneration har fravalgt det og omdannet sin rolle til et job med de fordele det giver for privatlivet. Mon vi i fremtiden vil se en tilbagevenden til den gamle kaldstanke i nye klæder?

Jeg nævnte, at det var lettere i gamle dage, at føle et kald til mission. Det lå i selve arbejdsopgaven. For at udtrykke sagen lidt forenklet gik opgaven ud på at forkynde evangeliet for de endnu ikke kristne folkeslag, helt til den yderste landsby, for at alle måtte omvende sig og tro på Jesus. Helt op til vor tid er den opfattelse blevet gentaget af den lutherske kirke i Madagaskar, at kirken har pligt til at gå i “hellig krig” (ja, sådan kaldes den lutherske evangeliseringsafdeling!), indtil hver landsby er nået med det glade budskab. Ingen tvivl om, at den lutherske kirkepræsident, der gjorde disse ord til sit valgsprog har lært lektien fra ung af, da han blev sendt til Missionshøgskolen i Stavanger.

Denne kristne evangeliseringspligt er indtil nu blevet båret frem af en ukuelig optimisme på budskabets vegne. Når evangeliet forkyndes rent og purt og vedholdende, vil det også slå rod og bære frugt, var devisen. Og nægtes kan det ikke, at evangeliseringsindsatsen i Madagaskar faktisk har bragt store resultater med sig, så Madagaskars Lutherske Kirke og de samarbejdende missioner i landet sammen har kunnet glæde sig over verdens hurtigste kirkevækst.

Hvis livstidmissionæren kendte sit kald, så havde han også "ideologien" i orden. Den herskende tanke var, at evangelisering og civilisation går hånd i hånd, og det bedst gøres efter vestligt forbillede. Derfor arbejder vi i en kirke, hvor nummertavlerne ligner dem i Horsens, præsterne har norske præstekjoler, kirkens kvindeforening laver hardangerbroderier og bager vafler, katekismusundervisningen følger Wislöffs katekismus anno 1964 osv. Herude er det nemlig stadig det gamle syn, der hersker, at den madagassiske lutherske menighed skal bibringes civilisation i form af vestlig opførsel og kulturimport – det er bare ikke os nutidige missionærer, der promoverer dette synspunkt, tværtimod har vi en lidt flov smag i munden. Jeg skal senere komme ind på grunden.

Tidligere var der aktive kredse i hjemlandet, der skrev breve og sendte tebreve og strikkede uldne tæpper, og det var nemt at følge med i og støtte f.eks. opbygningen af en bibelskole eller en spedalskhedskoloni. Når vi kommer på hjemmeophold i Danmark er det stadig møder i de gamle kredse, der tager vores tid, men det skal ikke nægtes, at det kan føles tungt at besøge disse kredse bestående af ældre mennesker over 75 år og med faldende medlemstal. Vi gør med andre ord en indsats på et område, der ikke har appel til de yngre generationer, de indflydelsesrige og fremtidsrettede, og det kan skabe tvivl om selve berettigelsen af at være missionær. Hvem vil støtte os i fremtiden? Er vi overhovedet interessante for den moderne dansker? Er vores arbejde relevant i et moderne samfund?

I forhold til den udsendende missionsorganisation kan vi også være i tvivl om, hvor vi står. Indtil for ikke særlig længe siden var det en selvfølgelig sag, at det var missionæren, der sad på toppen i det kirkelige hierarki og uddelegerede ansvar til de lokale medarbejdere, han lærte op gennem et livslangt lærlingeforhold. Han var enten skoleleder, generalsekretær for evangeliseringsarbejdet i en region, national leder af en arbejdsgren eller lignende. Det gav en klar identitet og en klar magtposition, der kunne tilfredsstille også mere ambitiøse missionærer. Dette bil-

lede er imidlertid næsten opløst – tildels som følge af 70'ernes og 80'ernes anti-imperialistiske tendenser efter kolonitidens afvikling. Missionæren må i dag vogte sig for at virke formynderisk og bedrevidende, selv om han de facto undertiden ved bedre. Det opfattes som politisk ukorrekt.

Missionselskaberne har i en del år haft den grundlæggende tanke, at missionæren skal gøre sig selv overflødig dvs., han skal delegerer kompetence og evner til at lede, administrere penge og ansvar ud til sine lokale medarbejdere, så hurtigt som muligt og selv nøjes med at indtage en rådgiverfunktion på sidelinien. Den gode missionær ender med andre ord med, at der ikke er brug for ham.

Tanken kan være rigtig, men unægtelig psykologisk meget vanskelig at tackle for det menneske, der er sat til at overflødiggøre sig selv. Jeg tænker, at det strider mod den menneskelige natur, at gøre det, og at det skaber splittede, frustrerede missionærer, at de hele tiden skal have for øje, at det forventes de snart rejser hjem efter "udført mission".

Jeg kan berette adskillige eksempler på, hvad denne meget tilbagetrukne rolle baseret på tanken om, at missionærer ikke må akkumulere magt fører med sig af forvirring i den modtagende kirke, for ikke at tale om frustrationer hos missionæren, der sidder som mellemleder under en national leder uden visioner og skal prøve at rådgive sin overordnede.

Det er ikke desto mindre ganske klart, at der ikke er nogen vej udenom. Missionselskaberne har måttet forlade den tidligere, traditionelle model med missionærerne i toppen og de lokale nedenunder i hierarkiet. Det kræver tiden og dens tendenser. Når det i praksis viser sig at være svært at realisere skyldes det efter min opfattelse en kulturkløft mellem udsendende missionselskab og modtagende kirke, som vi måske har glemt at tage i betragtning, hver gang missionselskaberne skifter strategi.

Den lokale kirkes forventninger til missionæren: ældste eller pengedonor?

I et afrikansk u-land er kirkerne præget af en betydelig inertie – det betragtes som et tegn på visdom - så når den pågældende kirke nu i mange år har vænnet sig til en bestemt model for samarbejde, der har fungeret ret tilfredsstillende for alle parter, kan man ikke fortænke den pågældende kirke i stadig at forvente, at missionærerne har en høj grad af autoritet og besidder betydeligt ansvar. Derfor er kirken her i Madagaskar også meget tilfreds med at kunne modtage en række ældre missionærer, som kender

kulturen her indefra fra tidligere udsendelsesperioder, og som er højt tilpassede på alle måder. Det er den type, vi kender som "genbrugsmissionæren". Det er typisk det ældre (norske) ægtepar, hvor manden i sin tid sad på en lederpost i kirken, og som nu inden pensioneringen tager en sidste periode i dette deres andet fædreland.

Den unge eller yngre missionærtype af i dag (og i morgen?) kommer derimod med en helt ny bagage i rygsækken fra Europa. Han er for det første ansat på en to til tre års kontrakt og udstyret med en ikke-teologisk uddannelse, er agronom, sygeplejerske eller udviklingsarbejder med kirkeligt engagement. Han forstår ikke den lokale kirkes tanke om at opdrage tilbagestående folk til civilisation, men taler om den oprindelige kultur som et bevaringsværdigt klenodie, da han også er præget af sin tid (jfr. indledningen). Han ser sig selv som en slags pædagog, der er sat til at give de lokale samarbejdspartnere mulighederne for selvudvikling (selvforvaltning, selvudbredelse, selvforsyning økonomisk m.v.) ud fra idéen om, at blot man giver mennesker mulighederne, så vil de også udvikle evnerne af sig selv. Han er fuld af god vilje og har fået kursus i kulturforståelse og formidling på tværs af grænser. Men han er også et barn af sækulariseringen i Vesten. Det betyder en forskydning i målsætningerne for arbejdet, idet hans væsentligste prioritering ligger ikke i at bringe *selve troen* i.e. forkyndelsen og omvendelsen - men i at bringe *troens frugter* i form af velgørende arbejde til det fremmede sted, dels for at hjælpe mennesker i nød dels som en næstekærlighedens handling, dels som en mindre kontant form for evangelisering, hvor det er kærlighedens gerninger, der overbeviser om den kristne tros styrke, uden at man nødvendigvis nævner navnet Jesus højt og tydeligt. Det kan dreje sig om landbrugsarbejde, om dialog- og helsearbejde blandt muslimer eller om andre udviklingsprægede opgaver. Vores lokale synodepræsident er god til at holde taler ved enhver lejlighed, og jeg har ofte hørt ham gentage det argument, missionerne fremfører for denne slags arbejde, nemlig at kirken beskæftiger sig med det hele menneske. Det er et sandt, og et godt ideal, men undertiden er de realiteter vi oplever i hverdagen af en anden karakter.

De mennesker, vi arbejder sammen med i dagligdagen er for det første fattige; de hører til i den nederste division rent økonomisk. De er også mindre uddannede end vi (men ikke mindre intelligente); for det tredje lever de i en kultur med ganske andre værdier f.eks. er korruption et meget udbredt fænomen, ligeså nepotisme. Det sidste betragtes som naturligt og godt. Det er mennesker, der er meget gode til at leve op til

godgørende giveres forventninger, når det gælder tale, men i praksis er der megen oprindelig kultur, der hænger ved. Demokrati har ikke samme vægt her, for det er den stærke mand, den ældste, man forventer tager beslutninger i sidste ende. Den ene dag kritiseres han for at dominere; næste dag genvælges han til sin post.

Den ældste, forældrene, har en enorm rolle at spille på alle niveauer i samfundet, ikke mindst i kirken.

De missionærer, der kom før os havde en naturlig ærefuld plads i kirken her som "forældre" dvs. autoriteter, man respekterede og forventede sig hjælp og støtte fra. Dette passede godt ind i den lokale kultur, og gav også missionærerne en behagelig status, forstærket af de grandiose missionsstationer og hærskaren af tjenestefolk. Senere lærte kirken, at disse mennesker skal kaldes "medarbejdere" eller "partnere", og det bragte sådan set kun missionæren og hans madagassiske kolleger i tættere forbindelse.

Det sidste stadium, jeg har lagt mærke til er ved at slå igennem i kirkens opfattelse af os missionærer er som "bailleurs de fonds", altså penge-donor. Det siges ofte og i mange sammenhænge, særligt på kirke-møder og undertiden med tilføjelsen "gæst". Men det er noget helt andet end en ældste! En penge-donor og en gæst er for så vidt en overflødig person, der kun har til formål at bringe midlerne til veje, og ellers holde sig i baggrunden. Det kan vel tolereres, at han kræver en økonomi-rapport ved årets udgang, men så er det også sagt.

Det får mig til at isne hver gang jeg hører os missionærer, selv de af os der arbejder med direkte evangelisering, omtalt på denne måde. Har vi mon selv været skyld i denne forretningsmæssige opfattelse af missionernes rolle, spørger jeg mig selv? Eller hvad er grunden til denne egentlig respektløse reduktion af missionernes *raison d'être*? Kan det være, at missionerne ved i så høj grad at fokusere på dyre og prestigefyldte udviklingsprojekter (så som hospitalsbyggerier) selv har medvirket til denne omdefinering af deres rolle? Og hvordan får vi skuden vendt, så den næste generation af missionærer bliver regnet som fuldgældige medarbejdere i den modtagende kirke, uden at de nødvendigvis kommer med den gamle missionær-types prestige?

Det vanskelige fællesskab mellem ideal og realitet

I virkeligheden kan jeg kun se én mulig vej, fremtidens missionær kan gå, selv om den langt fra byder på en løsning af alle de vanskeligheder,

der tegner sig i samarbejdet mellem missionsselskaber, missionærer og modtagende kirker. For det første må vi erkende, at det er naturligt med gnidninger i et forhold, der i den grad har været et mor-barn-forhold, som det mellem de gamle og de unge kirker. Det er godt, at de unge kirker vil stå på egne ben, og at de lægger afstand til missionæren som type, eller rettere deres fordom om, hvordan en missionær ser ud. Derfor kan de sagtens blive overraskede og opdage, at en missionær anno 2010 eller 2024 er en helt anden, end de engang var vant til og som de forventede at møde igen.

Denne overraskelsens dimension, at vi aldrig bliver færdige med at opdage hinanden som mennesker og som kirker, aldrig får lov at rubricere hinanden i små båse – det hører vel med til den kristne næstekærligheds væsen. Kærligheden er åben og ser nye vinkler og muligheder i samarbejdet.

En anden og lignende indfaldsvinkel gælder på det personlige plan mellem missionæren og hans medarbejdere i den lokale kirke. På et tidspunkt fik jeg en påtale af en af mine gode madagassiske kolleger, som tog mod til sig og sagde som følger: "Der er nogle, som har svært ved at snutte, når I ofte siger "I madagassere" (underforstået gør sådan og sådan), fordi I derved lægger afstand til os". Vi har nok en tendens til at definere os selv og de andre ud fra forskellighederne mellem os (f.eks. vi spiser brød, men I spiser hele tiden ris), men det er naturligvis rigtigt set, at det kan virke distancerende og overlegent, især i en kultur som den madagassiske, der lider af en slags kulturelt mindeværds kompleks i forhold til alt vestligt.

Derfor siger jeg for eftertiden altid "vi madagassere", og får den morsomme respons på det, at mine kolleger forklarer udenforstående madagassere, der måske undrer sig over talemåden, at "hun er altså en af vores, en ægte madagasser – hør selv!". Kirken og dens folk her forventer altså af missionæren, at vedkommende solidariserer sig med dem på godt og ondt, og i stort og småt. Lærer man først den kunst som missionær, så er jeg sikker på, at missionen er lykkedes, uanset hvad ens jobbeskrivelse iøvrigt fastslår om arbejdets art. Så er man på vej til at blive missionær med stort M, og ikke bare en projekt-forvalter på gennemrejse, selv om det måske netop er, hvad der står i kontrakten.

Hvis dette første skridt er taget, kan forholdet også holde til meget, tror jeg på. Da bliver det i orden for alvor at involvere sig i kirkens liv som én, der er med på lige fod. Det bliver også muligt at gå i klinch med de

ting, vi ikke kan godtage ud fra vores vestlige kulturbaggrund – hykleri-
et, den megen umoral, nepotismen, overdreven autoritetstro, manglende
retssikkerhed for de små, dårlig forvaltning og svigtende arbejdsdisciplin
– uden at forholdet ødelægges. På en måde bliver det en fordel at være på
stedet uden anden autoritet end den, der kan tilkomme én som medkrssi-
ten og medarbejder, for det giver dybere indsigter i de andres liv.

Danmissions tidligere vicegeneralsekretær kom med en udtalelse,
der virkede chokerende på min mand og jeg som nye missionærer, netop
antaget en time forinden. Han sagde noget i retning af: “Nu skal I jo ikke
tro, at I kan bringe noget særligt til madagasserne. Det er dem, der vil
komme til at lære jer noget”. I dag, fem år senere, kan jeg se, at det var rig-
tigt sagt, og i dag kan jeg slet ikke opfatte udtalelsen som en nedvurde-
ring af mine evner el.lign. – måske han bare pegende på en nådegave i
missionsarbejdet, den, at vi får mere givet end vi selv bringer.

Dermed har jeg endnu ikke sagt noget om de faglige udfordringer,
alle missionærer møder, og som alle missionærer også må kæmpe med i
en kultur, der har andre værdisæt end vores eget. De vanskeligheder, vi
oftest støder på drejer sig om inkompetence, mangel på initiativ, magt-
misbrug, manglende sans for at uddelegere ansvar og visionsløshed. En
stor del af disse ting bunder i kulturforskellene. For eksempel er det ikke
specielt eftertragtet at være initiativrig; det er bedre at være loyal mod ens
foresatte og kun gøre, hvad man får besked på. Lad os være ærlige: Mis-
sion er også altid kulturpåvirkning, men det bør samtidig tilstræbes at
den indflydelse, vi som missionærer og missionselskaber øver, henter
sin begrundelse i evangeliet. Misbrug af magt ligger ikke i tråd med Bibe-
len, men det gør dømmesyge, bedreviden og meget andet heller ikke. Og
forøvrigt: Kan det hænde, at vi med vores donationer og projekter uden
at ville det er med til at fremme de kulturtræk, vi betragter som negative
og ubibelske så som magtsyge og jagt på prestige? Og kan det tænkes, at
det at være forkyndende kirke glider i baggrunden, fordi projektpengene
sluger tid og energi fra kirkens folk, når de skal udarbejde rapporter, lede
personale, sidde i møder om projekterne? Det er i hvert fald en risiko, vi
altid må se i øjnene, når vi kommer med vores velmente hjælp til en ung
kirke.

Min erfaring fra Madagaskar er, at den madagassiske lutherske kir-
ke både er en meget levede kirke, åndeligt talt, men også en kirke, der
er hårdt spændt for med en lang række arbejdsgrøne (helse, landbrug,
evangelisering, skoler), foreninger (spejdere, kvinder, børn osv.) og hertil

udvalg og bestyrelser for cyklonhjælp, udviklingsbistand, stat-kirke-samarbejde, og hoteldrift. På det regionale plan oplever vi, at præsterne og de ledende lægfolk meget ofte er bortrejst for at varetage deres hverv i disse eftertragtede bestyrelser, så det bliver kateketen, der leder kirken derhjemme i lange perioder. Det handler om selvdisciplin, og her må vi træde til både med kompetenceforbedrende foranstaltninger og som rollemodeller for vores partnere, der f.eks. viser arbejdsdisciplin og beskedenhed. En vis opdragerrolle vil jeg heller ikke afvise, kan være nødvendig, som når kirken her f.eks. konsekvent ser helsearbejde og medicinsalg som en lukrativ indtægtskilde for kirkens folk. Der har vi ret og pligt til at træde til og sige fra: Det er ikke i orden at lave forretninger på andres ulykke, når man er kirke!

Ekskurs: missionæren – apostel ifølge kald eller projektmager på kontrakt? apostlen Paulus' arbejdsformer

Når spørgsmålet om tidshorisont for missionærens arbejde kommer på tale, bliver det ofte fremstillet som om, det ideale er et livslangt kald på et enkelt sted, sådan som man ofte så det før, især i forbindelse med ugifte, kvindelige missionærer – hvorimod den moderne kontraktansættelse for et kortere åremål regnes som en slags "syndefald" i forhold hertil. Er det nu så enkelt? Jeg vil gerne i det følgende kort pege på nogle karakteristiske træk i apostlen Paulus arbejdsformer, der kunne lede i retning af et mere nuanceret syn på varigheden af et udeophold.

Paulus sørgede for det første for at evangelisere på de steder, hvor evangeliet endnu ikke var forkyndt (Rom 15,17-21), men så snart der fandtes en lokal kirke, overdrog han alt ansvar til de på stedet værende kristne (f.eks. 1. Thess. 1,6-8) med alle de risici, det indebar i form af vranglære, stridigheder o.s.v., hvilket vi får et levende billede af ved læsning af brevene til Korinterne. Det betød ikke, at Paulus opgav kontakten, tværtimod fulgte han levende med i sine menigheders ve og vel, besøgte dem i ny og næ, bad for dem og vejledte dem via sine breve eller ved at sende medarbejdere ud til at løse konflikter og retlede. Måske vi kan betegne Paulus som en mellemting mellem en korttidsmissionær med speciale i kirkeplantning, som altid var på vej mod nye mål, med globale visioner for evangeliet og med udprægede moderne ledertræk. Paulus var ikke den traditionelle missionærtype, der byggede en station, hvorfra han dirigerede arbejdet i omegnen i en menneskealder, men

tværtimod altid grænseoverskridende og i bevægelse. I det stykke var han mere i slægt med den nye generation af missionærer. Det samme gælder hans teologiske indgangsvinkel til de ikke-kristne folk. Han prædikede for, at han byggede på skabelsestanken og det fællesmenneskelige (f.eks. Areopagos-talen), og at han var villig til at indgå i dialog med disse mennesker. Samtidig var apostlen Paulus en personlighed, der i høj grad levede op til den afrikanske idealtype, en rigtig ældste, der ikke glemmer sine "børn", som har myndighed til at tilrettevise de vildfarne og samtidig en stærk åndspersonlighed, som ikke tvivler om sit kald og hvis tro kunne bære over store vanskeligheder, både i samarbejdet og personlige trængsler. (Mange af disse observationer findes spredt i Paulus breve og i Apostlenes Gerninger, se f.eks. Thessalonikerbrevene, der fortæller meget om Paulus' person og arbejdsformer). Her vil jeg blot stille det meget enkle spørgsmål: Kan det være, at fremtidens missionær vil kunne inkarnere en del af de samme personlighedstræk og arbejdsmetoder, som vi finder hos apostlen Paulus? Både korttidsmissionær og brændende engageret i sin menighed "derude" på livstid? Både en moderne, visionær og professionel person og en troens mand, en ægte autoritet med indlevelsesevne, kærlighed og myndighed- et sendebud på Kristi vegne (2. Kor. 5,20)?

Fremtidens missionær mellem kald og professionalisme

Det turde være klart, at i mine øjne er det ikke et valg mellem enten kald eller professionalisme, fremtidens missionær, vil blive stillet overfor. Tværtimod vil vi nok se, at de vestlige samfund kommer ud af sekulariseringens skygge, og at det igen vil blive helt legitimt, ja ønskværdigt, at tale om et kald fra Gud. Det ophæver jo ikke det moderne samfunds stigende krav til professionalisme i vores arbejde. Som en tredje faktor vil fremtidens missionær sandsynligvis også blive stillet overfor store krav m.h.t. sine evner til at kommunikere, være ambassadør og formidler mellem de samarbejdende kirker ude og hjemme. Tendensen er allerede tydelig, da vi for hvert år der går modtager et stigende antal gæster (volontører, bestyrelsesfolk, missionsvenner og andre), bruger flere og flere timer på kontakter hjem, venskabsforbindelser, fundraising, at motivere og fastholde forbindelser mellem kirken her og dens venner og støtter i Danmark. Missionæren er i den forbindelse helt afgørende; vi er ikke alene brobyggere, men vi er selve broen, som vores respektive kirker kan betræde. Vi er dem, der hører til i begge verdener, kan begge sprog, og

som ønsker, at de to skal være stadig forbundne i Kristus, som vi selv er forbundne med de to fædrelande, vi har. Måske det at være bro – i sig selv en ret selvudslettende opgave for, at alle de andre kan kommunikere – er både den mest påtrængende opgave for os i fremtiden og samtidig den opgave, der rummer størst overbevisningskraft i et moderne globaliseret samfund, hvor forbedrede relationer mennesker imellem altid vil kunne begrundes positivt.

Målet for vores indsats fra nu af må være at hjælpe til på begge sider, ude og hjemme, med at få en kirke, der kender sig som ét med de andre i Kristus, en kirke, der er global i sin selvforståelse, hvilket ligger helt i tråd med missionsbefalingen om at gå ud i alverden og gøre alle folkeslag til Jesu disciple (Matt 28) . Vi missionærer, der er teologer må også hjælpe den unge kirke, vi arbejder i, til at kende sine rødder og sin egenart, både som luthersk kirke og som afrikansk eller madagassisk kirke. Det, der er særligt madagassisk for kirken her, opdager de lokale nemlig meget ofte i samvær med os, der er anderledes, eller ved at besøge kirken i Danmark. Vi kan med andre ord være med til at give dem et udsyn og et sammenligningsgrundlag for deres måde at være luthersk kirke på, og dermed hjælpe vores unge samarbejdespartnere med deres identitetsdannelse.

Hvad angår rekrutteringen af fremtidens missionær, så er jeg ikke den rette til at komme med en løsning, der afskaffer alle problemer med at finde egnede missionær-emner. Jeg tillader mig blot at pege på min egen vej til missionærgerningen, at det slet ikke lå i kortene, at det var mission, der skulle få en stor plads i mit liv. Det kom af mit volontørpophold i Indien for Dialogcenteret i 86-87 under teologistudiet, at interessen var vakt – siden skrev jeg speciale om religionsteologi og opdagede altså 13 år senere, da stillingsannoncen for missionær/teolog til Madagaskar kom i Præsteforeningens Blad, at “bacillen” havde overlevet i mit blod. Jeg kunne ikke andet end at søge den stilling – et kald? Ja, måske.....

I hvert fald tror jeg min historie kan være en vejviser, der fortæller i hvilken retning, vi skal søge fremtidens missionær, nemlig ved at engagere unge mennesker af mange forskellige slags som volontører, sende dem ud i forbindelse med studier og sabbatår og lade dem suge til sig af atmosfæren på missionsmarken. Er det et godt stykke arbejde, vi udfører, vil det medføre, at nogle vil vende tilbage som missionærer i perioder, hvor det passer med familieliv og karriere, enten kort eller langt eller i flere etaper, måske for endelig at ende som “genbrugsmissionærer”, der lige

skal have det sidste med, fordi de opdagde, at årene ude blev det væsentligste i deres tilværelse. Ind imellem bliver det nok muligt for nogle at være pendler-missionærer med særlige opgaver, fordi det er mest praktisk i relation til familien. Vi ser allerede de første af slagsen i Madagaskar nu, og det virker umiddelbart som en tillokkende arbejdsform. For andre, der kun er på korttidskontrakt bliver det en udfordring for missionselskaberne at befordre det livslange engagement, ægte missionærer er i besiddelse af.

Afslutninger og færdige konklusioner kan denne artikel ikke bringe, tværtimod opfordres læseren til selv at reflektere med og tænke videre. Det er kun til dels rigtigt, at det er vores forestillinger, der former fremtiden. Tiden former i lige så høj grad os, og fører os hen, hvor vi ikke anede, vi skulle komme.

Lad os dog være enige om udgangspunktet: Vi vil også drive mission i det årtusind, der lige er begyndt, så sandt som vi er medlemmer af den hellige, almindelige kirke.

Sophie Nordentoft, f. 1964, cand. theol. 1991 fra Århus Universitet, sognepræst i Oddense indtil 1999, herefter missionær i Madagaskar sammen med sin mand udsendt af Danmission. Volontør i Indien og Nepal 1986-87, udsendt for Dialogcentret. Har skrevet flere artikler om mission.

Missionærerens rolle i det 21. århundrede - set fra en afrikansk synsvinkel

Ved ærkebiskop Nemuel A. Balba, Nigeria

Megen tænkning om missionærer og missinærrollen foregår i Norden ud fra nordiske forudsætninger. Hvad kan man rekrutere missionærer til - hvor længe vil man være udsendt - hvad går opgaven ud på. Men i en verden, hvor mission ikke længere er ensidig, men sker som et led i et partnerskab mellem kirker og missionselskaber i forskellige dele af verden, er det relevant at spørge efter, hvorledes man i vore samarbejdskirker tænker. Derfor har redaktionen bedt en erfaren afrikansk kirkeleder, ærkebiskop Nemuel A. Balba, fra Kristi Lutherske Kirke i Nigeria, som SudanMissionen har samarbejdet med siden dens start i begyndelsen af det 20. århundrede, om at give nogle personlige refleksioner over fremtidens missionærrolle. Hans pointe er, at princippiel set er der ingen forskel i missionærrollen før og nu. Det drejer sig om at forkynde det glædelige budskab til frelse for mennesker. Men da frelsen er holistisk, så er opgaven også holistisk, hvilket indebærer mange forskellige nådegaver - eller fagkompetencer om man vil.

Indledning

Jesus Kristus er kirkens grundlægger, for han siger: "Jeg vil bygge min kirke, og helvedes porte skal ikke få magt over den." Efter sin opstandelse befalede han sine tolv disciple at prædike, døbe og lære folkeslagene alt det, han havde lært dem. Opgaven at prædike ville først begynde i Jerusalem, så til Judæa, til Samaria og til sidst til verdens ende. Den vil blive udført i Helligåndens kraft, som kom på pinsedagen. Denne opgave er en fortsat begivenhed, der først er fuldført, når Kristus kommer igen. I de forløbne 20 århundreder har befalingen ikke forandret sig: Præk, Døb, Lær Ordet. Hvad der siden har forandret sig, er strategierne for at nå dem, der hidtil ikke er nået. Det skyldes de vekslende behov på missionsmarkerne. Planerne for mission bliver også revideret efter behov. Hvad der f.eks. kan opnås på område A, er måske ikke helt det samme på område B. De metoder, der kan bruges for at evangelisere område A, kan derfor ikke være de samme på område B og vice versa. Dette nødvendiggør en hyppig evaluering af missionsstrategierne, så de svarer til de skiftende behov på missionsmarkerne.

Denne artikel forsøger ikke at behandle dette emne på videnskabelig vis. Jeg taler ud fra personlige erfaringer og synspunkter, som mennesker, der har arbejdet på missionsmarkerne, også deler. I denne artikel vil jeg vise, at den afrikanske kirke har en bredere forståelse for, hvad mission er, og hvem missionærerne er, end hvad der fandtes, da evangeliet først nåede det indre af Afrika. Det drejer sig først og fremmest om, hvad missionærernes rolle bør være i det 21. århundrede, såvel indfødte som udenlandske missionærer, og der vil foreslås måder, hvorpå de to parter kan samarbejde på at nå dem, der ikke er nået, med det budskab, som kirken er blevet betroet af Jesus Kristus.

Mission og missionærer

Hvad er det, og hvem er de? Mission i religiøs betydning er den opgave, som Jesus gav kirken at udføre her på jorden i Helligåndens kraft (at prædike evangeliet om Guds rige), så at hele verden kunne få del i den frelsende kundskab om Jesus Kristus. Denne mission kan opfyldes såvel i kirkens umiddelbare naboskab som ved at krydse kirkens grænser ud til fremmede lande, hvad der i dette tilfælde indebærer at komme i kontakt med andre kulturer. Denne mission sigter på menneskets åndelige og legemlige frelse fra syndens og dødens lænker til et nyt liv i Kristus, hvor det vil erfare evangeliets lys både her og hisset.

Missionærerne er på den anden side Kristi udsendinge, der udbringer evangeliet. Missionærerne er med andre ord de personer, der er sendt med en mission, og de gør alt for at udføre denne mission. Det vises klart i Paulus' ord til korinterne: "For vi prædiker ikke os selv, men Jesus Kristus som Herren og os selv som jeres tjenere for Jesu skyld...Men denne skat har vi i lerkar, for at den overvældende kraft skal være Guds og ikke vores" (2 Kor 4,5-6,7). I det samme Korinterbrev siger han, at "det var Gud, der i Kristus forligte verden med sig selv og ikke tilregnede dem deres overtrædelser, men betroede os ordet om forligelsen. Så er vi altså udsendinge i Kristi sted, idet Gud så at sige formaner gennem os", (2 Kor 5,19-20).

Kirkens mission omfatter derfor alt det, som Jesus sendte sine disciple ud i verden for at udvirke, som at prædike evangeliet, helbrede de syge, give de blinde synet (uddannelse) og give håb til de fortvivlede. Den, der udfører dette hverv, er missionæren. Det 21. århundredes missionær er derfor det menneske eller den gruppe af mennesker, der er udsendt af kirken eller af et missionselskab uden for deres umiddelbare område for at

udbrede evangeliet om Kristus og at udføre enhver funktion, der vil øge menneskets åndelige og fysiske frigørelse fra syndens lænker.

Som tidligere omtalt, så er missionen den samme, men strategierne er forskellige. I det 21. århundrede er missionsudfordringerne helt anderledes. Der er i bund og grund to slags missionsopgaver, bymission og landmission.

Bymission

Bymissionen sigter mod at nå de mennesker i de større byer, som endnu ikke har mødt evangeliet. Denne missionsopgave er kostbar sammenlignet med landmissionen. I bymissionen er det effektivt at lave kampagner gennem radio og TV. Prisen for at gå i luften kan være kostbar, især hvor man skal konkurrere om den bedste sendetid, hvor man kan nå befolkningen med evangeliet. Det 21. århundredes missionær står over for denne opgave, hvis hans missionsmark er byen. Leveomkostningerne er høje i byerne, og kontakter med det publikum, man sigter mod, synes til tider at være vanskelige, fordi de fleste af dem er offentligt ansatte og forretningsfolk, mens andre er handlende, og nogle er på arbejdsmarkedet.

Landmission

Landmission i det 21. århundrede er ikke helt det samme, som da missionærerne først kom til Afrika. De, der bor på landet, er mere optaget af de jordiske goder, de kan opnå fra missionærerne, end deres åndelige frelse. Nogle foregiver at være omvendt og vender senere tilbage til deres gamle liv, når det går op for dem, at de ikke fremover vil nyde de gaver, som de fik, da de i første omgang overgav deres liv til Kristus. F.eks. har mange muslimer, der var omvendt, opgivet troen og er vendt tilbage til islam.

Et andet emne er masseomvendelser: Tidligere plejede der at være masseomvendelser. Når f.eks. samfundets overhoved omvendte sig, så accepterede hele fællesskabet Kristus, og de blev alle kristne. I dag er det ikke den samme historie. Enkeltindivider tager selv afgørelsen, og derfor er opgaven mand-til-mand evangelisering. Det sociale evangelium, som går hånd i hånd med det åndelige evangelium er ikke længere et effektivt redskab i nogle samfund, fordi skoler, klinikker og vandforsyning i nogle landområder nu kommer fra regeringen. Der er imidlertid nogle samfund, der ikke er så heldige, at de nyder godt af udviklingen i infrastrukturen, og de kan stadig nås gennem det sociale evangelium. Da nu det sociale evangelium er udfordret af den socialpolitiske og økonomiske ud-

vikling i Afrika, er det rimeligt at diskutere, hvilken rolle missionæren kan spille i det 21. århundrede.

Missionærens rolle i det 21. århundrede

Den rolle, som en missionær kan forventes at spille i det 21. århundrede set ud fra en afrikansk synsvinkel, er ikke forskellig fra den rolle, som hvilken som helst missionær plejede at spille i de forgangne århundreder. Den vigtigste rolle er udbredelsen af evangeliet om frelsen ved Kristi kors, så mennesket kan tage imod ham som deres herre og frelser og blive frelst.

Da frelsen er holistisk, omfatter den menneskets åndelige så vel som legemlige udfrielse. Den åndelige udfrielse har at gøre med modtagelsen af evangeliets budskab ved at tro på Jesus som Guds søn og anerkende ham som ens personlige herre og frelser ved offentlig bekendelse og dåb. Den legemlige udfrielse består på den anden side i at befri mennesket fra de fysiske forhold, som kunne hindre det i at nyde Guds frie gaver her i livet, såsom uvidenhed eller alfabetisme, sygdom, fattigdom osv. Det kan ske ved at bygge skoler, hvor man kan lære at læse m.m., bygge landsbyhospitalet og klinikker for at helbrede de syge og give nødhjælp til de trængende, bygge børnehjem for forældreløse, sørge for drikkevand og uddanne i håndværk. Disse tjenester har ofte vist sig at være midler, som Gud bruger til at drage mennesker til sig, som ikke var i stand til at modtage evangeliet fra prædikantens eller missionærens mund.

Jeg holder dermed fast ved, at missionærernes rolle i det store og hele forbliver den samme, også i det 21. århundrede. Da disse missionærer bliver udsendt af kirker eller missionselskaber, føler jeg, at hvad den sendende part skal gøre, er at lave nogle små forandringer i deres missionsprogrammer for det 21. århundrede, så de passer til de seneste forandringer i missionsarbejdet.

1. De fleste af dem, der sender missionærer hertil, har kirker her i Afrika. Eftersom missionens mål er det samme, foreslår jeg, at missionsbestyrelserne kan benytte de lokale kirker i Afrika til at nå deres afrikanske landsmænd med evangeliet. Det betyder ikke, at udenlandske missionærer ikke skulle komme til Afrika for at missionere. Hvis de lokale kirker kan blive brugt til evangelisation og mission i Afrika, vil det have følgende fordele:

- (a) Det vil formindske problemet med omvendte, som spiller omvendte at hensyn til de belønninger og materielle gaver, som de forventer fra de hvide missionærer. Så kan man være sikker på, at de, der giver deres liv til Kristus, gør dette som et svar på evangeliets budskab.
- (b) Det vil imødegå nogle af de beskyldninger, som især fremsættes af de uddannede, at de vestlige missionærer ikke har nået afrikanerne med evangeliet i de afrikanske kulturelle omgivelser, men har bragt evangeliet sammen med deres vestlige kultur. Hvad enten dette er sandt eller ej, så vil disse påstande dø en naturlig død, hvis afrikanere kan nå ud til deres afrikanske landsmænd.
- (c) Hvis afrikanere kan nå afrikanere, så vil evangeliet komme til det lokale samfund i deres eget sprog, og det vil give afrikanerne en fornemmelse af, at det har med dem at gøre. Oversættelsen af "Jesusfilmen" ved "The Great Commission"-bevægelsen til forskellige lokale sprog i Afrika har givet positive resultater. Mange mennesker har hørt evangeliet på deres eget sprog og så Jesus tale deres modersmål, og som følge deraf blev mange omvendt. "The Bibel Translation Trust" (Bibelselskabet) gør et stort arbejde ved at oversætte Bibelen til de lokale sprog. Vi kan ikke opregne, hvor mange mennesker, der kan komme til Kristus gennem deres arbejde på det afrikanske kontinent.

1 Da vi er ét i Kristus – han, der elskede os så højt, at han nedbrød det gærde, der skiller jøden fra hedningen – så lad den kærlighed forene os i et partnerskab, så vi kan udvide kærligheden til andre. I vesten er den økonomiske situation bedre, end den er i Afrika, og mange har givet af deres midler til støtte for missionen. De afrikanske kirker har unge mænd og kvinder, der er villige til at engagere sig i missionsarbejdet, men de mangler midlerne. Hvis vi blev samarbejdspartnere i mission, så Vesten sørgede for det økonomiske og afrikanerne for mandskabet, så ville vi komme langt i at bygge stærke og langvarige relationer mellem Vesten og den afrikanske verdensdel i tjenesten for Herren.

Mit syn bygger på, hvad Paulus siger i Rom 10,12-15: "Der er igen forskel på jøde og græker; alle har den samme Herre, rig nok for alle, som påkalder ham, for "enhver, som påkalder Herrens navn skal frelses". Men hvordan skal de påkalde ham, som de ikke er kommet til tro på? Hvordan skal de tro på ham, som de ikke har hørt om? Hvordan skal de høre,

uden at nogen prædiker? Og *hvordan skal nogen prædike uden at være udsendt?*” Hvis vi er brødre og søstre i Herren, hvad jeg virkelig tror, vi er, fordi vi i troen har del i den ene Gud, én dåb og én Ånd, så stol på, at vi kan samarbejde i mission. Jeg kender nogle missionsselskaber, der har prøvet nogle afrikanere i et sådant partnerskab og er blevet skuffede, men vores Gud er en Gud, der giver en anden chance, så lad sådanne mennesker eller kirker få en anden chance; for øvrigt er de troværdige, der holder, hvad de har lovet. Lad os ikke lade mistroen vokse hos os, fordi nogle få ikke er troværdige. For at undgå tvivl, så lad den samarbejdspartner, der står for det økonomiske, også kontrollere økonomien og have kontakt med dem, der arbejder i de områder, der trænger til hjælp.

Dette forslag har også med sikkerhed at gøre, fordi de fleste afrikanske lande ikke er så sikre i dag, som dengang missionærerne først kom til Afrika. I dag er der mange tilfælde af røveri på vore hovedveje, og mange forbrydere tror, at enhver hvid mand er rig, så derfor bliver nogle missionærer ofre for røveriske overfald. Og det er ikke alt, for der er også mange tilfælde af stammefejder og lokale opgør og religiøse uroligheder, der går ud over missionærerne. Hvis denne partnerskabsaftale holder, så vil den reducere antallet af missionærer, der bliver ofre for sådanne begivenheder, eftersom der ikke vil være mange til at arbejde her. Dette forslag kunne sætte spørgsmålstejn ved Jesu ord i Matt 10,39: ”Den, der har reddet sit liv, skal miste det, og den, der har mistet sit liv på grund af mig, skal redde det.” Jeg tror, at hvis der er måder, vi kan afværge fare på, så skal vi gøre det og ikke udsætte os selv for det, hvis vi kan undgå det. Jeg foreslår, at der kunne arrangeres besøg i Afrika så ofte som muligt for missionsselskaberne og de enkelte sponsorer, så de kan bedømme arbejdet på stedet og evaluere det i forhold til de midler, der bliver anvendt, selv om vi ikke økonomisk kan beregne værdien af omvendte sjæle.

1. Da kirken i Afrika har mandskab nok til missionsarbejdet, så foreslår jeg, at missionsselskaberne kunne opmuntre til kompetenceudvikling ved at træne de indfødte til missionsarbejde og understøtte dem, så de kan blive effektive vidner blandt veluddannede, der lever i byerne. Hvis de får den tilstrækkelige uddannelse, så tror jeg, at de indfødte missionærer bedst kan klare bymissionen med et minimum af omkostninger, fordi de kan gå til slumkvartererne, barerne og hotellerne for at vidne for de mange, der gør sådanne steder til deres hjem. Seminars, workshops og konferencer kan arrangeres af missionsselskaberne

for at bringe missionærernes viden up-to-date og gøre dem bekendt med nye strategier for missionskampagner. Dette vil forbedre missionærernes indsats på missionsmarken. Den indbyrdes træning vil give missionselskaberne lejlighed til at modtage rapporter og få besked om de problemer, som missionærerne står over for på missionsmarken. De data, der indsamles på denne måde, vil hjælpe i planlægningen og udviklingen af nye strategier, der kan forbedre missionsarbejdet.

Jeg ønsker ikke at slutte denne artikel uden at sige, at når jeg foreslår, at man indskrænker antallet af udenlandske missionærer til at evangelisere, så er der andre sider af missionsarbejdet, som jeg mener alene kan klares af vestlige missionærer. Foruden missionærer, der har overopsynet med evangelisation, hvad jeg ovenfor er gået ind for, så er der behov for missionærer, der er professionelle i områder som lægearbejde, uddannelse, teknik osv.

Vi har i Afrika et stort behov for læger. Hvor vi har en udenlandsk læge, overgår hans indsats nemt, hvad to-tre indfødte læger kunne gøre. Det er desuden sjældent, at indfødte læger accepterer at arbejde på missionshospitaller. De hospitaller, hvor der er udenlandske læger, tiltrækker flere patienter end dem, der ikke har det. Afrikanerne har mere tillid til virkningen af missionærernes medicin end af den på regeringshospitallerne.

Der er behov på undervisningsområdet og især på de teologiske seminarier for dygtige undervisere til at undervise på disse skoler og seminarier. En sådan arbejdskraft er der ikke nok af på de fleste institutioner i Afrika.

Udviklingen af håndarbejde og industri på landsbyplan klares bedst af udenlandske eksperter. Der behøves ingeniører for at tage sig af projekter, der er finansieret fra udlandet. Det vil forøge arbejdets kvalitet og give valuta for pengene.

Til slut: det 21. århundredes missionær er stadig den, der bringer evangeliet og udbreder det, som er betroet ham af Jesus. Kirken i Vesten har gjort meget for os i Afrika gennem missionærarbejdet og gør stadig meget. Afrikaneren er tilfreds, hvis han har fået en efterkommer. Hvad de vestlige missionærer har plantet, er spiret og har båret frugt. Selv om vi ikke kan gøre alt, hvad I har gjort og stadig gør, så kan vi også yde vort lille bidrag. Verden ser på os som kristenhedens centrum. Vi giver Gud

æren for, hvad Han har gjort, og jer for et vel udført arbejde. Vi ønsker at være fælles med jer i at nå længere ud; vi har styrken – understøt os, så vi kan gøre arbejdet, lad jeres rige missionærerfaring forme os, når vi sammen har del i evangeliet. Vores partnerskab i at udbrede evangeliet og jeres stadige nærvær ved at have opsyn med missionærerne og yde professionel tjeneste vil vedvarende styrke de bånd, der forener os.

(Oversat fra engelsk af Knud Ochsner)

Nemuel A. Balba, født 1952 i Nigeria. Teologisk uddannelse i Nigeria og USA. Efter at have været stewardship sekretær, sognepræst og lærer på præsteseminarium, blev han i 1995 biskop i Todi stift. I 2002 afløste han David Windibiziri som ærkebiskop i Kristi Lutherske Kirke i Nigeria, der har godt 1 million medlemmer.

Missionærernes rolle i de muslimske lande: Problemer og udfordringer

Af pastor, dr. Andrea Zaki Stephanous,
direktør for Dar El Thaqafa, Cairo

Man skal ikke opholde sig ret længe blandt mellemøstlige kristne, før man erfarer, at missionærbegrebet er særdeles sensitivt. Hvad er årsagen? Redaktionen har bedt en fremtrædende egyptisk teolog, der dels arbejder i Egyptens største NGO, den presbyterianske diakonale organisation CEOSS, dels er underviser på Evangelical Theological Seminary in Cairo, om at give os sit bud på de problemer og udfordringer missionærrollen fremkalder i moderne muslimske lande.

Missionærerne har spillet og spiller stadigvæk en vigtig rolle i de muslimske lande. De bragte teknologi og social udvikling til de lande, de tjente i. Lige fra begyndelsen var de optaget af økonomi, sundhed og uddannelse og af social og åndelig udvikling. Imidlertid skaber missionærernes tilstedeværelse i de muslimske lande problemer lige så vel som udfordringer. Man kan hævde, at den politiske og religiøse kontekst var med til at udvikle følelser vendt mod mission i vore dages muslimske verden.

Vestlig intervention

Den enkle politiske virkelighed i Mellemøsten er, at Vesten prædiker demokrati, men understøtter diktatur; dets ledere prostituerer sig ved privat at søge omgang med aggressive pressionsgrupper på hjemmefronten, men offentligt går de ind for fred og fordragelighed.

Under den kolde krig afhang sammenholdet i Den Arabiske Verden af Sovjetunionens tilstedeværelse som en alternativ magtfaktor til USA. Nu da den kolde krig er forbi, så er det karakteristisk for den nuværende arabiske verden, at den er opsplittet i mindre regioner og stater, der hver har deres egen rolle at spille i den mindre region og i hele området.¹ Dette har medført, at Vesten har fået en ny dagsorden for Den Arabiske Verden, bygget på USA's magt. Det er indlysende, at med mindre dette

---

¹ Fred Halliday, "The Gulf War 1990-1991 and the Study of International Relations" i *Review of International Studies*, Nr.20 1994, s.113.

bliver modificeret, så vil det sikkert skabe en fornyet modvilje i stedet for at frembringe politiske, sociale og økonomiske fremskridt.²

Det mest konstante pres på de arabiske lande øves, for at de skal indordne sig under den nye verdensorden under USA's ledelse.³ USA's stærke støtte til Israel har øvet en meget negativ indflydelse på dets image i hele den islamiske verden. På samme måde har den iranske revolution spillet en vigtig rolle i at forme USA's opfattelse af den islamiske verden. Den iranske model er ikke alene fjendtlig over for USA, men lægger også pres på USA's allierede i region, såsom Tyrkiet og Saudi-Arabien, for at få dem til at lægge afstand til USA's politik.⁴

De vestlige staters opfattelse, at de har ret til direkte militær intervention i Den Arabiske Verden som et redskab i udenrigspolitikken, er blevet demonstreret gang på gang siden begyndelsen af 1980'erne. Et godt eksempel er Irak. Hvad der skete under og efter den anden og tredje Golfkrig⁵ er kun de seneste i en række af vestlige interventioner. Denne opfattelse er ikke kun begrænset til militær intervention, men drejer sig også om Vestens aktive fremme af universale standarder for menneskerettigheder og mindretals rettigheder, og den bygger på den almindelige tro på, at de vestlige former for demokratiske styreformers ikke alene er mere effektive i praksis, men også moralsk overlegne.⁶ Spændingen mellem vestlig intervention på den ene side og arabisk suverænitet på den anden er blevet et kritisk spørgsmål for folk i Mellemøsten. De er blevet ubehageligt klar over retningen af holdningen i Vesten, der går ind for intervention i en højere morals og retsprincippers navn.⁷

Vestlig intervention i demokratiets navn har fejlet og skabt øget fjendskab mod Vesten. Den stærke støtte til Israel, angrebene på Libyen,

---

² E.G.H. Joffe, "Relations between the Middle East and the West", in *Middle East Journal*, Vol. 48 No 2, 1994, p. 252.

³ Michael C. Hudson, "Democracy and Foreign Policy in the Arab World", i *Democracy, War, and peace in the Middle East*, David Gamham and Mark Tessler (red.), Bloomington and Indianapolis: Indiana University Presse, 1995, s.217. Huntington hævder også, at USA er den dominerende magt i den nye verdensorden.

⁴ Eric Watkins, "The Unfolding US Policy in the Middle East", i *International Affairs* 73,1, London: Cambridge University Press, 1997, s. 2-6.

⁵ I Den Arabiske Verden taler man om tre Golfkrige, idet man også regner Irak-Iran-krigen i 80'erne som en Golfkrig (red.).

⁶ E.G.H. Joffe, 1994, s.253.

⁷ Ibid. s.252.

Afghanistan og Irak, understøttelsen af udemokratiske arabiske regimer og Sovjetunionens sammenbrud har alt sammen ført til en modvilje mod Vesten. Diktatorer uden sammenhængende politik har forsøgt at få international støtte ved at angribe Vesten. Det har ført til en forvirret og selvmodsigende politik.

Sammenhængen mellem vestlig intervention og missionsarbejdet er blevet indlysende i de muslimske lande. Historisk var der en sådan sammenhæng især i kolonitiden, hvor de forskellige missionselskaber begyndte deres arbejde under kolonimagtens beskyttelse. En sådan forbindelse er blevet meget ømtålelig og kritisk under den nuværende vestlige intervention. Muslimer er blevet mere og mere mistænksomme over for en sådan forbindelse, og de betragter det nylige angreb på Irak som et direkte angreb på islam. Ifølge moderne muslimsk opfattelse så er Vesten især optaget af at skabe et fordrejet billede af islam ved at skabe et billede af muslimerne som en terrorist og gennem missionens forsøg på at koordinere militære og humanitære interventioner.

Fremme af modernitet og modernisering

Begrebet "modernitet" er vigtigt for vores forståelse af forholdet mellem islam og Vesten. Modernisering er et politisk program, der var forbundet med oprettelsen af nationalstaten i den første halvdel af det tyvende århundrede. Modernisering er i al fald blevet indført i området, og efter at den er tvunget igennem, er debatten mellem modernisering og islam ikke ophørt. Måske vil det være en hjælp at se på forskellene mellem modernisering og modernitet. Hopwood bemærker, at der er en forskel mellem de to:

Modernisering er indførelsen i samfundet af produkter, der er forbundet med en moderne tilværelse – jernbaner, kommunikationsmidler, industri (mindre i vore dage), teknologi og husholdningsartikler. Modernitet er et generelt begreb for de politiske og kulturelle processer, der er sat i gang ved indførelsen i samfundet af nye ideer, af et økonomisk system eller af uddannelse. Det er en måde at tænke og at leve på i vore dages verden og af at acceptere forandringer.⁸

---

⁸ Derek Hopwood, "The Culture of modernity in Islam and the Middle East" i *Islam and Modernity: Muslim Intellectuals Respond*, John Cooper (red.) London og New York, I.B. Tauris 1998, s.2..

Moderniseringen begyndte i Europa gennem den økonomiske proces, hvorved folk begyndte at bruge nye metoder til at producere og distribuere og forlod de traditionelle former for økonomiske relationer. Derfor blev folk i stand til at foretage individuelle økonomiske valg og beslutninger. Sådanne valg fik mennesker til at forlade den traditionelle måde at leve på og at blive mere mobile og mere i stand til at fatte forandringer og acceptere dem.⁹

Vi kan betragte modernisering som den proces, der normalt fører til modernitet, der begynder med, at et samfund indtager en åben holdning til, hvordan mennesker foretager valg, hvad enten disse er moralske, personlige, økonomiske eller politiske.¹⁰ Begreberne "modernisering" og "modernitet" bruges i denne artikel til at pege på, at den vestlige opfattelse af modernisering medførte modernitet; med andre ord så opfatter jeg modernisering og modernitet som begge sider af samme mønt.

Selv om det vestlige "moderniseringsprojekt" blev udviklet fra det sekstende til det attende århundrede, gennem Renæssancen og Oplysningstiden, så blev det til et internationalt forbillede i det nittende og tyvende århundrede. `Ali opregner de vigtigste dele af den vestlige modernisering på følgende måde:

Som en proces, der forandrer den sociale struktur og det sociale system gennem naturvidenskab og teknologi; som en overgang fra et traditionelt samfund, hvad angår religion, magi og overtro, til et moderne og postmoderne samfund, der er befriet fra den religiøse spændetrøje og traditionelle normer; som en forandringsproces med hensyn til forholdet mellem individ og samfund; som en proces, der medfører større mobilitet og diversitet, industrialisering og sekularisering; som en udvikling mod større økonomisk vækst, et stabilt demokrati og en kapitalistisk økonomi; som en proces, der betvinger naturen og bliver uafhængig af dens kontrol; som en bevægelse hen mod et sundt, fredeligt, tilfreds og blomstrende samfund og som europæisering, amerikanisering og vesternisering; en proces, der sætter tænkning højere end åbenbaring.¹¹

---

⁹ Ibid. s. 2.

¹⁰ Ibid. s. 2.

¹¹ Muhammad Mumtaz `Ali, The Concept of Modernisation: An Analysis of Contemporary Islamic Thought" i *The American Journal of Islamic Social Sciences*, 14:1, s.14-15.

Historisk set er modernisme "det som karakteriserer en ny måde at tænke på, der er opstået i Vesten som et resultat af eller i det mindste samtidig med den industrielle og naturvidenskabelige revolution. Den er præget af en stærk tro på videnskaben og tænkningen og af en stærk skepsis mod en stærk, absolut sandhed".¹²

Det er vigtigt at påpege, at en sådan skelnen mellem modernisering og modernitet også kan findes hos de muslimske reformister, som går ind for en forsonende tilgang, hvor de søger at nyde godt af fordelene ved modernisering mere end ved moderniteten, hvad kultur og værdier angår. Det er også klart, at nogle af de nuværende muslimske grupperinger accepterer moderniseringen som noget, den muslimske verden har brug for, men forkaster moderniteten, som de ser som værdier og principper, der udspringer fra den vestlige kultur.

Det antages som regel, at missionærerne fremhjælper modernitet snarere end modernisering. De er optaget af Vestens samlede værdier, modeller og strukturer. Islamister peger på missionsarbejdet som et resultat af vesternisering. I denne sammenhæng hævder de, at moderniteten som et værdisystem var det centrale i missionsarbejdet i de muslimske lande. Muslimer foretrækker normalt modernisering, forstået som teknologisk udvikling, og forkaster modernitet som et vestligt værdisæt, der er uforeneligt med islam. I denne forbindelse bliver kulturel følsomhed afgørende.

Kulturel følsomhed

Et større problem, som missionsarbejdet står over for, er kulturel følsomhed. Den fornyede vægtlægning på kulturel identitet er blevet yderligere styrket ved den øgede globalisering. Selv om globaliseringen sigter imod at skabe en international kultur, der tilpasser og fremmer handlingsmønstre, der øger forbruget, så fremmer den også kulturel identitet såvel lokalt som nationalt. Globaliseringen rummer selv denne modsigelse, for hvor den internationale kultur slår rod, der vågner den lokale kultur op til et stærkt forsvar for den nationale identitet og kultur. Krigene i Europa i slutningen af det forrige århundrede var et bevis på antagelsen af denne selvmodsigelse i globaliseringen. Et resultat af globaliseringen i den arabiske og muslimske verden var imidlertid en beskyttelse af kulturen.

---

¹² Abd Al-Qadir Yassin, "Understanding Modernity on One's Own Terms", i *The American Journal of Islamic Social Sciences*, 15:2, s.47.

Missionærene har bevidst og ubevidst både tidligere og nu fremmet deres egen kultur på forskellig vis. Denne situation skabte fjendskab blandt muslimerne i al almindelig og blandt kristne i særdeleshed. Ved tilstedeværelsen af vestlige tropper i den muslimske verden er kulturel følsomhed imidlertid blevet en del af alle og enhvers opmærksomhed.

Konklusion

Jeg har i denne artikel stillet nogle af de spørgsmål, som missionærarbejdet i den muslimske verden står over for. Selv om disse spørgsmål er vanskelige og er blevet rodfæstede i folks bevidsthed, så er der udfordringer og mulighed for missionen. Jeg mener, at der ikke længere er noget behov for prædikanter, men behovet er stort i de tekniske områder, såsom udvikling, sundhed, økonomi og på mange andre sociale områder. Vi har brug for missionærer, der er veluddannede, for eksperter, som er kulturelt følsomme og er visionære. Der er mange prædikanter i den arabiske verden, men der er få teologer. Der er behov for at sende teologer, der kan uddanne lokale folk, i stedet for at sende volontører til at undervise i Bibelen, hvad mange lokale folk lige så godt kan gøre. Teknisk personale, der har uddannelse og ekspertise, det er udfordringen for missionsarbejdet i den muslimske verden. Den nye forståelse af vidnesbyrd som noget, der er andet end at prædike, er den eneste mulighed for mission i dag.

(Oversat fra engelsk af Knud Ochsner)

Andrea Zaki Stephanous, F. 1960, BTL fra Evangelical Theological Seminary in Cairo 1983, præst i Synod of The Nile, PhD i Religion og Politik 2003 fra Manchester University, siden 1994 direktør i CEDSS's medieafdeling Dar El Thaqafa, siden 2000 desuden formand for Synod of The Niles diakoniaafdeling, ekstern lektor ved Evangelical Theological Seminary in Cairo. Har skrevet en del artikler udgivet på arabisk og engelsk samt i magasinet DANMISSION, 2003 nr. 4.

Mission i tiden

Ved missionær Tore Eklund, SudanMissionen

Til de muligheder, som er opstået inden for de seneste år med hurtigere og billigere kommunikation mellem verdensdelene, er også nye modeller for missionærer. Det drejer sig om missionærer, der arbejder i én verdensdel, men bor i en anden. Pendler-missionær eller yoyo-missionær har man kaldt begrebet. Det ville have været utænkeligt for blot 10-15 år siden. Men i dag er der flere af denne type missionærer. Der kan være flere årsager til, at man vælger denne løsning. Det kan være, at man ikke kan få arbejds- og opholdstilladelse til det pågældende land (som f.eks. Indien). Det kan også være af familiære grunde. Tore Eklund er ansat i SudanMissionen med base i Danmark, men med arbejdssted i Cameroun i Afrika. Redaktionen har bedt ham om at reflektere over missionærrollen ud fra denne nye situation.

Vi lever i en tid, hvor verden hele tiden forandrer sig. En virksomhed i dag har brug for en ledelse og medarbejdere, der er i stand til hurtigt at tilpasse sig de forandringer, der sker omkring os. Vi som missionsorganisation og vi missionærer lever af at sælge, men nogle andre varer end det virksomheder almindeligvis sælger. Vi sælger og formidler kristne værdier og udviklingshjælp til vore samarbejdskirker. Hvis vi skal være i stand til at gøre dette på en god og effektiv måde bør vi, ligesom alle andre være på forkant med udviklingen i verden i dag.

Jeg har nu i halvandet år arbejdet for SudanMissionen i et pilotprojekt i Nord Cameroun. Den oprindelige tanke bag opgaven i Cameroun var at sende en missionær ud, der kunne gå ind og arbejde som kontorleder for en kirkes hovedkontor i Cameroun. Tilfældighederne gjorde, at jeg fik anledning til at besøge kirken og fik ved en anden anledning selv besøg af kirkens leder. Under disse to møder fik vi god anledning til at analysere og diskutere kirkens behov for administrativ hjælp udefra. Under disse møder kom vi frem til, at denne konkrete opgave kunne løses med en anden model end den traditionelle: "At sende et missionærpar ud til kirken".

Elementer som oplæring af lokale medarbejdere, tid til at imple-

mentere tilegnet viden, ønske om selvstændighed og en stor vilje til at lære gav os ideen til at køre et projekt, hvor kirken modtager seks besøg af tre ugers varighed over en halvandenårig periode.

Målet med projektet er:

- at styrke kirkens administration på hovedkontoret og være sparingspartner til kirkens daglige ledelse.
- I et tæt samarbejde med kirken at analysere administrationens arbejdsområder og være med til at pege på mulige forandringsprocesser, så kirkens ledelse selv kan komme med løsningsforslag til at rationalisere og forenkle arbejdsrutinerne.

Hvert besøg består af elementer som evaluering siden sidste besøg, undervisningsdel, planlægning af arbejdsopgaver for næste besøg. Mellem besøgene er der kommunikation via telefon og e-mail mellem konsulent/missionær i Danmark og kirken i Cameroun.

Gennem erfaringer i dette projekt og tidligere arbejde i Vest Afrika har jeg prøvet at forstå og afdække, om vi som missionsorganisationer og missionærer er i stand til at tilpasse os de hurtige forandringer, som sker i verden rundt os, så vort missionsarbejde rammer de behov vore samarbejdskirker har i dag.

Hvad er det som gør at situationen har forandret sig?

Går vi en generation tilbage i tid, ville det være en utænklig tanke i mange missionsselskaber at vurdere brugen af overnævnte model. Hvad er grundlaget for, at vi nu i nogen sammenhænge måske skal til at arbejde på en ny måde?

Jeg vil forsøge at komme med nogle bud på nogle af de forandringer, der er sket de seneste år, og som har ændret vores arbejdsgrundlag:

1. Noget af det globaliseringsprocessen har forandret de sidste femten år, er kommunikationshastighed og prisen på mange tjenester. Faldende flypriser og flere flyafgange gør det muligt, at rejse frem og tilbage til steder som aldrig før.

Muligheden for at udveksle information via e-mail og internet er eksploderet. Et eksempel: I det nordlige Cameroun i Garoua var der i starten af 2003 ingen Internet Cafeer. I dag halvandet år senere er der ca. 20 steder, hvor man for rimelige penge kan kommunikere.

Telefonpriser og adgang til telefon er også et område, der er under udvikling. Selvom det langt fra er alle, der har mulighed for at have en telefon, så er det i dag almindeligt at partnere og kirker har telefon. Under min sidste rejse til Cameroun, mødte jeg i lufthaven i Paris en congoleser som viste mig et taletidskort han havde købt med henblik på samtaler til afrikanske lande. For 7,50 EUR (56,25 kr.) kunne han tale i 80 minutter med sin familie i Congo. Det er ikke så mange år siden, vi betalte mellem 15-20 kr. i minuttet for at tale med et afrikansk land.

2. Der er i dag langt imellem de missionærer, der er i en tjeneste på over seks år. Går vi tilbage i tiden (og vi skal ikke så langt tilbage), finder vi en generation af missionærer, der havde kald til at bruge store dele af sit liv i tjeneste på et andet kontinent. Denne generation af missionærer havde som vi har det i dag behov for tid til at lære sprog og til at lære den nye kontekst og kultur de skulle leve i at kende. Dette er en tidskrævende og kostbar investering af menneskelige resurser. For en generation siden blev denne investering afskrevet over en periode, der var noget længere end den vi finder i dag.
3. Denne "gamle" generation af missionærer har ved Guds hjælp medvirket til, at der er vokset en kirke frem i den tredje verden. En kirke der hele tiden bliver større og større. Vi i den vestlige verden er i dag underlegne, når det gælder antallet af kristne. Kirkerne i den fattige del af verden varetager stadige flere opgaver selv og områder som evangelisation og mission er i dag områder som nationale ofte selv udfører. Kirkerne sender selv missionærer til andre lande for at sprede evangeliet. Vi har selv her i Norden modtaget de første afrikanske missionærer der ønsker at medvirke til at flere bliver kristne i vor kultur. Mange missionsorganisationer er i færd med at forandre sig fra at have en missionerende rolle til at blive partner, på det økonomiske, undervisningsmæssige og det praktiske plan, for en eller flere kirker i den fattige verden. Måske kan vi tillade os sige, at opgaverne for missionsselskaberne mere og mere kommer til at ligne opgaverne for en kristen NGO organisation.

Hvad kan vi give til de allerede etablerede kirker i dag?

Vi har nu set på nogle områder, som jeg mener vi bør have for øje, når vi tænker missionsarbejde i dag. Man kan jo spørge sig selv om vi stadig har noget at give til kirkerne i den fattige del af verden? Jeg vil forsøge at komme med seks bud på hvordan, jeg tror vi kan bidrage overfor de etablerede kirker i den fattige verden:

1. Vi har vore penge, det kommer vi ikke udenom. Selv om der er mange missionsorganisationer der lider økonomisk, kommer vi ikke fra, at vi har et økonomisk ansvar overfor kirkerne i den fattige del af verden. Det er vores ansvar at sikre en god og effektiv brug af de indsamlede midler, vi har modtaget for at forvalte. En stor del af denne økonomiske hjælp er rettet mod lokale og nationale evangeliseringsprojekter og dette er et vigtigt område som også bør prioriteres i fremtiden. Foruden denne vigtige opgave ser vi i de kommende punkter, at der er mange andre områder, som vi også må tage med, for at kirken som organisation hjælpes til at fungere optimalt.
2. Vi kan hjælpe med kapacitetsopbygning. Vi i vor del af verden er i dag specialister på effektivitet. De fleste kirker i den 3. Verden har brug for hjælp til forbedringer på dette område. Jeg har lyst til at stoppe lidt op og komme med et bud på, hvorfor kirken som organisation har behov for denne type hjælp i dag. Under mit arbejde i Cameroun, kan jeg se en helt klar sammenhæng mellem det arbejdsmønster missionærene i sin tid arbejdede efter og det, som kirken arbejder efter i dag. Der er tale om en form for organisationsarv fra de missionærer, der etablerede kirken. Mange af missionærene var præster og det var disse præster, der ledte og organiserede arbejdet. Den lokale kirke lærte af missionærene og fulgte missionærenes arbejdsmønster. I dag er der omkring 120.000 medlemmer af kirken i Cameroun og der er selvsagt stor forskel på at lede et missionsarbejde med 30 missionærer end at lede en kirke med 120.000 medlemmer.

Jeg tror, vi har haft for lidt fokus på denne type hjælp op gennem tiden, og jeg ser et stort behov for denne type hjælp nu. Vi skal blot huske, at kirken er en ikke lukrativ organisation. Motivationen for at arbejde og effektivisere kan derfor være ret forskellig fra det, vi er vant til i det daglige i vor del af verden.

3. Kommunikationen mellem vore organisationer og kirkerne i den fattige del af verden er også et område, som bør udvikles og forbedres. I de fleste tilfælde bliver strømmen af information, penge og hjælp dirigeret i én retning. Dette har den følge, at mange partnere i den fattige verden ikke når op på et ligeværdigt kommunikations niveau. Jeg tænker her på, at når en kirke er i en afhængighedsposition, kan både den lokale kultur og afhængigheden gøre det vanskeligt, at nå ind til en position hvor man åbent kan diskutere behov og prioritering af disse. Ligesom vi har brug for lokal kundskab for at forsøge at forstå lokale behov, så har kirkerne også brug for kendskab til vor måde at arbejde på, hvis vi skal opnå en ligeværdig kommunikation. Jeg ser et stort behov for, at der bliver brugt mere tid til planlægge sammen med og ikke henover lokale partnere.

Her kommer et eksempel på, hvad mangelfuld kommunikation kan forårsage: En stor afrikansk kirke med stor evangeliserende aktivitet, frembragte overfor en af sine partnere et ønske om et stort telt samt en bil til at transportere dette telt rundt med. Teltet skulle bruges i forbindelse med evangelisation rundt omkring. Partneren fandt at dette var et godt meningsfyldt projekt og begyndte at indsamle penge til at løse denne opgave. Efterhånden begyndte man at gøre de nødvendige indkøb. Der var ingen væsentlig kommunikation mellem de to partner i denne periode. Kirken venter og drømmer og har store forventninger til denne gave. Partneren arbejdede virkelig hårdt i sin del af verden, med at finde penge til bil og telt. Begge partnere var lykkelige og arbejdede for, at dette projekt skulle gennemføres. Der blev arrangeret en stor fest i partnernes hjemland, og to repræsentanter fra kirkens ledelse deltog. Den ene repræsentant fra kirken så dog lidt undrende på den store lastbil, som var af et mærke, han ikke kendte. Han tænkte, at dette var en stor flot gave, og eftersom det var en gave, kunne han ikke tillade sig at stille spørgsmålstejn ved dette indkøb. Der blev festet og alle var lykkelige og glædede sig over resultatet. Gaven blev sat på et skib med kurs mod Afrika. Købet af lastbilen, fragt, told og andre udgifter løb op i store summer, og kirken følte sig stolt over denne gave.

Vi springer nu 10 måneder frem i tiden. Vi tager ned til kirken og ser om kirkens forventninger til bil og telt er blevet infriet. Det første vi ser, da vi kommer, er at lastbilen er under reparation. Teltet har kun været brugt få gange. Det er af en sådan størrelse, at man skal bruge

lastbilen for at flytte det. Der har til stadighed været problemer med lastbilen, og det har været vanskeligt og dyrt at skaffe reservedele til lastbilen, fordi mærket ikke er særligt kendt i landet. Kirken har allerede brugt et stort beløb på reparation af denne lastbil. Penge, der egentlig var afsat til andre formål. Ledelsen i kirken har bestemt, at man vil informere sin partner om, at man så sig nødsaget til at sælge lastbilen, og man håbede på, at partneren ville forstå denne vanskelige situation, som kirken var kommet til at stå i. Man begyndte at undersøge, hvad lastbilen var værd. Det viste sig, at der ikke var særlig stor interesse for at købe en lastbil, som det var svært at finde reservedele til. Salgsprisen blev derfor langt under det, der var almindeligt for tilsvarende biler af et kendt mærke. Mange hårdt indsamlede penge fra velmenende givere var gået tabt, og mange personer stod skuffede tilbage.

Hvis kommunikationen mellem de to parter havde været bedre kunne denne og mange lignende tilfælde have været undgået. Kommunikationen mellem kirke og partnere må udvikles og prioriteres. Dette var et eksempel på en gave, men kunne lige godt have omhandlet andre områder, hvor der samarbejdes mellem kirke og partner. Det er vigtigt at huske, at i denne sammenhæng har både kirke og partner et ansvar for forbedring.

- 4 Vi læser i Matt 25,35-37: "For jeg var sulten, og I gav mig noget at spise, jeg var tørstig, og I gav mig noget at drikke, jeg var fremmed, og I tog imod mig, jeg var nøgen, og I gav mig tøj, jeg var syg, og I tog jer af mig, jeg var i fængsel, og I besøgte mig".

Gennem kirkens ledelse i Cameroun, har jeg lært, at det ikke er størrelsen på hjælpen der har betydning. Det er det at have andre kristne at vandre sammen med der betyder noget. Her ligger vigtige værdier af uanede dimensioner for kirkene i den fattige verden. Vi har en stor opgave i at lade kirken føle, at den ikke er alene med sine problemer. Vi er sammen i bøn. Vi støtter hinanden åndeligt og fysisk. "Vær alt for alle" med dette mener jeg at alle mennesker er Guds børn og derfor skal alle tjenes af kirken. Vi skal ikke bare tjene mennesker i deres åndelige behov, men også i det materielle. Afrikanske kirker er blandt de institutioner som står nærmest befolkningen og de må derfor spille en fremtrædende rolle i den proces, som skal befri Afrika fra fattigdommen. Kirkernes rolle skal bestå i at gøre udviking mulig, ikke i at

være hovedaktør. Dette betyder, at de skal fremme udviklingen blandt folket, ikke i institutionerne. Vi kan i højere grad være med til at hjælpe kirkerne til at inspirere, samordne og uddanne sine medlemmer så de bliver i stand til at handle selv.

5. Åndelig udveksling. Det er en realitet, at kirkerne i den fattige del af verden er mere åndelig levende. Missionsorganisationerne stod i starten af det forrige århundrede både med evangeliet og den økonomiske rigdom. I dag har kirken i den fattige del af verden stor vækst. Jeg ved ikke om vi kan tillade os at sige, at vi i dag står med den økonomiske rigdom og kirkerne i den fattige del af verden med den åndelige rigdom? Jeg håber, at vi som missionsorganisationer fremover kan se det som en opgave, at fokusere på muligheden for at finde veje og måder, hvor vi gennem vore samarbejdskirker kan kanalisere noget af denne åndelige rigdom tilbage til vore lande.
6. Missionsorganisationerne har haft en vigtig rolle i forhold til at visualisere og sætte fokus på det menneskelige og den nød som mange af vore brødre og søstre lever under i den fattige verden. Vi har været dygtige til at zoome ind på enkelt personer, grupper eller lokalområder, hvor vi har kunnet gøre en forskel. Vi har en stor opgave i at formidle, at det nytter, at det arbejde vi gør betyder meget for den enkelte, dens familie, landsby og område. Vi må holde fast i og fortælle til flere at det nytter. Vi må viderebringe evnen til at zoome ind, så vi fjerner fokus fra de mange negative nyheder om krig, nød, sult og katastrofer, nyheder som desillusionerer os og gør os modløse. Vi kan igennem vore samarbejdskirker i de fattige lande vise, at det nytter.

Afrunding

Jeg vil gerne slutte med at slå fast, at jeg er helt klar over, at der stadig er steder i verden, hvor der er behov for missionærer i traditionel forstand. Nogle steder ligger måske missionærenes arbejdsområde i en grå zone og andre steder er den traditionelle missionærs rolle helt passé. Folkegrupper er blevet kristne, og verden ser anderledes ud i dag, end den gjorde for 50 år siden. Verden udvikler sig. Jeg stiller spørgsmålene: "Hvordan har vi som missionsorganisationer klaret at tilpasse os denne udvikling? Har vi en organisationsstruktur, som tillader os at følge denne udvikling? Benytter vi os af de mange måder at kommunikere på? Afsætter vi tid og

midler til at tænke nyt? Vover vi at tænke nyt?" Det er spørgsmål som disse jeg ønsker, at vi skal reflektere over efter at have læst denne artikel. Har vi tid, er vi trænet og bliver vi motiveret til at tænke nyt inden for vort område? Er der plads til diskussioner om nye måder og metoder at arbejde på i den organisation du er med til at lede eller er ansat i?

Jeg har lyst til at referere fra en rapport lavet af "The Churches Drought Action in Afrika" (CDAA). Rapporten blev lavet i midten af firserne og grundlaget var at forsøge at finde årsagen til de to store sultkatastrofer i halvfjersene og i starten af firserne. Det som gør denne rapport meget interessant er, at den er lavet af 60 afrikanske forskere og videnskabsmænd. Det er afrikanerne som selv taler og giver bud på hvad årsagerne til disse sultkatastrofer kan være. Et uddrag af denne rapport taler om udviklingen inden for landbruget i Afrika, og for at opsummere denne udvikling bliver følgende billede brugt:

"Da den hvide mand kom til Afrika for snart 500 år siden mødte han den afrikanske mand på marken med dabba'en (hakken) i hånden. I dag 500 år senere, når vi kommer til Afrika møder vi den sammen situtaion, afrikaneren på marken med dabba'en i hånden."

Vi som missionsorganisationer har meget at bidrage med, når det gælder udviklingen i vore samarbejdskirker i den fattige verden i dag. Er vi klædt på til denne opgave? Er vi sammen med vore kirker i den fattige verden i stand til, at tage nogle skridt og hjælpe dem til udvikling således, at det næste hold med afrikanske forskere kan give et lidt mere nuanceret billede af udviklingen i den afrikanske verden?

Til sidst har jeg lyst til dele et lille citat med jer, som jeg fandt på et katolsk gæstehus i Douala i Cameroun. Citatet er fra Moder Theresa: "Gennem stilheden finder vi tid til bøn, gennem bønner vokser troen frem, gennem troen skabes kærligheden til at hjælpe din næste, gennem denne kærlighed til at hjælpe finder vi livet"

Tore Eklund, født 1966 i Norge. Uddannet som merkonom. Har bl.a. været missionær for Norsk Santalmission i Mali med ansvar for administrationen. Siden 2003 har han været missionær for SudanMissionen med base i Danmark. Han har arbejdet som konsulent for hovedkontoret i Den lutherske Brødrekirke i Cameroun.

Kirken efter missionærerne

Ved biskop Gideon Devanesan, Arcot Lutheran Church

I 1863 indledte DMS det missionsarbejde i den indiske delstat Tamil Nadus Syd-Arcot distrikt, som siden blev til Arcot Lutheran Church. Uden afbrydelse har der været danske missionærer i denne kirke indtil den sidste missionær rejste hjem i 2003 efter 140 års partnerskab. Når man sluttede missionærsamarbejdet på dette tidspunkt, skyldtes det, at den indiske regering ikke længere gav arbejds- og opholdstilladelse til udlændinge i den type stillinger, som var forbundet med missionsarbejde. Redaktionen har bedt kirkens biskop reflektere over tiden efter missionærerne.

“Men jeg siger jer sandheden: Det er det bedste for jer, at jeg går bort” (Joh 16,7)

Min far døde pludselig Alle Helgens Dag i 1977. Det var et stort chok for os alle. Han var sådan et stærkt menneske og en personlighed og var ikke plaget af nogen livstruende sygdom. Hans læge gav ham en penicillinindsprøjtning mod en lille infektion i en af hans tæer, og han døde alene af penicillinchok. Vi var chokerede og slået ud over, at det skete så pludseligt. Desuden var han den, der bar det største ansvar for familien på sine skuldre, og det tog os derfor lang tid at falde til ro og se fremtiden i øjnene; en fremtid, hvor der ikke ville være nogen far, der personligt kunne råde og vejlede os.

Arcots Lutherske Kirke stod sidste år ansigt til ansigt med en lignende situation. Den sidste missionær fra Danmission, Janne Garder, rejste i september 2003. Selv om vi vidste det i forvejen, så var vi chokerede, og kirken var ikke forberedt på dette chok.

Missionærerne bar et stort ansvar for kirken på deres skuldre, og dens institutioner og folk så op til dem, som børn ser op til deres forældre. Det kan forekomme lidt mærkeligt ud fra et dansk synspunkt. Men sådan er det i Indien, hvor forældrene i de fleste tilfælde endog bestemmer, hvem man skal gifte sig med.

Så der var stor uro og bekymring, da missionærerne rejste. På den ene side så var man bekymret over, hvordan det fremtidige forhold ville

blive mellem kirken og Danmission, fordi ethvert forhold i indisk sammenhæng varer for livet. På den anden side efterlod missionærernes fravær et tomrum på et meget vigtigt område: kirkens ledelse.

Selv om der er et vældigt potentiale og egnethed i vort folk, så var dette ikke blevet ordentligt udviklet, anvendt og organiseret. Kirken skulle på en måde selv vedgå sit ansvar for denne mangel på ledertræning og uddelegering af ansvar.

Nu vil jeg igen vende tilbage til min fars begravelsesdag den 2. november 1977. Efter at vi var kommet hjem, ryddede jeg op på min fars skrivebord. På bordet lå en andagsbog, som han havde anvendt til morgenandagt den første november, den dag han døde. Bogens titel var "Gå hver til sit!", og det bibelvers, der var angivet for dagens andagt, var: "Men jeg siger jer sandheden: Det er det bedste for jer, at jeg går bort". Det tog os mange år at acceptere sandheden i dette ord.

Nu kan vi være sikre på, at den gode Gud har gjort alting i en bestemt hensigt. Vi føler nu i vores familie, at vores far er nærværende, når vi tænker på hans idealer og drømme. Vi er mere motiverede til at virkeliggøre disse idealer og drømme, ja meget mere motiverede nu, end da han fysisk var hos os.

Kirken gennemgår den helt samme fase, som vi erfarede i vores familie. Især når vi taler om at følges ad og om de nye missionsopgaver, som vi kan løse i fællesskab, så føler vi os meget mere motiverede, beslutsomme og selvsikre. Vi gør også mere ud af at optræne nye mulige ledere og at søge efter nye måder at arbejde på og dygtiggøre os.

Hvad Vor Herre Jesus Kristus derfor lovede sine disciple, at han ikke ville lade dem i stikken – at selv om han ikke ville være personligt hos dem, så ville han sende Helligånden – det er stadig sandt og relevant i dag, og vi håber sandelig, at det vil lykkes os, den missionerende kirke, at vandre sammen indtil Herrens Dag.

Gideon Devanesan RJ, inder, har været præst i missions- og udviklingsområdet Kalrayan-bjergene i Arcot distriktet i delstaten Tamil Nadu, senere sognepræst flere steder i Arcotkirken og medlem af kirkens ledelse, siden 2003 har han været Arcotkirkens biskop.

Syd til syd: En ny missionsstrategi

Ved dr. Thomas P. Batong, Danmissions Syd-Syd koordinator

Det er ikke mange år siden, at en missionær var identisk med en kristen fra Europa eller Nordamerika, der rejste til Afrika eller Asien for at forkynde evangeliet. Men efterhånden som de nye kirker blev en realitet som resultat af missionsarbejdet, begyndte der at dukke en ny type missionærer op - sendt fra de nye kirker til lande i Asien og Afrika. Herved opstod også muligheden for at indlede et partnerskab mellem kirker og missionselskaber i Europa/Nordamerika med unge kirker i Asien/Afrika om at rekrutere og sende missionærer. Syd-Syd kalder man dette program. Dr. Thomas P. Batong, Filippinerne, har været med til at udvikle dette program - bl.a. som ansat i Danmission. Redaktionen har bedt ham om at beskrive programmet.

1. Indledning: I omkring fem århundreder er kristen mission udgået fra Vesten - det, som i dag er kendt som Norden. Målet var ikke-kristne lande og områder syd for ækvator, nu kendt som Syden. Kirker og missionselskaber grundlagde nye kirker, hvoraf mange er mere end hundrede år gamle. Tusinder af missionærer fra Europa og Nordamerika drog til Afrika, Asien, Mellemøsten og Sydamerika. I dag er kristne missionærer begyndt at rejse ud fra, hvad der tidligere plejede at være "missionsmarker".

Idet man anerkendte de behov, som samarbejdskirkerne og de missionsorganisationer, de havde forbindelse med, gav udtryk for, så Danmission og dens samarbejdspartnere en mulighed for at trække på flere ressourcer, hvad angik penge og personel. Dette samarbejde betød anvendelse af missionærer og kirkelige arbejdere, der kom fra Syden til lande i Syden, hvor der var brug for hjælp. Denne multilaterale politik førte til, at man rekrutterede medarbejdere fra Danmissions samarbejdspartnere i Syden, især fra de lutherske kirker i Malaysia, Filippinerne og Indien. Førend Danmission udformede denne politik, havde de lutherske kirker i f.eks. Madagaskar og Filippinerne været engageret i et syd-til-syd program i samarbejde med lutherske kirker i Nordamerika og missionsorganisationer i Europa. Med hjælp

fra Danmission er der blevet udviklet et mere udformet program, som opfordrer dens samarbejdspartnere i Syden til at vise større initiativ og ansvarlighed.

2. **Global mission:** Det er alle kirkers og missionsorganisationers ret og privilegium at opfylde Herrens mandat, hvad enten man har få eller mange materielle ressourcer. At alle kirker og missionsorganisationer verden over deltager og engagerer sig heri er et sandt billede på kirkenes universalitet. De nuværende økonomiske og politiske realiteter tilskynder dem, der er engageret i mission, til at søge nye veje og at forsøge at koordinere og maksimere deres ressourcer og effektivt udføre deres mission. Dette afspejler sig i sammenslutning af missionsorganisationer og i fælles programmer eller projekter.
3. **Et internationalt program:** Eftersom andre kirker og organisationer gik i gang med lignende syd-til-syd programmer som Danmission udførte, så indkaldte Det Lutherske Verdensforbund (LWF) til en konference for at udveksle erfaringer og måske finde frem til en fælles forståelse af, hvad syd-til-syd programmer fører med sig. Det er klart, at flere forskellige modeller for syd-til-syd programmer bliver ført ud i livet. LWF har planlagt konferencer, der følger arbejdet op, og man forventer, at deltagerne vil komme frem med, hvordan man i praksis opfylder, hvad man har planlagt. Da de deltagende organisationers ydeevne varierer, vil der være særlige detaljer, som hver af deltagerne vil gøre rede for. Organisering, kompensation, deltagernes kvalifikationer og erfaringer, leveomkostningerne i de enkelte lande og regioner og familieforholdene vil være faktorer, der må tages i betragtning.
4. **Danmissions syd-til-syd program:** I dets første fase var Danmission den vigtigste partner for de kirker og organisationer, der behøvede personel. Det var tilfældet i Bangladesh, i United Missions to Nepal (UMN) og The International Cooperation to Cambodia (ICC). Danmission blev kontaktet som samarbejdspartner og medlemsorganisation for at opfylde de behov, som blev frembragt af den lutherske kirke i Bangladesh (BLC), UMN og ICC. Danmission henvendte sig derefter til sine samarbejdskirker, som kunne være i stand til at udfylde specielle behov eller stillinger. Efterhånden blev de sendende organisationer, hvad personel angik, mere bevidste om deres rolle og engagerede

sig stærkere i hele programmet. Der var dog meget, som det var nødvendigt at undersøge og forbedre. Kort sagt, det var forventet, at Danmission ville sørge for det meste, om ikke hele den finansielle side af projektet, mens den sendende part ville sørge for personel, og den modtagende part sørge for nogle sider af programmet, såsom at sørge for bolig, sprogstudium og indførelse i kulturen samt lokal transport o.lign. Efterhånden som programmet bliver effektueret, er det nødvendigt med en stadig bedømmelse og evaluering for at sikre effektivitet og gensidig forståelse.

5. **Syd-til-syd missionæren:** Missionærer krydser normalt geografiske og kulturelle grænser for at vidne om evangeliet om Kristus. Han eller hun forstår det som et kald at tjene Herren som et svar på, hvad han forventer af en. Denne rolle er normalt bestemt af adskillige faktorer såsom det behov og den jobbeskrivelse, som den modtagende part er fremkommet med, hvordan miljøet er, og i hvor høj grad, man skal engagere sig, kulturelle ømtålelige spørgsmål, værtskirkens eller organisationens mål på kort og langt sigt, og de forventninger, som alle parter har. Missionæren bør også være klar over ydre faktorer, der kan gribe ind, såsom visa og arbejdstilladelse, immigrationspolitik og nødsituationer under konflikter og epidemier.

Syd-til-syd-missionæren har ofte en større kulturel forbindelse med værtslandet grundet på regionale ligheder. Det er måske lettere at blive accepteret, men det afhænger af, hvor man kommer fra. På den anden side så kan værtslande, der har været vant til vestlig kolonialisering, være mindre gæstfri ud fra forventningen om, at missionærer fra Syden ikke har den samme materielle og finansielle bagage med sig. Men efterhånden forandrer disse opfattelser sig, og man finder, at missionærer fra Syden er velkomne på grund af deres arbejde og til en vis grad på grund af deres større forståelse for lokale værdier og skikke.

En opfattelse, der har behov for at blive rettet, er det indtryk, at syd-til-syd missionæren skulle føle sig mere ansvarlig over for den kirke eller missionselskab, der sørger for det økonomiske. Samtidig kan den sendende part føle sig mindre ansvarlig, fordi den part, der sørger for det finansielle jo også må have omsorg for sit personel. Det kan forventes, at der efterhånden kommer en bedre indbyrdes forståelse mellem alle de engagerede parter, der kan øge opfattelsen af, hvad det betyder at være med i et syd-til-syd program.

6. **Overgang og udfasning:** Missionærerne vil normalt være involveret i forberedelse, plantning og pleje. Syd-til-syd missionærer kan have erfaringer og historie bag sig som "frugter" af missionsarbejdet fra Norden.

7. **Den sendende kirkes eller organisations kapacitet:** At påbegynde et tværkulturelt missionsprogram kan i første omgang synes let, især hvis dets personel på en måde er "overtaget" af en kirke eller organisation, der sørger for det hele eller det meste af missionærens underhold. Men en enkelt struktur bør udvikles på et tidligt tidspunkt, så at nogen eller en komité hjælper kirken eller den sendende part til at tage et vist ansvar for kandidatens rekruttering, forberedelse og orientering. Derfor må det gøres klart for den vordende missionær, at han eller hun står til ansvar over for den sendende part derhjemme. Det er nødvendigt at huske, at den sendende part (især hvis det er en kirke eller missionsorganisation i Syden) understøtter syd-til-syd programmet som en væsentlig opgave, der bør indoptages i dens forfatning og arbejdsprogram. Det ville sikre en større grad af ansvarlighed og støtte.

Et område, der har behov for at forbedres, er at styrke båndene og kommunikationen mellem dem, der er engageret i et multilateralt samarbejde. Det er yderst vigtigt, at alle parter kender deres respektive ansvarsopgaver og forventninger. Dette kræver en større udveksling af informationer, hvor man holder hinanden underrettet om udviklingen af programmet, og at rapporter om udvikling og evalueringer udveksles. Det er vigtigt, at forandringer og tilpasninger af jobbeskrivelser, nye opgaver og andre uforudsete dele af kontrakten er klare. Sommetider kan manglende eller fejlagtig kommunikation forårsage unødvendig usikkerhed for en udenlandsk arbejder i et fremmed land. Dette angår både de sendende, de modtagende og andre understøttende samarbejdspartnere.

8. **Ansøgninger om personel og andre behov:** Den ansøgende og modtagende part må forventes at indlede med at oplyse om, hvad behov, der er for hjælp. Velskrevne og omhyggelige jobbeskrivelser må sendes til den kirke eller organisation, der er villig til at sørge for kvalificeret personel. Der kan være behov for korttids- eller langtidsperioder, men det vil afhænge af modtagerlandets fremmedpolitik og udstedel-

sen af visa og arbejdstilladelser. I nogle tilfælde vil forbindelsen gå gennem en registreret kirke eller organisation med samme visioner og mål som regeringen.

9. **Andre samarbejdspartners rolle:** Hvor hverken den ansøgende og modtagende eller den sendende part er i stand til helt at understøtte en missionær, så kan de søge hjælp hos én eller flere samarbejdspartnere. Normalt er det en kirke eller en missionsorganisation, der på grund af behovet for personel vil henvende sig til en mulig sendende part. Men i nogle tilfælde kan det være et missionselskab eller kirke i Norden, som har kontakt til en kirke eller organisation i Syden, og som er blevet opmærksom på et særligt behov. Så kan de understøttende samarbejdspartnere kontakte andre parter, der kan have kvalificerede kandidater, der er til rådighed for en bestemt opgave. Missionselskabet kan på denne måde skabe forbindelse mellem mulige sendende og modtagende parter og også sørge for økonomisk og materiel støtte, hvor dette behøves.
10. **Behovet for stadige tilpasninger:** Som et nyt program vil alle engagerede parter fortsætte med at lære og at tilpasse mange synspunkter, om hvordan tingene kan gennemføres. I løbet af den korte tid, hvor Danmission har høstet erfaringer gennem samarbejdet med andre kirker og organisationer i Syden, er der visse dele af programmet, der har vist sig at have behov for justeringer og forandringer. De sendende kirkers eller organisationers rolle bør klares nærmere, hvad angår ansvar og støtte. Desuden må den udsendte missionær være klar over, hvor han "kommer fra", hvad angår, hvem han står til ansvar over for og skal aflægge rapport til.
11. **Forberedelse:** Hvad forberedelserne angår, så må den sendende part gøre mere ud af at forberede og træne kandidaterne for et arbejde på tværs af kulturer. Parter, der forventer at sende nogen ud, bør på forhånd indbefatte i deres planer at være aktive i den globale mission. Det medfører derfor at finde, træne og forberede personel, der er parat til at reagere på et kald til særlige opgaver.
12. **Den sendende part** bør fortsætte med at skabe opmærksomhed og opdrage de enkelte menigheder i deres rolle som medansvarlige for

”missionsprogrammet”, og især for de mennesker, de udsender. Selv om det er klart, at selve de økonomiske omkostninger ved udsendelse af personel kommer fra missionselskabet, så må den sendende part påtage sig en voksende rolle for at støtte den missionær, som de har antaget til at virke i en tværkulturel sammenhæng. Kirkens lokale menigheder og organisationer bør finde veje og midler til at støtte missionsarbejdet.

For at forbedre programmet, så bør både de ansøgende (modtagende) og sendende parter spille en større rolle i de indledende stadier ved at kommunikere angående rekruttering og behovet for jobbeskrivelse, og hvad der ellers har at gøre med ansættelse. Andre støtter (f.eks. et missionselskab) kan hjælpe med at fremsende referencer og ansøgninger fra både den modtagende og den sendende part, som måske ikke er i stand til helt at dække budgettet og andre behov ved udsendelsen.

- 13. Den modtagende part:** Det er også vigtigt, at den modtagende part fremkommer med en klar anmodning (f.eks. en jobbeskrivelse), der viser ansvarsområdet for de personer, der er behov for. Det må fra først af være klart, hvilken del af missionærens behov, der dækkes af den modtagende part. Forhandlinger og afklarende oplysninger må til for at undgå misforståelser efter ansættelsen.

Der er et område, der kræver større opmærksomhed. Under denne orientering bør alle de deltagende parters regler og strategier diskuteres. Dermed antages det, at der er tid nok for ansøgeren til at sætte sig ind i de forskellige parters baggrund. Det forventes, at en fælles forståelse af programmet vil fremkomme ved LWFs konferencer, som vil komme med retningslinier, der kan danne grundlag for at udvikle projektet i enkeltheder. Situationen varierer fra land til land, og det samme gælder arbejdsforholdene, så man bør være parat til at være åben og fleksibel.

- 14. Syd-til-syd programmet** kan blive en ny og vigtig måde at drive mission på i det 21. århundrede. Det anerkender Kristi gaver til hele den universelle kirke og anvender lemmer på Kristi ene legeme til sammen at søge at fuldføre deres mission. Det forudses, at kirker og missionsorganisationer også vil udveksle programmer for særligt personel. Gennem et sådant program kan Danmission opfylde nogle af sine

formål – at bevare sine historiske bånd med de traditionelle samarbejdspartnere og samtidig skabe nye dimensioner for missionsarbejdet andetsteds. Kirker og missionsorganisationer i Syden vil fortsat tage udfordringen op som sendende og modtagende parter, idet enhver er sig sine begrænsninger bevidst, men dristigt engagerer sig i missionens vigtige tjeneste. I fremtiden vil såvel Danmission som dens samarbejdspartnere stå over for nye grænser for mission, ligesom kirkerne i Syden vil blive yderligere udfordret til at reagere på behovet for mission ved at overskride geografiske og kulturelle grænser.

(Oversat fra engelsk af Knud Ochsner)

Thomas P. Batong, filippiner, er teolog og startede som præst i den lutherske kirke på Filippinerne, hvor han 1973 blev rektor for kirkens præsteskoie. 1980 blev han PhD i USA og var derefter 1980-91 præsident for den lutherske kirke på Filippinerne. Hans internationale ry førte ham så til Det Lutherske Verdensforbunds hovedkontor i Genève, hvor han blev områdesekretær for Mellemøsten og Asien (1991-97), i 1999 blev han ansat som mission coordinator i Dansk Santalmission og blev ved sammenlægningen til Danmissions Syd-Syd coordinator indtil årsskiftet 2004-2005, hvor han gik på pension.

I missionens tjeneste

Ved cand. scient. soc. Anne Margrethe Roesen

Hvad sker der med missionæren eller volontøren, når han/hun kommer hjem efter endt tjeneste? Hvordan fastholdes forbindelsen mellem den tidligere udsendte og missionsselskabet? Hvordan fastholder og udnytter man bedst mulig den erfaring og de ressourcer, som tidligere udsendinge ligger inde med? Disse og mange flere spørgsmål har været baggrunden for den undersøgelse, som Anne Margrethe Roesen har gennemført i efteråret 2004 for Danmission blandt et stort antal tidligere missionærer og volontører, og som hun her gør rede for resultaterne af.

Det er mere end 200 år siden de første missionærer rejste fra Danmark til et andet kontinent for at forkynde evangeliet, en tradition som ikke har ændret sig væsentligt undtagen på perioden. I dag er det således muligt at rejse i en periode på nogle måneder og på livstid, hvor man kommer hjem på ophold hvert 2-3 år. Hvert år rejser således et stort antal til udviklingslandene for at arbejde i en samarbejdskirke. Ofte er det unge mennesker som på den måde lærer noget om sig selv i samarbejdet med andre, men også i mødet med en anden kultur, og det i udviklingslande, hvor hverdagen er præget af et simpelt liv, mangel på basale fornødenheder, hvor livet koster liv, men også hvor kristendommen og det personlige trosliv er meget fundamental hos indbyggerne. En hverdag der er meget langt fra den danske og den vestlige levestandard og livsstil, og mange volontører og missionærer præges af mødet.

Enhver, der rejser, lærer noget, uanset om det er en uges ferie eller flere års ophold, men hvad er det, man lærer, og hvordan påvirker det én. Det søger denne undersøgelse at beskrive på grundlag af nogle få udsendte fra et enkelt missionsselskab.

Danmission er en sammenslutning af de to tidligere danske missionsselskaber, Dansk Santalmission og Det Danske Missionsselskab, begge selskaber har udsendt missionærer i mere end 140 år. De nuværende registrerede i Danmissions kartotek er blevet spurgt om at besvare nogle spørgsmål, som kan fortælle noget om deres oplevelse, hvor de nu

er aktive, samt hvad de ønsker, at Danmission skal arbejde videre med.

Målsætning for undersøgelsen

Målet var at belyse udeopholdets betydning for den udsendte, samt opholdets indvirkning på personens nuværende engagement i arbejde og/eller fritid. Det skønnes at Danmission kan have interesse i at få oplysninger om tidligere udsendtes ressourcer og viden med henblik på at perspektivere selskabets bagland som støtte til aktiviteter og som en rettesnor for interessen hos fremtidens givere.

Argumentationen der blev forelagt Danmission lyder:

- behov for koordinering af kompetencer især pga. beskæringer i tilskud, og i forhold til øgede kompetencer i udviklingslandene
- kan støtte øget tværorganisatorisk samarbejde
- anvendelse af tværfaglighed og åbenhed gennem udveksling af erfaringer
- genanvendelse af menneskelige ressourcer i akutte situationer ude
- overblik over folk der er villige til en korttidsudsendelse
- koordinering af ressourcer i baglandet til brug ved forberedelse af nye udsendinge
- medvirke til konsensus i udsendtes forhold
- gennemskuelse
- støtte målretning og effektivitet
- øge kvaliteten i samarbejdet med udviklingslandene og i det danske bagland
- vanskeligheder med at få kvalificeret personel til udsendelse
- støtter regeringens decentraliserings ideologi

En meget bred problemstilling blev formuleret som: Afklaring af viden og ressourcer hos Danmissions tidligere volontører og missionærer i perioden 1991 – 2000 med henblik på at styrke hjemmearbejdet og til støtte for rekruttering af fremtidens udsendinge.

Metode og afgrænsning

Undersøgelsen fandt sted i efteråret 2004, efter tilsagn af Danmissions ledelse og bestyrelse, og det daværende netværksudvalg var med til at drøfte spørgsmålene, ligeledes blev et spørgeskema sendt som pilotprojekt til 15 tidligere volontører og missionærer fra de to fusionerede sel-

skaber. Det endelige skema er udarbejdet på baggrund af de indgivne kommentarer. Ideen var at fokusere på udsendte i en 10 års periode fra 1991 til 2000, men det bemærkes at materialet blev sendt til mange flere med meget forskellige perioder, i alt til 590 respondenter, hvoraf der blev returneret 182 skemaer heraf 3 blanke, udsendelsesperioden blev derfor ikke den angivne, dog er 47,8 % af besvarelsene fra perioden mellem 1990 og 2000. Udsendelsen til alle tidligere udsendinge, der nu er registreret i kartoteket, har ikke skadet projektet, da materialet herved er blevet større, flere kommentarer er blevet tilgængelige, og målgruppen er stadig den største blandt besvarelsene, nu suppleret med besvarelser fra volontører, der er rejst med Danmission efter år 2000.

Ved udarbejdelsen blev der lagt vægt på materialets praktiske betydning for Danmission, resultatet skulle gerne være anvendeligt til udvikling af selskabets hjemmearbejde. Netværksgruppen havde til opgave at danne forbindelse mellem grupper i Danmark, der ønskede kontakt til grupper i samarbejdskirkerne. Det har også været et mål at skaffe oplysning om betydning af opholdet for den enkelte respondent, samt indvirkningen på deres engagement efter hjemkomst. Spørgsmålene omkring forberedelse, arbejdsopgaver, modtagelse og afrapportering er ikke beskrevet i denne artikel, men fremgår af rapporten til Danmission.

I udsendelsen var vedlagt en løs side med mulighed for at melde sig til en arbejdsopgave for Danmission, der kom 43 sider retur (23,6% af svarerne) med påtegninger om arbejdsopgaver, desuden bevirkede udsendelsen en revidering af adresser i kartoteket, idet 26 breve kom retur med forkert adresse. Der blev udsendt én rykker på 342 breve og samtidig slettet nogle adresser på folk i udlandet og på tidligere missionærer nu bosat på plejehjem, samt nuværende og tidligere ansatte som ikke ønskede at medvirke. Analysen bygger således på en svarprocent på 30,9% af alle 590 skemaer, plus slettede og fejladresserede på 15,4%, i alt 46,4% af de udsendte skemaer.

Analysen er foretaget ud fra de returnerede oplysninger og de hertil knyttede kommentarer. Jeg har valgt så vidt muligt at gennemføre en kvantitativ undersøgelse, med en lille mulighed for at tilføje egne kommentarer, nogle af respondenterne har kommenteret denne form, idet de ønskede større mulighed for at beskrive egne oplevelser og holdninger, men dette ville kræve en betydelig større undersøgelse end denne, der er gennemført på frivillig basis og uden vederlag.

De 42 spørgsmål spænder over personlige oplysninger, selskab og

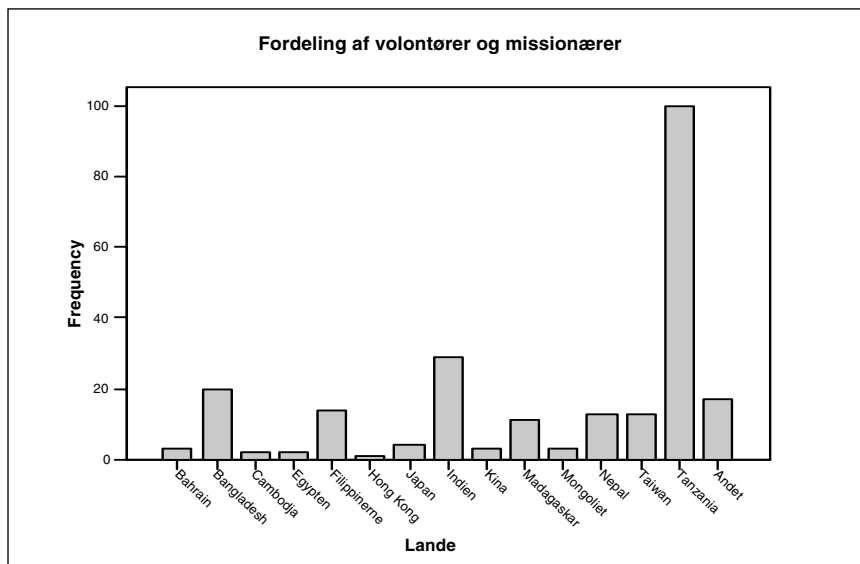
samarbejdsorganisation, udrejse år, og den danske "bagage" fra foreningsliv, uddannelse og forberedelse. Dernæst fokuseres på udeopholdet med arbejdsopgaver, samarbejdsforhold og socialt engagement, afsluttende med modtagelse ved hjemkomst. Herefter spørges om de fire væsentligste forhold under opholdet, om nye kompetencer og om hvordan disse kompetencer anvendes i deres danske hverdag. Dernæst opfordres til at prioritere tilknytningen til Danmission og missionsarbejdet, ønske om yderligere oplysning om deres arbejdssted og land, og om yderligere opfølgning på opholdet. Dernæst spørges om nuværende engagement og hvad der efterrationaliseres som vigtigt i forhold til opholdet, til sidst blandt spørgsmålene kan man markere fremtidige ønsker både for Danmissions engagement og for en selv. Den sidste side rummer mulighed for at knytte personlige kommentarer til skemaet og 86 (47,3%) har benyttet denne mulighed.

Ved gengivelse af resultaterne vises det samlede indtastede antal svar for hvert spørgsmål. Ikke alle respondenter har svaret på alle spørgsmål, og missionærer og volontører der er rejst mere end 1. gang er oprettet som selvstændige individer for 2. og 3. gang og indgår som sådan, derfor viser sammentællingerne mere end de 179 indtastede, da deres forberedelse, arbejdsopgaver og udbytte kan være forskelligt fra gang til gang. Derfor kan der forekomme forskellige tal i de afbildede tabeller. Analysen har sin begrænsning i de returnerede besvarelser, dvs. der er ikke undersøgt noget om de ikke afleverede skemaer, således at man kan se om det er fra bestemte lande eller tidsperioder, at der ikke er afleveret en besvarelse. Nogle respondenter lægger vægt på deres kald til en tjeneste, der bliver ikke stillet spørgsmål herom i materialet.

Lande og periode fordeling af respondenter

Analysen kan virke skæv, da mange af respondenterne har været i Tanzania, hvilket kan tolkes som en meget stor åbenhed fra The Evangelical Lutheran Church in Tanzania (ELCT) eller en tradition fra Danmission (og det tidligere Det Danske Missionselskab) eller, fordi mange af disse respondenter har en taknemmelighed de ønsker at udtrykke via deres besvarelse. Skemaet er sendt ud til både medlemmer og ikke-medlemmer af Danmission, og besvarelserne er givet af ca. halvdelen medlemmer og ca. en fjerdedel ikke-medlemmer og ca. en fjerdedel har ikke svaret på spørgsmålet.

Næst efter Tanzania er Indien og Bangladesh de mest besøgte lande, "Andet" viser antal af tidligere missionærer, der også har arbejdet for andre selskaber. I figur 2 vises alder på de udsendte ved udsendelsestidspunktet.

Figur 1

Alder ved udsendelse fordelt over perioder

Count		Ti års gruppering - udrejse					Total
		2001 og derefter	1991 til 2000	1981 til 1990	1971 til 1980	Før 1970	
Inddeling af alder ved udsendelse	Under 20	2	3	2	1	0	8
	år 21 - 25	14	23	10	0	4	51
	år 26 - 30	1	25	14	4	20	64
	år 31 - 35	3	10	13	4	16	46
	år 36 - 40	0	5	3	4	4	16
	år 41 - 50	2	9	8	4	3	26
	år 51 - 60	0	5	1	1	1	8
	Mere end 60 år	0	2	1	0	0	3
Total		22	82	52	18	48	222

Figur 2

Det fremgår at det er unge mennesker, der rejser, og det samlede antal vises i total i kolonnen yderst til højre, otte personer har været 20 år eller derunder. Det største antal volontører findes blandt de 21 – 25 år og 26 – 30 år. Flere af de 31 – 35 årige rejser som missionærer. Analysen viser også

en stigning i antal af respondenter i 40-års alderen, som rejser for en kortere periode til en volontørtjeneste. I figur 4 er der i alt 213 gyldige svar, og 24 ugyldige, dette er vist nedenstående figur 3, som er en statistik over figur 4, dvs. ikke alle respondenter er medtaget i statistikken, da de enten ikke har skrevet deres alder eller hvilket år de rejste.

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Inddeling af alder ved udsendelse * Jeg var ude som.. * Ti års gruppering - udrejse	213	89,9%	24	10,1%	237	100,0%

Figur 3

I figur 4 vises den tjeneste respondenterne rejste i inddelt efter en 10 års gruppering, der viser antal pr inddelt årgange efter alder ved udsendelsen.

Inddeling af alder ved udsendelse * Jeg var ude som.. * Ti års gruppering - udrejse Crosstabulation

Count		Jeg var ude som..							Total
Ti års gruppering - udrejse	Inddeling af alder ved udsendelse	Hejskolelev	Volontør	Global iværksætter	Vestens unge	Missionær - kort tid	Missionær - lang tid	Andet	
2001 og derefter	20 år og derunder	0	2		0	0		0	2
	år 21 - 25	3	9		0	0		2	14
	år 26 - 30	0	0		0	1		0	1
	år 31 - 35	0	1		1	1		0	3
	år 41 - 50	1	0		0	0		1	2
	Total	4	12		1	2		3	22
1991 til 2000	20 år og derunder	0	2	1	0	0	0	0	3
	år 21 - 25	2	21	0	0	0	0	0	23
	år 26 - 30	0	15	0	1	3	4	2	25
	år 31 - 35	0	3	0	2	1	4	0	10
	år 36 - 40	0	1	0	0	1	2	1	5
	år 41 - 50	0	5	0	0	0	3	0	8
	år 51 - 60	0	2	0	0	2	1	0	5
	Mere end 60 år	0	0	0	0	1	1	0	2
Total	2	49	1	3	8	15	3	81	
1981 til 1990	20 år og derunder	1	1			0	0	0	2
	år 21 - 25	1	9			0	0	0	10
	år 26 - 30	0	7			3	4	0	14
	år 31 - 35	0	2			3	5	0	10
	år 36 - 40	0	1			1	1	0	3
	år 41 - 50	0	3			3	1	0	7
	år 51 - 60	0	1			0	0	0	1
	Mere end 60 år	0	0			0	0	1	1
Total	2	24			10	11	1	48	
1971 til 1980	20 år og derunder		0		0	0	0	1	1
	år 26 - 30		1		0	0	3	0	4
	år 31 - 35		0		0	0	2	0	2
	år 36 - 40		0		0	3	1	0	4
	år 41 - 50		0		1	2	1	0	4
	år 51 - 60		0		0	0	1	0	1
Total		1		1	5	8	1	16	
Før 1970	år 21 - 25				0	1	3	4	8
	år 26 - 30				1	3	16	20	
	år 31 - 35				0	5	10	15	
	år 36 - 40				0	2	1	3	
	år 41 - 50				0	1	2	3	
	år 51 - 60				0	0	1	1	
Total				1	12	33	46		

Figur 4

Sættes tjenesten i forhold til de forskellige perioder de to selskaber har udsendt respondenterne, ses der en markant udvikling fra antal af livstidsmissionærer til antal af korttidsmissionærer og volontører. Flere af langtidsmisionærerne har været ude i en periode på mere end seks år, men det er ikke registreret, hvor længe man har været af sted.

Reaktioner på skemaet

Flere af respondenterne reagerer meget spontant med positive kommentarer til skemaet, andre udtrykker tilfredshed med at få lejlighed til at reflektere over deres ophold, en enkelt nævner at skemaet burde udleveres til alle kort tid efter deres hjemkomst. Nogle er mere negative, og undrer sig over formålet, og hvordan deres gamle viden kan være til gavn for nogen.

Mange af de givne reaktioner, kommentarer og besvarelser i skemaet er meget interessante, og jeg begynder med det, der gav flest svar fra alle.

Det personlige møde

Der er ingen tvivl om, at det personlige møde betyder meget for faktisk alle udsendte, da det er fælles for over 200 af svarene på 'hvad betød mest under dit udeophold' og 136 har svaret på 'hvad betyder mest for dig nu'. Således er der ingen forskel på, om det er volontører, højskoleelever eller langtidsmisionærer, og det vurderes, at perioden ikke betyder noget for oplevelsen. Det gør noget ved mennesker at møde en anderledes kultur, og dette møde afspejler sig også i de kommentarer mange har tilføjet rubrikken '...gavn af disse kompetencer...', hvor det bliver sagt, at det personlige møde har givet en større forståelse og en udvidet horisont overfor folk, der er anderledes. Det har givet tværkulturel forståelse, mere rummelighed og plads for anderledes tænkende, men også lært respondenterne at sige fra, at handle mere selvstændigt og har ligeledes fremmet deres modenhed. Dette giver sig udtryk i et hjemligt engagement i flygtningearbejde, tolerance overfor andre religioner og andre kulturelle udtryk, arbejde som sprog lærere for indvandrere og for nogle i nogle deres præstetjeneste. Der er blevet en større sammenhæng i deres hverdag ved at sætte deres oplevelser i en fremmed kultur ind i en dansk kulturel forståelse. Endelig fremhæver flere, at det har haft betydning for deres tro, for nogle at det har betydet en styrkelse af deres tro, en større forståelse for andres religion, mens det for nogle få har ført til en frasi-

gelse af deres tro og en fravælgelse af folkekirken, fælles for alle er, at det har påvirket dem i høj grad.

Det har også givet mange meget i deres arbejde og fritidsliv. En del kommer fra KFUM og KFUK, FDF og IM og de anvender deres viden og oplevelser i dette foreningsarbejde, andre har skiftet uddannelse efter de kom hjem, eller opholdet har påvirket deres valg af uddannelse. Det samme spørgsmål er stillet under refleksion over opholdet ude og igen efter hjemkomst. I forhold til det personlige møde er der som nævnt en del færre markeringer efter hjemkomst, dette gælder også for markeringer ved 'det eksotiske' og 'det kulturelle'. Her er ses desuden en forskel mellem volontører og missionærer, og ligeledes mellem de forskellige årgange. Meget få volontører rejste før 1980, og volontørtjenesten begyndte rigtigt i 80erne og tog fart i 90erne, og der ses en forskel mellem volontørernes prioriteringer og missionærernes valg af personlig påvirkning. En fremtrædende forskel er der på samme måde ved den faglige udfordring, hvor mange husker denne som noget markant under deres ophold både for missionærer og volontører, men i efterrationaliseringen er det ikke det, der markeres, da er det missionsarbejdet, det kirkelige samarbejde og udviklingsarbejdet, der afkrydses med en betydning i omtrent samme omfang som under opholdet, og det vurderes derfor at disse tre er det vigtigste ved samarbejdet mellem kirken ude og den enkelte respondent. Det bør dog nævnes, at der er afgivet betydelig flere svar på spørgsmålet under opholdet ude end der er afgivet om, hvad der er vigtigt nu.

Mange fik venner og fastholder en venskabskontakt, om end den er mest perifer for de, der har været ude i kort tid; for volontører med et længere varende ophold, og for missionærer er det en mere varig kontakt.

Mange har haft svært ved at begrænse sig til fire kompetencer, da de mener at opholdet har givet dem megen forskellig indsigt, som de bruger i flere sammenhænge både privat og i deres arbejde. Andre angiver kun få kompetencer, og ofte er det afhængig af alderen ved udrejse. Respondenter, der rejser i en moden alder med megen erfaring, har ikke markeret så meget som yngre mennesker, der måske kommer ud på arbejdsmarkedet samtidig med at de rejser ud i en anden kultur. Specielt har de respondenter, der er 26 - 35 år på udrejse tidspunktet markeret for ledelseserfaring og faglig viden. Når det gælder tværkulturelt samarbejde, fleksibilitet, overblik, selvstændighed, u-landsforståelse, samfundsindsigt og troserfaring, vælges disse kompetencer primært af de 21 - 25 årige. Det kan ikke undre, men understreger blot, at et ophold i høj grad

præger unge og yngre mennesker, som én siger: "Korte volontørophold værdifulde, også selvom man (som mig) 'falder fra' som tiden går og andre opgaver melder sig. Det har givet en værdifuld ballast og velvilje overfor arbejdet."

Hvor kommer de fra og hvad rejser de med?

Danmission henvender sig i annoncer for at få missionærer, men sjældent for at få volontører, her henvender de unge sig selv. Det er ikke overraskende, da undersøgelsen viser, at ca. 20% af respondenterne har fået kendskab via familie, 25% via missionsorganisationer og 33,3% via personlige kontakter. Dette betyder, at missionsselskabets netværk via tidligere udsendte og nuværende frivillige medarbejdere er vigtig i formidling af viden om volontør- og missionærarbejde. Internet er blevet benyttet af 32% af de unge, der er rejst siden år 2000, det er derfor et redskab, som Danmission bør have et særligt fokus på i sin rekruttering fremover. De fleste unge har en mellemlang uddannelse, det gælder for både missionærer og volontører, dog med en tendens til en stigning blandt nye studenter i tiden efter 1990. Danmission har tradition for et godt samarbejde med det kirkelige børne- og ungdomsarbejde, men der er ikke meget, der peger på at dette samarbejde har betydet øget tilgang blandt missionærer i forhold til tidligere, i stedet er der en stigning blandt studerende i gruppen af volontører og korttidsmissionærer, i begge grupper efter 1990, hvor der blev ændret i de danske studieordninger, og hvor de daværende to selskaber åbnede for muligheden for en korttids ansættelse.

Danmission

Et ophold får således stor personlig betydning for de, der rejser ud, men hvordan får Danmission så et udbytte af at være formidler? Meget kort må det jo siges, at Danmission har en hel del arbejde med at holde kontakten til de enkelte områder, at formidle opgaver og anvende ressourcer både før udsendelse og efter hjemkomst, især for de, der kun rejser i en kort periode. Ud fra disse investeringer har Danmission således en interesse i at fastholde de unge i mission og i en tjeneste sammen med deres partnere i samarbejdskirkerne. Derfor er det interessant, hvor og hvordan respondenterne ønsker at anvende deres fritid i forhold til selskabet. Der var 14 forskellige muligheder under 'interessant er nu...', hvoraf nogle aktiviteter allerede er i gang og andre kunne være en idé for Danmission at arbejde videre med. Ud over at 23,6% har vedlagt den løse side med

deres navn og adresse, så er der en del markeringer i 'interessant er nu'. Flest har givet udtryk for ønsket om at være kontakt til kommende udsendinge, hvilket må tolkes som et udtryk for, at man er villig til at give videre af egne erfaringer. Der er en fordeling mellem medlemmer og ikke-medlemmer som ca. 3:1. I samme spørgsmål har en del valgt personlig støtte til udsendte og værtskab i Danmark, hvilket er i tråd med det før nævnte valg. Mange giver her udtryk for muligheden til at dele sine oplevelser med gæster fra de pågældende områder, og videregive erfaringer til nye udsendinge, der vælger at rejse. Udover disse vejledningsopgaver er der de mere praktisk orienterede opgaver, hvor ad hoc opgaver findes attraktive.

Bestyrelsesarbejde, containermission og udviklingsarbejde i Danmark hører til de mindst prioriterede opgaver. Opgaver der relaterer sig til arbejdet ude og som ikke er bindende har således en høj prioritet, såsom tænketank for arbejdet ude og udviklingsarbejde i udviklingsland.

Disse besvarelser kan også ses i sammenhæng med interessen for at rejse igen, hvor i alt 159 har svaret. Heraf vil de 50 gerne rejse igen, hovedparten ligger i aldersgruppen under 40 år. Ligeledes er der også 50, der svarer 'nej' til at rejse igen, men her ligger flest i aldersgruppen over 40 år, og af de 40 der overvejer og svarer 'ved ikke', er de 20 i aldersgruppen 30 - 50 år.

Mange svarer, at de nu har gavn af deres ophold i foreningsarbejde, og flere, at de er aktive som talere for Danmission, i netværksgrupper og lokalt bestyrelsesarbejde. I rubrikken 'blev dine interesser og dit engagement ændret efter hjemkomst' har mere end halvdelen svaret, at det er uændret aktivitet, og 50 førstegangsvudsendte svarer, at de fik en øget aktivitet, plus at 10 af 2. og 3. gangs udsendte svarer det samme. Et ophold ude betyder således for de fleste en påvirkning i positiv retning for deres kirkelige engagement. Denne tendens understreges af, at 67 har fået øget troserfaring af deres første ophold og 18 har markeret det ved 2. og 3. udsendelse, hertil har 33 angivet religiøs oplevelse som en af deres kompetencer ved første ophold, og der er 12 markeringer ved 2. og 3. udsendelse.

Danmission i fremtiden

Mange har udtrykt deres mening om, hvad Danmission bør satse på fremover. Det er interessant, at der ikke er nogen forskel på, om de er medlemmer eller ej, om de har været kritiske eller positive i deres mar-

keringer i den forudgående del af skemaet, mange har gode råd og ideer til Danmission.

Af figur 5 fremgår det ligeledes, at der ikke er store forskelle mellem volontører ude i lang eller kort tid, eller mellem disse grupper og missionsnærgrupperne. Der er generelt enighed, om at Danmission bør arbejde for øget partnerskab, fokus på de fattigste, på ikke kristne, på svage kirker, det hele menneske og diakoni.

Danmission bør styrke	Højskole elev	Volontør	Vestens Unge	Missionær korttid	Missionær langtid	I alt
Partnerskab	3	31	1	6	18	59
Nye kontakter	1	3	0	1	3	8
Nye områder	0	3	0	2	2	7
Fokus på de fattigste	5	33	2	12	9	61
Fokus på ikke kristne	2	17	2	11	16	48
Fokus på svage kirker	2	28	2	14	23	69
Nye missionsstrategier	4	1	1	2	10	18
Yngre kirkers teologi	1	5	0	4	6	16
Det hele menneske	6	40	2	7	13	68
Diakoni	3	25	2	9	15	54

Mindre interesse er der for nye områder og nye kontakter. Det kan tolkes i sammenhæng med det personlige møde, således at personligt kendskab og kontakt kommer før ønsket om at møde nye områder og nye menneskelige kontakter med en risiko for at glemme eller i det mindste vige fra det kendte.

Fremtidens mission i Danmission

Skemaet giver mulighed for at respondenterne kan komme med deres kommentarer til Danmissions fremtidige arbejde, og 85 har benyttet sig heraf, deres kommentarer er meget forskellige, men jeg vil søge at summere dem. Indholdet er organiseret efter de spørgsmål, der kunne vælges, såsom ideer til Danmission, forslag til ændringer og styrkelse af arbejdet ude, samt kommentarer til selve skemaet. Ideer og forslag er vanskelige at dele, og de fleste har da også kun skrevet under forslag, dette kalder jeg styrkelse af Danmission i hjemmearbejdet, og den anden del bliver styrkelse af samarbejdet og samarbejdskirken.

Styrkelse af Danmission hjemme:

Mange fokuserer på afrapportering overfor bestyrelse og øvrige afdelinger, de ønsker et øget fokus på fratrædende missionærer og bedre udnyttelse af missionærer og volontører i hjemmearbejdet. Det foreslås at sætte fotos i bladet ved endt termin, og at give volontører og missionærer mere tid ved repræsentantskabsmødet og andre større møder, herved kan flere i baglandet få viden og inspiration til det mere rutineprægede arbejde i kredse og stifter. Flere beder også om en tættere kontakt især mellem volontører og hovedkontoret under deres ophold ude, de har et ønske om bedre planlægning af deres arbejde, eller at de bliver orienteret om i hvor høj grad, de selv skal sætte sig i gang. Det er fælles for både volontører og missionærer at de ønsker mere værdsættelse og opmærksomhed, end Danmission har givet respondenterne, de fremhæver at dette vil støtte et fremtidigt engagement og øge lysten til at deltage i Danmissions øvrige aktiviteter. Behovet for medlemspleje og øget omsorg for tidligere udsendte bliver således fremhævet.

Der er flere modstridende argumenter omkring Danmissions missionsstrategi, nogle mener at Danmission skal nedtone mission, mens andre mener at Danmission er for blufærdig og burde fremhæve både evangeliet, forkyndelsen og formålet i højere grad end det er tilfældet. Mange danskere ved ikke noget om administrationsomkostninger i et missionselskab, derfor skal Danmission være mere synlig, bl.a. for at nå de missionsfremmede.

Religionsmøde, dialog, tro og forkyndelse er der dog mange, der peger på som Danmissions styrke, og som selskabet derfor burde arbejde meget mere med. Danmission har, fra de to tidligere selskaber, en lang tradition for at være i dialog med andre religioner, og her kunne tidligere missionærer inddrages i højere grad end nu. Både fra Vestens Unge, Tao Fong Shan's religionsmødeopgaver og boghandlerarbejdet i Mellemøsten er der mange erfaringer, der kunne udnyttes langt bedre end tilfældet er, og respondenterne udtrykker villighed til at være aktive i samarbejde med Danmission. Der bliver ikke anført ønske om ansættelse, derfor må der her være frivillige ressourcer, som selskabet kan drage nytte af.

Konfirmandaktion og udveksling i samarbejde med præster og volontører er et andet felt, som flere siger Danmission tak for. De påskønner dette arbejde, og fremhæver at flere unge i udveksling kunne være en måde at nå længere ud med Danmission og oplysning om udviklingskirker og deres arbejde.

Styrkelse af samarbejdskirkerne

Dette fører til de gode råd til samarbejdskirkerne. Udtalelserne hænger i høj grad sammen med prioriteringerne i styrkelse af Danmission, hvor der fokuseres på øget støtte til de svage kirker og deres udvikling både i menighedsarbejde og i deres forkyndelse. Der lægges vægt på kirkernes selvstændighed og kirkernes egen mission både blandt deres egne og til andre kirker i Syd. Der lægges vægt på fremme af Syd-Syd og Syd-Nord mission, flere peger på værdien i, at Danmission inviterer missionærer hertil som led i udveksling af erfaringer. Nogle tager også deres negative oplevelser frem som eksempler, der kan lede til en dialog, der kan øge udbyttet af tjenesten i samarbejdsorganisationen ved at mødes jævnlige og drøfte problemerne. Der er også konkrete forslag om litteraturarbejde, radioarbejde og andre tiltag som Danmission kunne tage del i.

Styrkelse af Danmission med øget partnerskab, fokus på svage kirker, fokus på de fattige og på det hele menneske er også fremhævet som vigtige i kommentarerne til styrkelse af arbejdet ude bl.a. ved at pege på ligestilling, menneskerettigheder, kirkens rolle i forsoningsarbejdet, fortalervirksomhed, religionsmøde og fattigdomsbekæmpelse. Flere fremhæver Danmissions rolle og muligheder for at være mere markant både overfor den danske presse og i forhold til samarbejdskirkerne, i arbejdet med at oplyse om de faktiske forhold og støtte samarbejdspartneren med fortalervirksomhed og ved at pege på deres muligheder for udvikling.

Afsluttende kommentarer

I denne analyse af Danmissions tidligere udsendte, er der nogle interessante informationer, som Danmission kan have glæde af i sit fremtidige arbejde.

Et vigtigt signal er rekrutteringen af nye udsendinge, idet Danmission må værne om sit netværk og udbygge det ved at fastholde kontakten til nuværende medlemmer og givere, da familie og venner til tidligere og nuværende udsendte betyder meget for nye udsendinges valg. Et godt netværk kan også medvirke til en øget givertjeneste, selvom intet spørgsmål i materialet giver mulighed for en tilkendegivelse heraf.

Danmission kan med fordel fastholde kontakten til de 30 – 50 årige, da flere i denne gruppe har svaret 'ved ikke' til genudsendelse. Muligvis indeholder denne gruppe ressourcer til en missionær tjeneste eller et længerevarende volontør ophold. Gruppen har arbejds erfaring og viden som kan være til nytte i en samarbejdskirke.

Det er interessant, at der er en overvægt af kvinder både i gruppen af udsendte, og ligeledes i baglandet i mission. Undersøgelsen viser svarene fra 117 kvinder imod 59 mænd, heraf har 25 mænd tjent som volontører og 58 kvinder, det er mere jævnt for missionærer, men dette kan skyldes at en del ægtepar har svaret på spørgeskemaet. Det er derfor et spændende spørgsmål, hvorfor mission og kirkeligt arbejde er attraktivt for kvinder, både i Danmark og i samarbejdskirkerne, selvom de ofte udfylder de mere ydmyge pladser og lader mændene om bestyrelsesarbejdet.

I Danmissions hjemmearbejde kan det være vigtigt med en øget opmærksomhed på, at det er missionsarbejdet, det kirkelige, udviklingsarbejdet og det personlige, der huskes efter hjemkomst. Det kan være en ide at fokusere mere herpå og fastholde disse aspekter i selskabets blade og i mødeaktiviteter. Dette er også respondenternes råd til organisationen, og udenfor kirkelige kredse er mange overrasket over, hvor godt et netværk et missionselskab har, dels i kraft af mange års engagement, dels i kraft af kontakten til Folkekirken og ikke mindst i forankringen omkring volontører og missionærer og deres familier.

Danmission har ekspertise og erfaring i at tale om tro og religiøse oplevelser, hvorfor det vil være naturligt, hvis selskabet bliver mere synlig på dette felt, også fordi det kan være Danmissions mulighed og opgave til at nå nye grupper i Danmark. Danskerne er religiøse og det er fremme i tiden at tale om religiøsitet. Danmission kunne gøre bedre brug af tidligere udsendte til at tale om deres troserfaringer og religiøse oplevelser i mødet med andre kulturer. Dette gøres allerede bl.a. gennem samarbejdet med IKON og i ansættelsen af en dialogsekretær, men en bred støtte fra tidligere volontører og missionærer vurderes at være til gavn for arbejdet.

Undersøgelsen viser, at de tidligere udsendte ser sig selv som ofte udnyttede ressourcer for missionselskabet, og flere udtrykker taknemmelighed over at blive husket gennem denne undersøgelse, og over at få en lejlighed til at reflektere over deres ophold. Det giver sig udslag i både frustrationer og glæde, hvor glæden og taknemmeligheden fylder mest.

Der er meget materiale i de besvarede spørgsmål, og flere kunne være uddybet mere, og der kunne foretages flere beregninger end tilfældet er til denne artikel, jeg mener dog, at man kan gøre voldsomt på undersøgelsen, hvis svarene presses og en overfortolkning derved fremmes.

Men det kunne være spændende at arbejde med flere selskaber og deres samarbejdspartnere, samt inddrage nogle af de kirkelige organisationer, hvor volontører og missionærer er forankret i deres fritid, derved kunne der måske dannes et overblik over, hvordan fremtiden for dansk mission ser ud.

Ligeledes kunne det være spændende at fordybe sig mere i samarbejdskirkerne, hvad er årsagen til de gode forløb og hvad kan gøres bedre. Er det muligt at vende op og ned på samarbejdet, vil det være godt med en nytænkning af missionssekretærrollen, og hvad er samarbejdskirkernes kommentar til de mange volontører, hvilket udbytte får kirken af de unge eller er de mest til besvær?

Det har været inspirerende at arbejde med udarbejdelsen af spørgeskemaet, som er forårsaget af en enkelt sætning hos en tidligere volontør: *"Nu skal jeg jo videre i mit liv"*. Dette satte gang i min nysgerrighed, hvor er de tidligere udsendte henne nu, og hvilken betydning har det for Danmission? Derfor tak til respondenterne og Danmission for samarbejdet omkring analysen.

Anne Margrethe Roesen, født 1951, uddannet apoteksassistent, cand. scient. soc. 2002 i udviklingsstudier og internationale forhold, tidl. børne- og ungdomssekretær i Det Danske Missionsselskab, nu freelance skribent og foredragsholder. Aktiv i udviklingspolitik og medlem af Kristendemokraternes internationale udvalg.

